

ТРЕНДОВИ

Q1

ТРЕНДОВИ

Трендови, I квартал 2025.

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Одговара: Бранко Јосиповић, в.д. директора

Уредник: Катарина Станчић

Рукопис припремили:

Горан Катић (Цене)

Марина Павловић, Сања Брадарић (Бруто домаћи производ)

Марија Вучуровић, Дуња Катић (Индустријска производња)

Јасмина Јотев (Индекс економске климе, Регионалне економске асиметричности, Тржиште рада, Зараде)

Дејана Ђорђевић (Грађевинарство)

Мелинда Токаи (Унутрашња трговина, Пословне услуге)

Милош Павловић (Туризам, Пољопривреда)

Петар Пецић (Саобраћај и телекомуникације)

Лектура: Емилија Бацковић, Богдана Милошевић

Дизајн и припрема за штампу: Одељење за развој, припрему и визуелизацију статистичких аутпута

УВОД

Републички завод за статистику, као главни произвођач и дисеминатор статистичких података, објављује велики број саопштења, индикатора, билтена и др. Мноштво публикација често ствара конфузију међу корисницима, који, с друге стране, употребљавају статистичке податке како би проценили своје перформансе и ускладили их са другим економским субјектима и кретањима.

Будући да велики број корисника, осим ускостручних, није ни статистички, ни економски едукован, разноликост података код њих може изазвати збуњеност, неразумевање и погрешну процену приоритета, што често резултира отпором према информацијама.

С обзиром на то да је статистички систем веома комплексан и генерализован, дизајниран тако да задовољи специфичне супсекторске потребе за информацијама, у модерном друштву је неразумевање статистичких података честа појава. Информисање објављивањем „сувопарних“ статистичких података корисницима често није довољно, пошто даје само парцијалну слику о макроекономији. Конкретно, показало се да традиционални начини приказивања података (табеле, саопштења итд.) не омогућавају брзо разумевање социоекономске стварности и не успевају да пренесу кључну поруку, нарочито када је број података велики.

Имајући у виду све наведено и пратећи светске тенденције у приказивању статистичких података, као и интересовања стручне јавности, редизајнирани *Трендови*, традиционално, доносе заокружене кварталне и годишње податке, али коришћењем новог концепта приказивања најважнијих економских сигнала путем модерних и напреднијих графичких решења за презентовање и дисеминацију.

Издање за први квартал 2025. доноси преглед најважнијих економских кретања у овом периоду: Бруто домаћег производа, Индустријске производње, Грађевинарства, Унутрашње трговине, Цена, Тржишта рада, Зарада, Туризма, Индекса економске климе, Регионалних економских асиметричности, Пољопривреде, Пословних услуга и Саобраћаја и телекомуникација.

Стандардно, приказане су и прогнозе кретања у појединим областима у наредном периоду, добијене применом ARIMA прогностичких модела (у деловима: Индустрија, Унутрашња трговина и Спољна трговина).

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију – укупно.

САДРЖАЈ

1. Бруто домаћи производ	7
2. Индустијска производња	9
3. Грађевинарство	13
4. Унутрашња трговина	18
5. Цене	21
6. Тржиште рада	23
7. Зараде	28
8. Туризам	32
9. Индекс економске климе	35
10. Регионалне економске асиметричности	41
11. Пољопривреда	46
12. Пословне услуге	51
13. Саобраћај и телекомуникације	61

1.

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

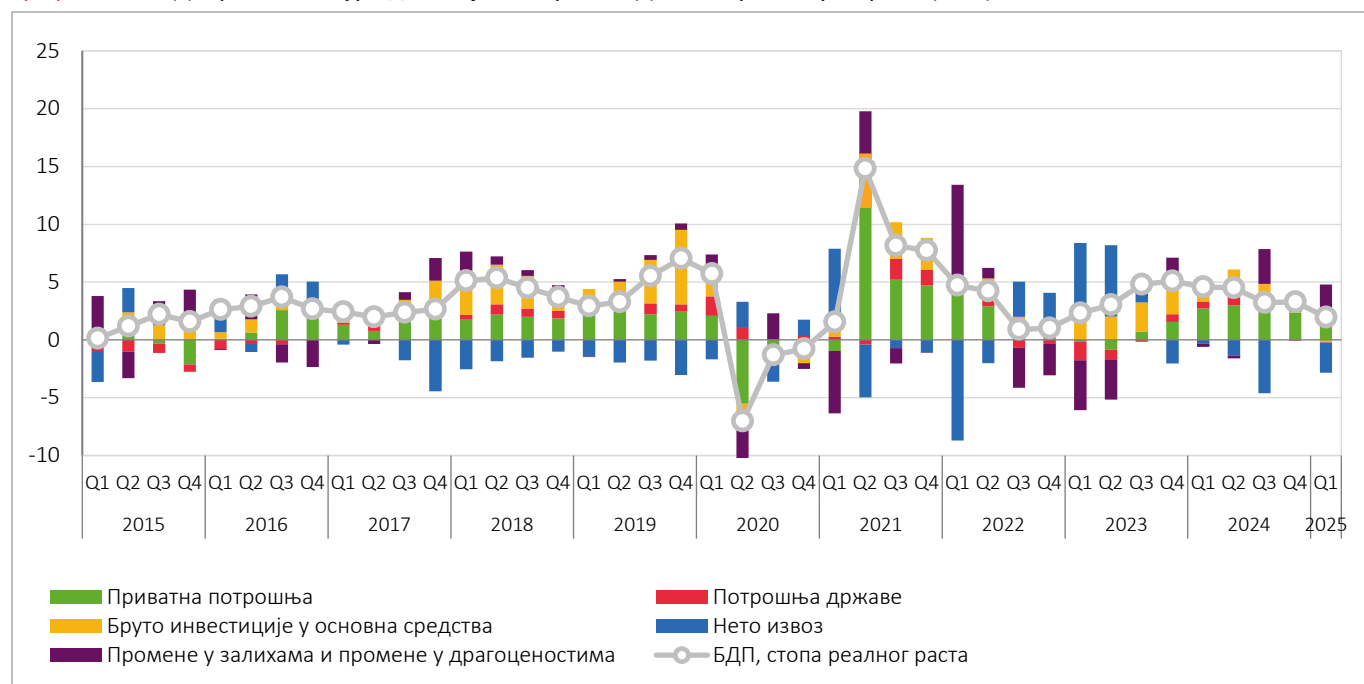
У првом кварталу 2025. године остварен је реални раст БДП-а од 2,0% у односу на исти период претходне године. На позитивно кретање БДП-а у овом кварталу најзначајније је утицао сектор услуга, осим трговине, са 1,3 п. п.

Посматрано по агрегатима употребе, у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим периодом претходне године, приватна потрошња остварила је реални раст од 1,8% и позитивно допринела кретању БДП-а са 1,1 п. п. Инвестициона активност смањена је за 1,0% у поређењу са истим периодом претходне године (допринос кретању БДП-а од -0,2 п. п.). Извоз и увоз остварили су стопе раста од 7,5% и 11,5%, са доприносом кретању БДП-а од 4,1 п. п. и 6,7 п. п., респективно (табела 1.1).

Табела 1.1. БДП – агрегати употребе, међугодишње стопе реалног раста, Q1 2023 – Q1 2025. (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
БДП	2,3	3,0	4,8	5,1	4,6	4,5	3,2	3,3	2,0
Приватна потрошња	-0,2	-1,3	1,0	2,5	4,4	4,7	3,9	3,8	1,8
Државна потрошња	-8,4	-4,4	-0,9	3,6	3,6	4,6	2,6	-0,3	0,5
Бруто инвестиције у основна средства	7,9	9,3	10,4	10,8	7,9	10,1	8,4	1,1	-1,0
Извоз	8,7	3,0	-0,7	0,6	2,7	6,7	7,4	8,1	7,5
Увоз	-2,2	-6,1	-1,8	3,7	3,1	8,4	14,7	7,1	11,5

Графикон 1.1. Доприноси међугодишњој стопи раста БДП-а – агрегати употребе (п. п.)

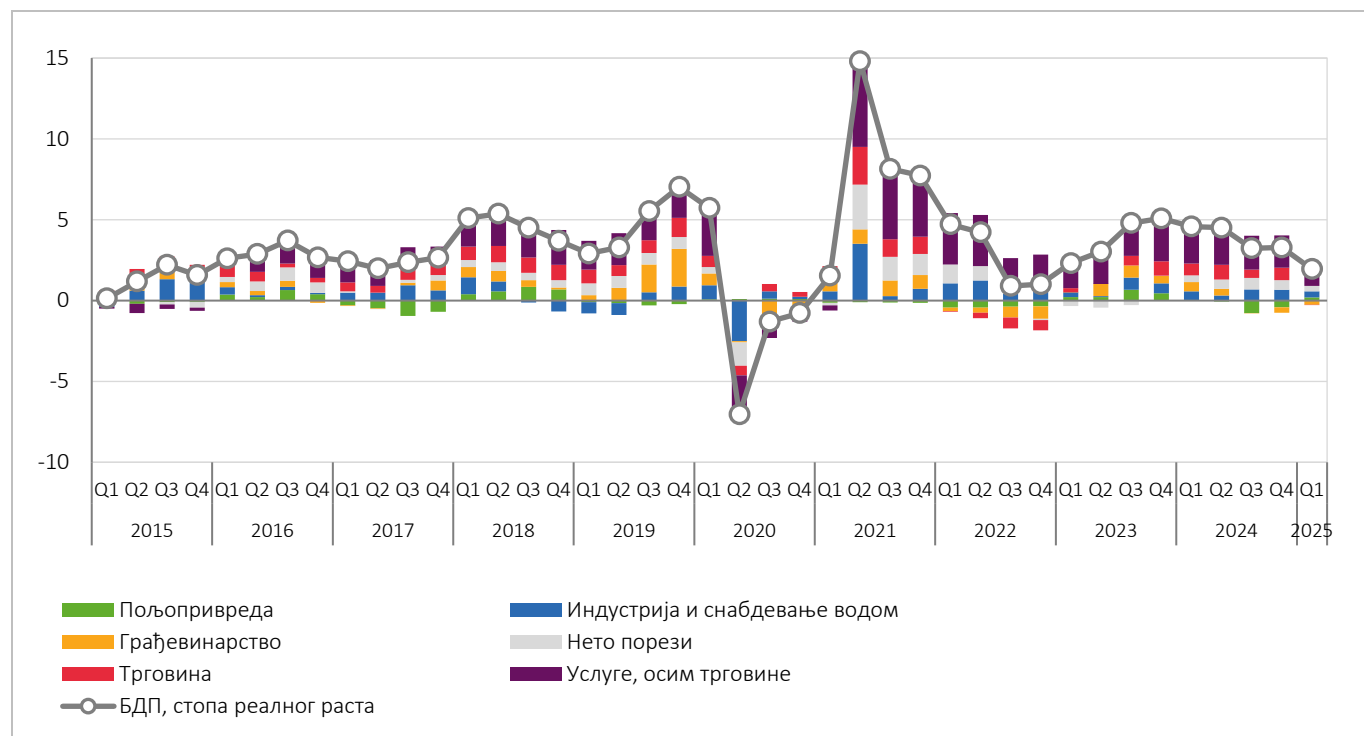

Посматрано са производне стране, на позитивно кретање БДП-а у првом кварталу 2025. године највише је утицао сектор услуга, осим трговине, са 1,3 п. п.

Табела 1.2. БДП – производна страна, међугодишње стопе реалног раста, Q1 2023 – Q1 2025. (%)
(поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
БДП	2,3	3,0	4,8	5,1	4,6	4,5	3,2	3,3	2,0
Пољопривреда	8,1	6,5	8,2	6,9	-7,7	-8,1	-8,8	-7,6	6,5
Индустрија и снабдевање водом	1,0	0,2	4,1	3,1	2,9	1,7	3,6	3,5	2,1
Грађевинарство	0,8	17,0	15,3	8,0	14,0	8,2	-0,3	-5,8	-5,6
Трговина	2,5	0,0	6,0	8,6	7,1	9,1	4,9	6,9	-0,1
Услуге, осим трговине	4,2	5,5	5,2	6,0	4,7	4,9	4,6	4,3	2,6
Нето порези	-2,4	-2,4	-1,8	-0,1	2,9	3,6	5,0	4,2	2,3

Графикон 1.2. Доприноси међугодишњој стопи раста БДП-а – производна страна (п. п.)

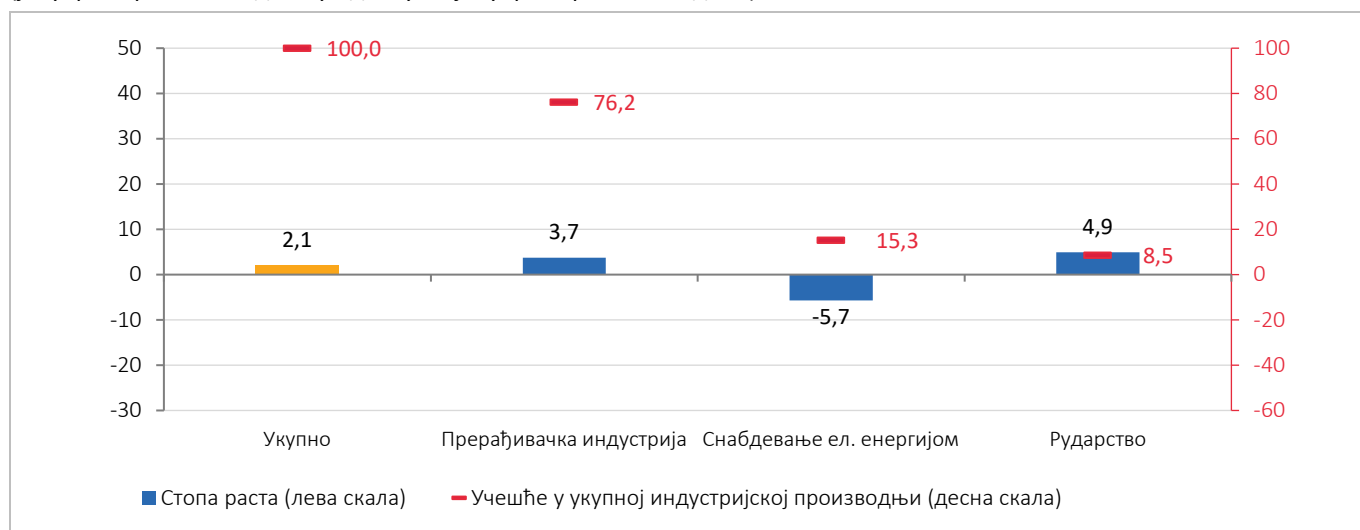

2. ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА

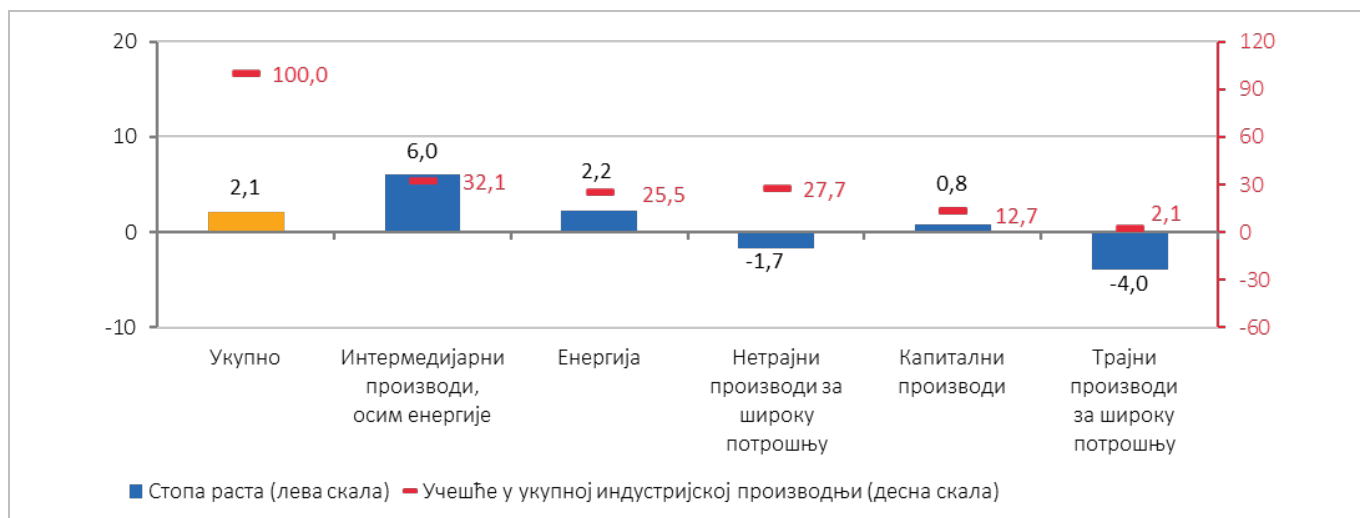
2.1. УКУПНА ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА

Укупна индустријска производња у Републици Србији у периоду јануар–март 2025. године била је за 2,1% виша него у истом периоду претходне године. Раст је остварен у секторима *Прерађивачка индустрија* (3,7%) и *Рударство* (4,9%), док је у сектору *Снабдевање ел. енергијом, гасом, паром и климатизација* остварен пад од -5,7%.

Графикон 2.1. Кумулативно кретање укупне индустријске производње и њених сектора, стопе раста (%) (јануар–март 2025. године у односу на јануар–март 2024. године)

Графикон 2.2. Стопе раста индустријске производње по намени (%) (јануар–март 2025. године у односу на јануар–март 2024. године)

Сектор **Прерађивачка индустрија** дао је највећи допринос (2,5 п. п.) расту укупне индустрије у периоду јануар–март 2025. / јануар–март 2024. године. Следи допринос сектора **Рударство** (0,4 п. п.), док је сектор **Снабдевање електричном**

енергијом, гасом, паром и климатизација у овом периоду дао негативан допринос тромесечном расту индустријске производње (-0,8 п. п.).

Табела 2.1. Индустријска производња, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

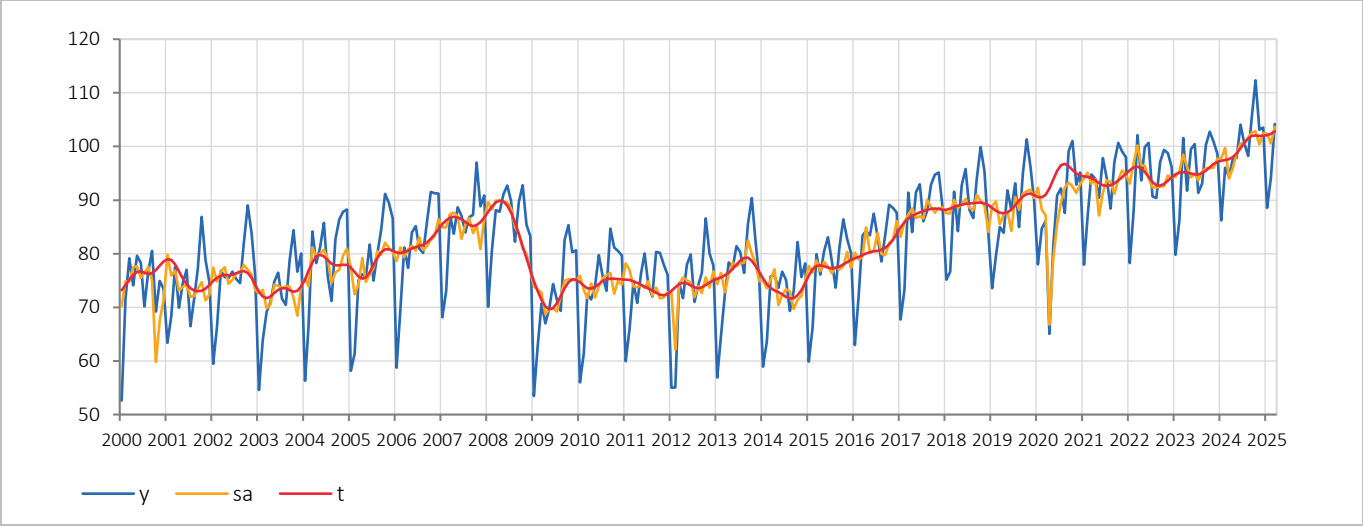
	2023				2024				2025	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1-Q2 ¹
Индустријска производња – укупно	102,5	100,9	103,7	102,8	102,9	101,3	103,4	103,9	102,1	102,5
Прерађивачка индустрија	98,5	99,0	102,1	102,8	103,1	102,4	106,4	105,6	103,7	104,0
Снабдевање ел. енергијом	118,6	114,8	111,1	106,6	100,3	89,4	86,9	96,6	94,3	...
Рударство	104,5	94,3	105,8	95,3	106,4	116,5	104,4	105,0	104,9	...

¹ Прогноза (добијена на бази модела анализе временских серија).

2.2. ПЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА (Ц)
(учешће од 76,2% у укупном индексу индустријске производње)

Тренд циклус компонента Прерађивачке индустрије у првом кварталу 2025. године бележи раст (графикон 2.3).

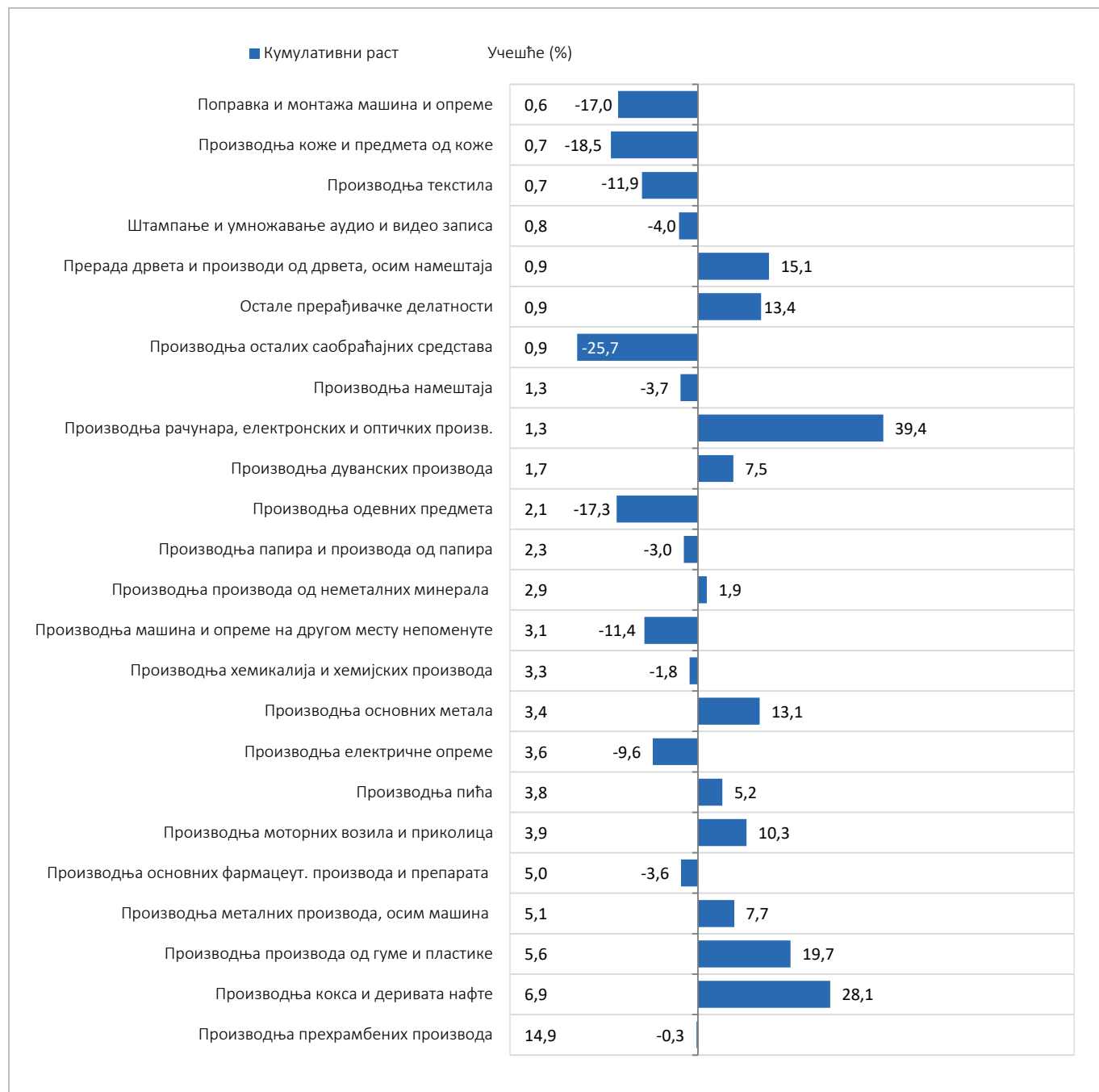
Графикон 2.3. Компоненте временске серије Прерађивачке индустрије, индекси (у – оригинална серија, са – серија са искљученом сезонском компонентом, т – тренд-циклус компонента, просек 2024 = 100)

Посматрано по областима, Прерађивачка индустрија је у периоду јануар–март 2025. године забележила раст у 11 од 24 области (заједно учествују са 36,9% у укупној индустрији) у односу на исти период 2024. године. Најзначајније области – мерено учешћем у укупној индустријској производњи – у којима су остварени позитивни резултати у периоду јануар–март 2025. године јесу: Производња кокса и деривата од нафте (раст од 28,1%), Производња производа од гуме и пластике (раст од 19,7%), Производња металних производа осим машина (раст од 7,7%).

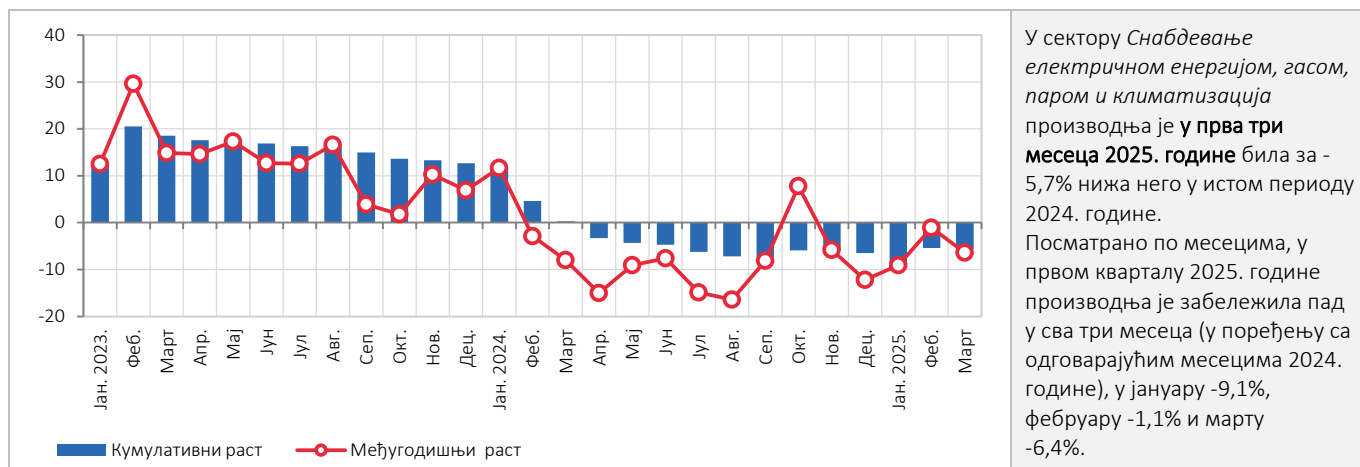
Пад је забележен у 13 области (заједно учествују са 39,4% у укупној индустријској производњи): Производња прехранбених производа (пад од -0,3%), Производња основних фармацеутских производа и препарата (пад од -3,6%) и Производња електричне опреме (пад од -9,6%).

Графикон 2.4. Прерађивачка индустрија по областима, кумулативне стопе раста (%) (јануар–март 2025. године у односу на јануар–март 2024. године) (области су поређане према растућем учешћу у укупној индустријској производњи)

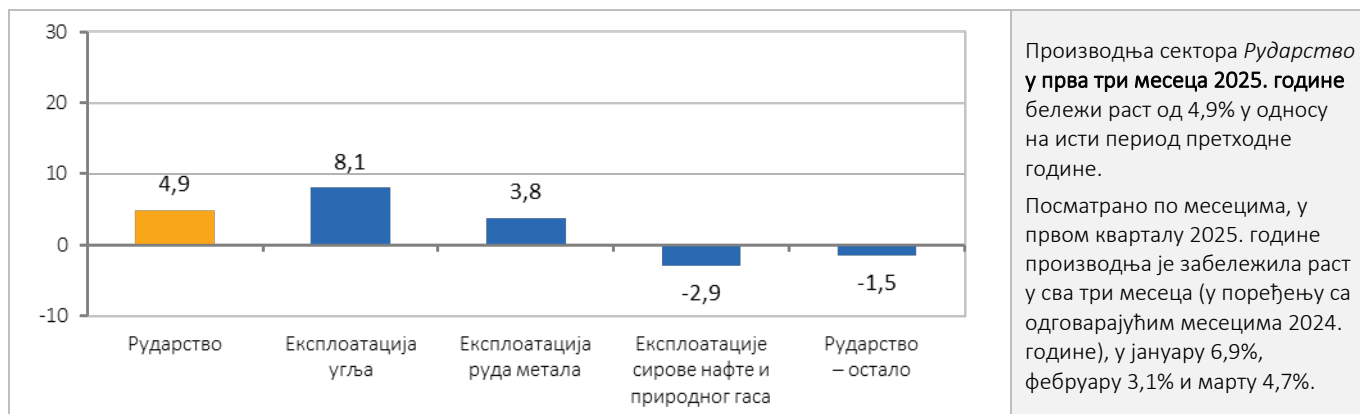
2.3. СНАБДЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈА (Д) (учешће од 15,3% у укупном индексу индустријске производње)

Графикон 2.5. Кумулативне и међугодишње стопе раста у енергетском сектору (%) (кумулативне – период у односу на исти период претходне године; међугодишње – месец у односу на исти месец претходне године)

2.4. РУДАРСТВО (Б) (учешће од 8,5% у укупном индексу индустријске производње)

Графикон 2.6. Кумулативне стопе раста у сектору Рударство (%) (јануар–март 2025. године у односу на јануар–март 2024. године)

КАКО ТУМАЧИТИ ВРЕМЕНСКУ СЕРИЈУ?

Сезонски ефекти могу унети дисторзије у кретање серије, маскирајући на тај начин њену „праву“ природу и важне карактеристике неопходне за детаљну анализу појаве. Приликом одабира индикатора који ће се користити у анализама (оригинални, десезонирани или тренд) треба обратити пажњу на природу посматране серије и сврху анализе која се спроводи. Три одвојене компоненте (добијене дезагрегацијом серије), заједно са оригиналном серијом, описују различите аспекте једне појаве и користе се за различите аналитичке сврхе – у зависности од интересовања истраживача. Десезониране вредности користе се за поређење узастопних периода и процењивање потенцијалне вредности неке серије када ефекти календара и сезоне не би постојали, као што је случај код индустријске производње.

3. ГРАЂЕВИНАРСТВО

3.1. ГРАЂЕВИНСКА АКТИВНОСТ

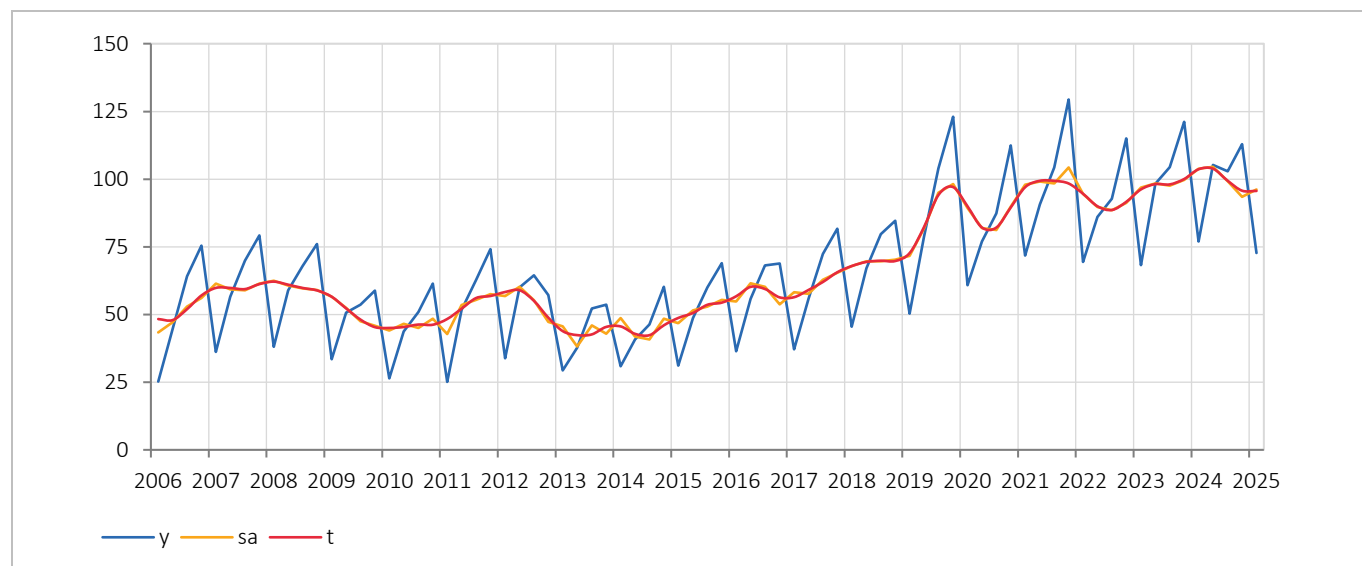
У првом кварталу 2025. године грађевинска активност на територији Републике Србије, у односу на исти период претходне године, смањена је за 1,4% у текућим ценама, док је у сталним ценама то смањење износило 5,6%.

Посматрано према врсти грађевина, вредност изведених радова на зградама бележи раст (4,8%), а на осталим грађевинама (саобраћајнице, цевоводи, сложене индустријске грађевине и сл.) бележи пад од 10,2%, у сталним ценама.

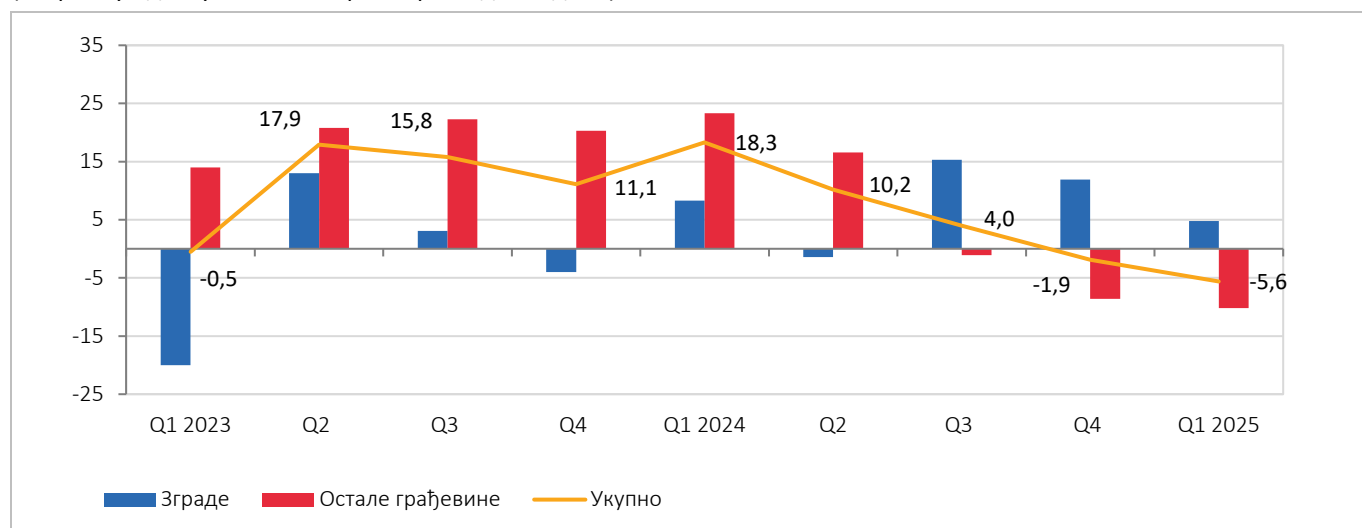
Табела 3.1. Вредност изведених грађевинских радова, квартални индекси (поређење са istim периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Текуће цене	109,2	121,1	119,3	113,9	122,0	114,9	104,9	99,6	98,6
Сталне цене	99,5	117,9	115,8	111,1	118,3	110,2	104,0	98,1	94,4

Графикон 3.1. Компоненте временске серије вредности изведених грађевинских радова на територији Републике Србије у сталним ценама, индекси (y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2021 = 100)

Графикон 3.2. Вредност изведених грађевинских радова у сталним ценама, стопе раста (%) (квартал у односу на исти квартал претходне године)

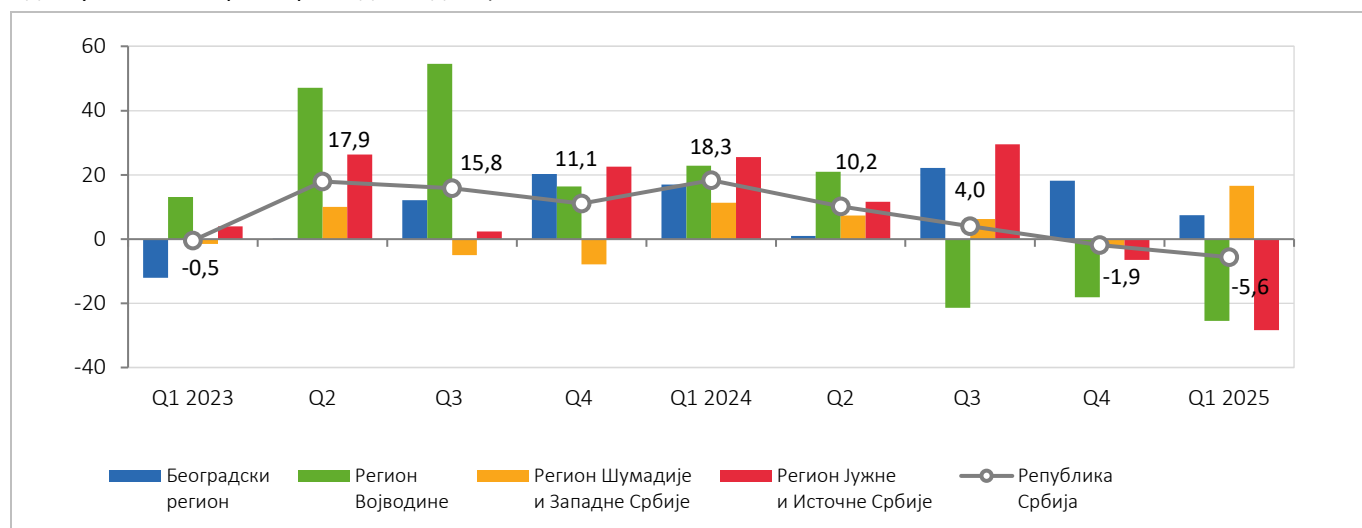
Посматрано по регионима (графикон 3.3), **највећи раст грађевинске активности** (16,6% у сталним ценама), у односу на исти период претходне године, забележен је у **Региону Шумадије и Западне Србије**. Посматрано према врсти грађевина, вредност радова је смањена само на нестамбеним зградама. Настављени су веома интензивни радови на изградњи Моравског коридора и аутопута Прељина–Пожега, као и на изградњи комуналне инфраструктуре (Мионица, Кнић, Кучево, Крагујевац).

Укупна вредност грађевинских радова у **Београдском региону повећана је за 7,4%**, у сталним ценама. Повећање се уочава на свим врстама грађевина, а највећи допринос расту дала је изградња објеката за потребе Међународне специјализоване изложбе „EXPO Belgrade 2027“. Поред тога, у овом кварталу забележен је велики скок вредности радова на стамбеним зградама.

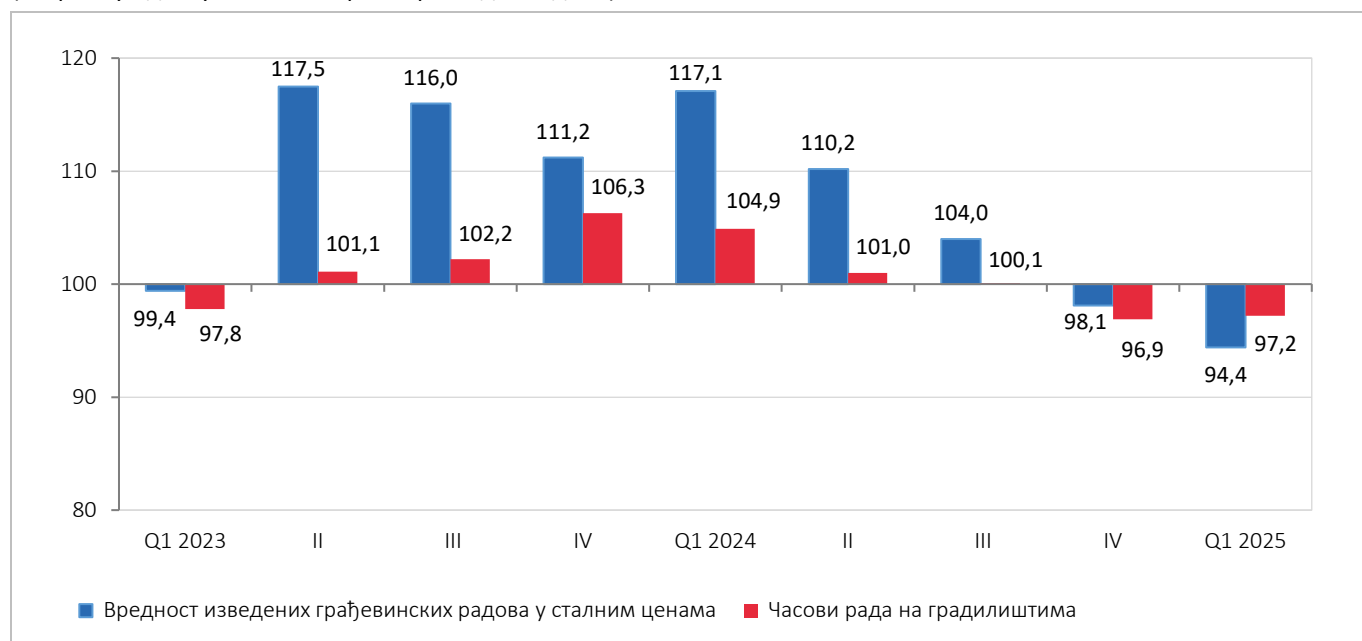
Вредност грађевинских радова смањена је за **25,5%** у **Региону Војводине**, у сталним ценама. У овом региону вредност грађевинских радова је повећана на стамбеним и нестамбеним зградама, док је на грађевинама саобраћајне инфраструктуре забележен значајан пад вредности због завршетка радова на пројекту мађарско-српске железнице.

У **Региону Јужне и Источне Србије** вредност радова је **смањена за 28,4%**. Пад вредности изведених радова је најизраженији код грађевина саобраћајне инфраструктуре, где је забележен смањен интензитет радова на пројекту изградње брзе саобраћајнице Пожаревац–Голубац и на модернизацији пруге Ниш–Димитровград. Пад је забележен и на сложеним индустријским грађевинама (изградња комплекса рудника бакра у Бору), а грађевинска активност је појачана на стамбеним зградама.

Графикон 3.3. Вредност изведених грађевинских радова по регионима, у сталним ценама, стопе раста (%) (квартал у односу на исти квартал претходне године)

Графикон 3.4. Вредност изведених грађевинских радова и часови рада на градилиштима, упоредни преглед, индекси (квартал у односу на исти квартал претходне године)

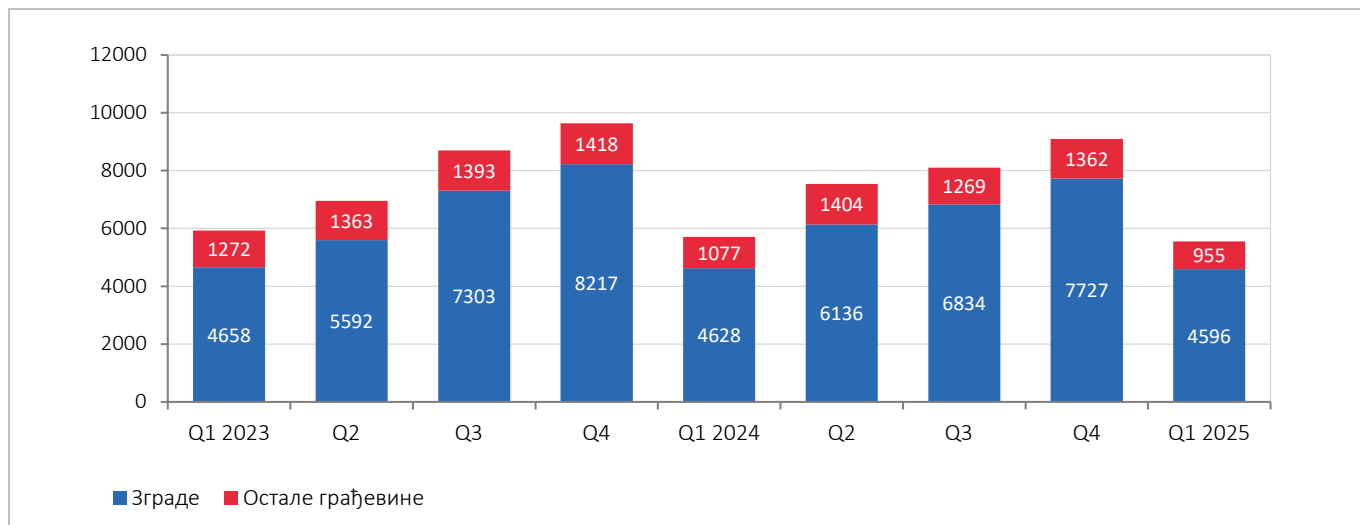
На графикону 3.4 дат је упоредни преглед кретања часова рада и вредности изведених радова на градилиштима. Ефективни часови рада су у порасту од другог квартала 2023. године, што је у складу са повећањем вредности изведених радова. Највећи раст часова рада остварен је у четвртом кварталу 2023. године (6,3%). Од четвртог квартала 2024. године грађевинска активност опада и то показују оба индикатора – и вредност изведених грађевинских радова и часови рада.

3.2. ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

Поред вредности изведених радова и часова рада на градилиштима, статистика грађевинарства води месечну евиденцију и о издатим **грађевинским дозволама и решењима**, којима се одобрава извођење грађевинских радова у Републици Србији и који показују будуће кретање грађевинске активности.

У првом кварталу 2025. године издата је укупно 5 551 грађевинска дозвола. Највећи број тих дозвола (4 596) односи се на извођење радова на зградама, а остатак (955) на радове у вези са саобраћајном инфраструктуром, цевоводима и сложеним индустријским грађевинама. Укупан број дозвола издатих у првом кварталу мањи је за 2,7% у односу на исти период претходне године.

Графикон 3.5. Број издатих грађевинских дозвола за зграде и остале грађевине

Укупна предвиђена вредност радова, према издатим дозволама, у првом кварталу 2025. године износи 161 139 мил. РСД, што представља пад од 23,2% у односу на исти квартал претходне године.

Највеће учешће у предвиђеној вредности у првом кварталу има Београдски регион (33,1%), затим следе Регион Војводине (31,5%), Регион Шумадије и Западне Србије (21,5%) и Регион Јужне и Источне Србије (13,9%).

Графикон 3.6. Предвиђена вредност радова према издатим дозволама, по регионима; учешће у %¹

¹ Напомена: Уместо раније објављиваног податка о процентуалном учешћу броја дозвола по регионима, убудуће ћемо приказивати учешће предвиђене вредности радова према издатим дозволама. Наиме, вредност радова је бољи показатељ обима грађевинске активности у будућности, док број дозвола не даје кључну информацију о вредности предвиђене инвестиције, која је најважнија за процену вредности будућих грађевинских радова.

РЕЧНИК ТЕРМИНА

Вредност изведених грађевинских радова је најважнији индикатор кретања грађевинске активности у Републици Србији. Представља вредност изведених радова на грађевини коју је извештајна јединица извела са радницима које је непосредно ангажовала за извођење радова.

Вредност изведених радова укључује: вредност рада, вредност уграђеног материјала и готових производа за уградњу, утрошене енергенте и остале трошкове у вези са извођењем радова на грађевини. Вредност изведених радова не укључује: вредност радова подизвођача, трошкове набавке земљишта, пројектовања, надзора и ПДВ-а.

Према Класификацији грађевина, која се примењује од 2004. године, а која је у потпуности усаглашена са класификацијом Евростата (*Classification of Types of Constructions*), све грађевине се могу класификовати на два подручја: зграде и остале грађевине.

Вредност на зградама обухвата вредност радова изведених на стамбеним и нестамбеним зградама.

Остале грађевине, поред саобраћајне инфраструктуре (путеви, железничке пруге, мостови и сл.), обухватају и радове изведене на цевоводима, сложеним индустријским грађевинама и осталим непоменутиим грађевинама (нпр. грађевине за спорт).

4. УНУТРАШЊА ТРГОВИНА

4.1. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА МАЛО (Област 47 Класификације делатности)

Промет робе у трговини на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима, у првом кварталу 2025. године, у односу на исти квартал 2024. године, забележио је раст у текућим ценама од 4,7%, а у сталним ценама од 1,0%. У првом кварталу 2025. године промет у трговини на мало у текућим ценама био је за 6,4% мањи, док је у сталним ценама забележен пад од 8,3% у односу на прошлогодишњи просек.

Табела 4.1. Промет робе у трговини на мало, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

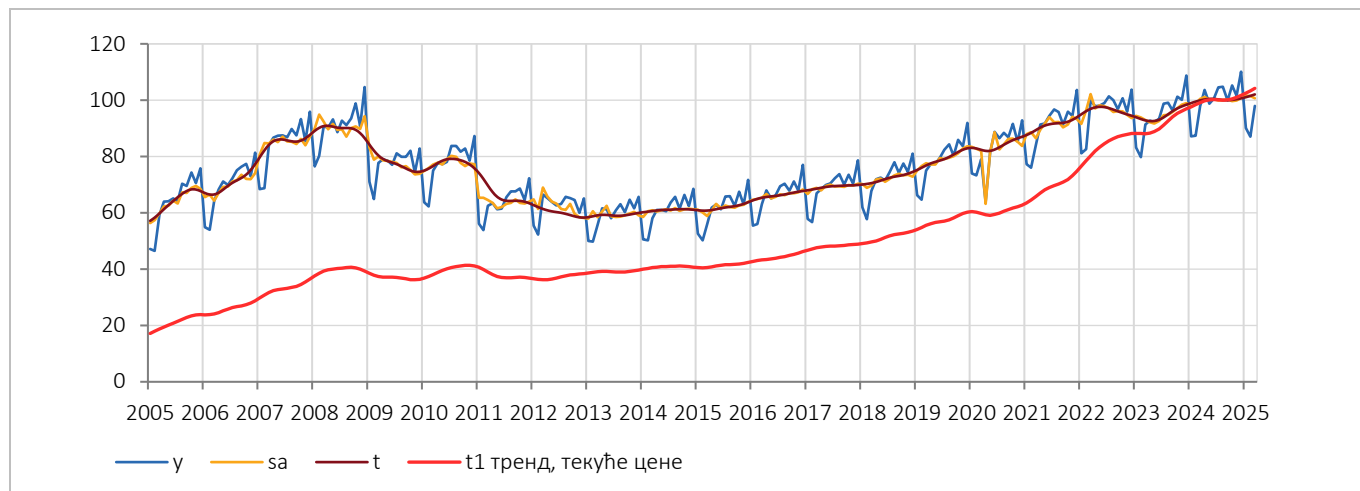
	2023				2024				2025	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1-Q2 ¹
Текуће цене	112,2	106,2	107,8	109,5	112,2	113,1	107,8	104,8	104,7	104,5
Сталне цене ²	96,6	94,2	98,4	102,9	106,9	108,6	104,9	102,1	101,0	101,5

¹ Прогнозе (добијене на бази модела анализе временских серија).

² Индекси су прерачунати преко месечних индекса у сталним ценама.

Трговину на мало карактерише стабилан и растући дугорочни тренд, који је присутан већ десет година уназад. Стопе раста промета у текућим ценама су више него у сталним ценама, што је последица убрзане инфлације.

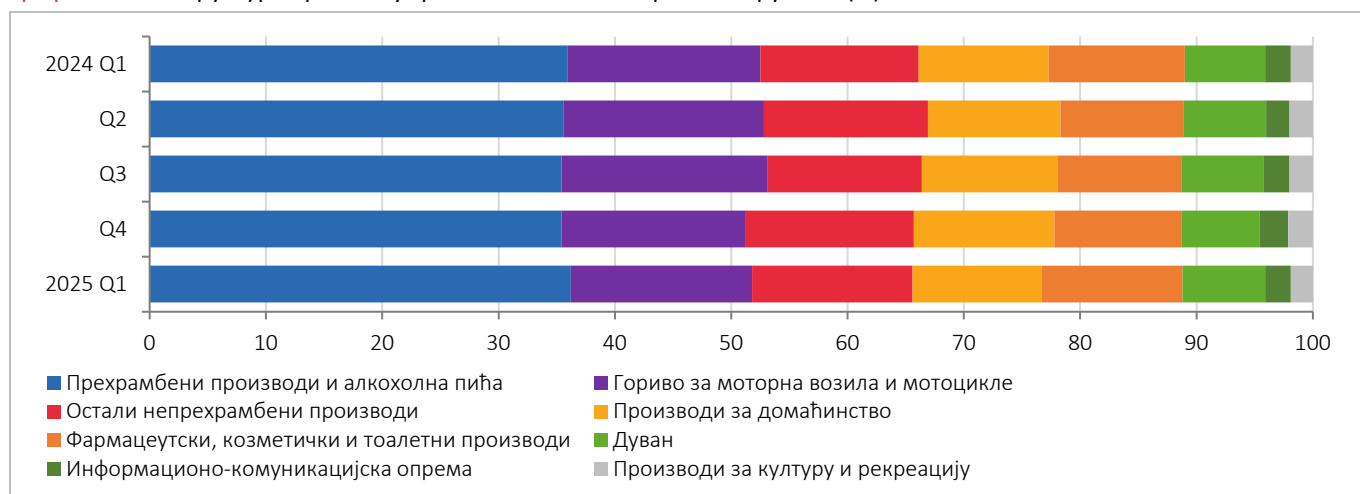
Графикон 4.1. Компоненте временске серије промета робе у трговини на мало у сталним ценама, индекси (у – оригинална серија, са – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента; просек 2024= 100)

Посматрано по основним агрегатима КД (2010), у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, највећи раст промета остварен је у трговини Непрехрамбеним производима, осим моторним горивима (6,3% у текућим и 3,1% у сталним ценама). Раст је такође остварен у трговини Храном, пићима и дуваном и износи 5,3% у текућим, односно 0,2% у сталним ценама. С друге стране, у трговини Моторним горивима забележен је пад од 0,1% у текућим, односно 1,4% у сталним ценама.

У структури трговинског промета по робним групама, у промету робе у трговини на мало, у првом кварталу 2025. године, најзаступљенији су били Прехрамбени производи и алкохолна пића (36,2%), затим Гориво за моторна возила и мотоцикле (15,6%) и Остали непрехрамбени производи (13,8%).

Графикон 4.2. Структура промета у трговини на мало по робним групама (%)

4.2. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА ВЕЛИКО (Област 46 Класификације делатности)

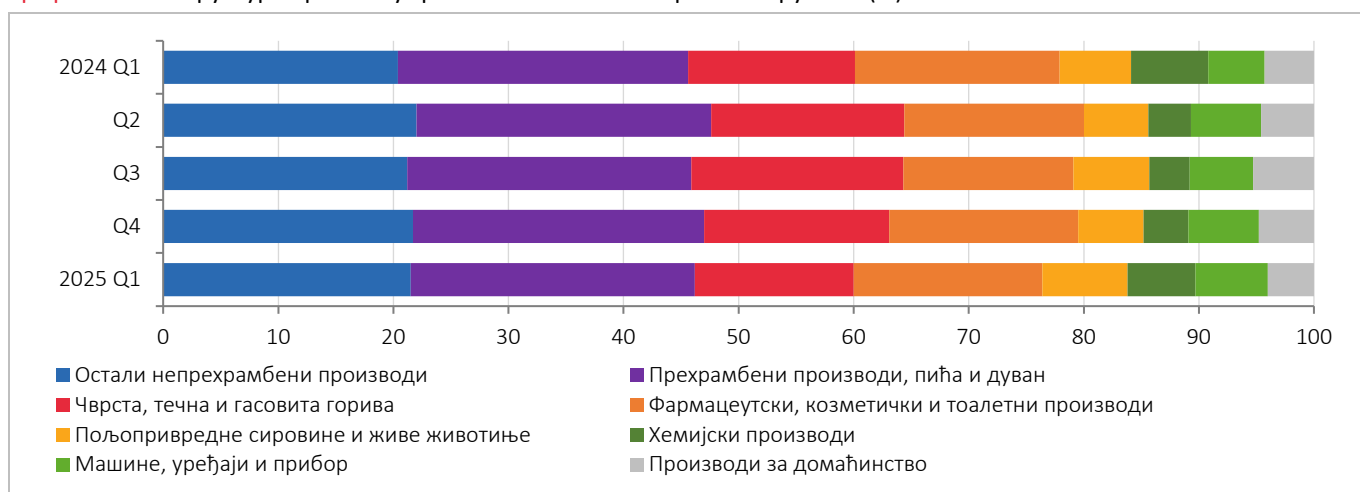
Промет робе у трговини на велико у **првом кварталу** 2025. године, у односу на исти квартал претходне године, бележи пад од 5,4% у текућим ценама, а у сталним ценама је забележен пад од 7,9%. У првом кварталу 2025. године промет у трговини на велико у текућим ценама био је за 9,5% мањи, док је у сталним ценама забележен пад од 11,8% у односу на прошлогодишњи просек.

Табела 4.2. Промет робе у трговини на велико, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Текуће цене	104,3	93,2	98,9	99,6	106,7	108,1	100,3	101,0	94,6

Посматрано по робним групама, у првом кварталу 2025. године, у структури промета робе у трговини на велико најзаступљенији су били: Прехрамбени производи, пића и дуван (24,7%), Остали непрехрамбени производи (21,5%) и Фармацеутски, козметички и тоалетни производи (16,4%).

Графикон 4.3. Структура промета у трговини на велико по робним групама (%)

4.3. ПРОМЕТ РОБЕ У ТРГОВИНИ НА ВЕЛИКО И МАЛО И ПОПРАВКА МОТОРНИХ ВОЗИЛА (Област 45 Класификације делатности)

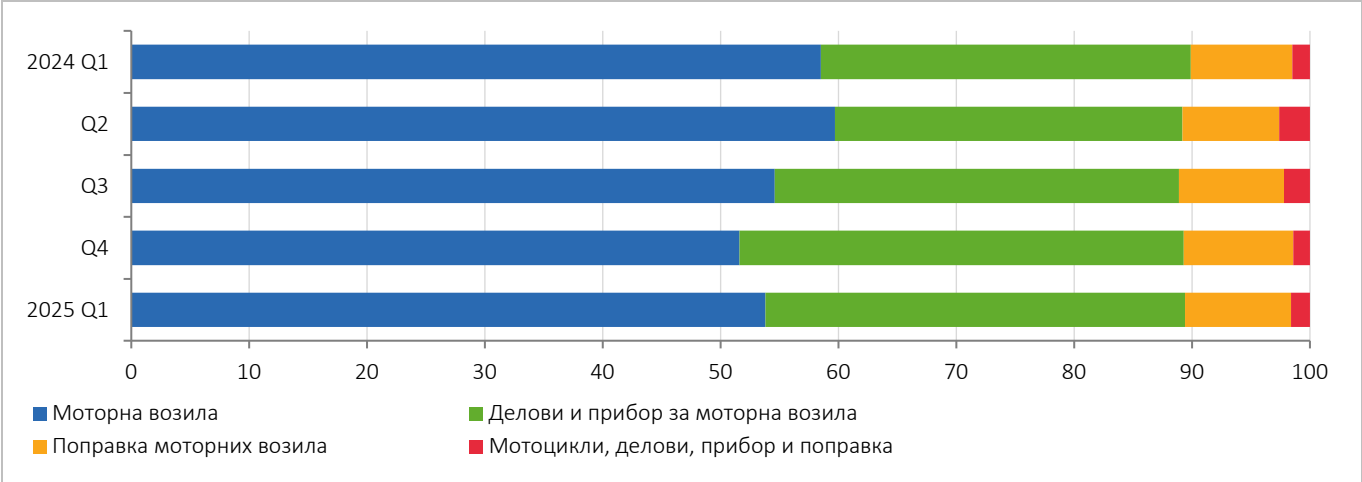
Промет робе у трговини на велико и мало и поправка моторних возила у првом кварталу 2025. године у текућим ценама је на нивоу промета оствареном у истом кварталу 2024. године, а у сталним ценама бележи пад од 2,8%. У првом кварталу 2025. године промет у трговини на велико и мало моторним возилима у текућим ценама био је за 11,5% мањи, док је у сталним ценама забележен пад од 13% у односу на прошлогодишњи просек.

Табела 4.3. Промет робе у трговини на велико и мало и поправка моторних возила, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Текуће цене	112,5	111,7	111,7	112,1	117,9	109,5	107,0	107,4	100,0

Посматрано по робним групама, у првом кварталу 2025. године, слично као и у претходним кварталима, у структури промета робе у трговини на велико и мало и поправци моторних возила најзаступљенији су били Моторна возила (53,8%) и Делови и прибор за моторна возила (35,6%).

Графикон 4.4. Структура промета у трговини на велико и мало и поправци моторних возила по робним групама (%)

НАПОМЕНА

Индекси промета робе трговине на мало (47 КД) у сталним ценама добијени су дефлационирањем индекса у текућим ценама одговарајућим индексима потрошачких цена, из којих су искључени: вода (из комуналних система), струја и моторна возила, мотоцикли и делови.

Индекси промета робе трговине на велико (46 КД) у сталним ценама добијени су дефлационирањем индекса у текућим ценама индекса цена добијених на основу индекса цена произвођача индустријских производа укупно (за домаће тржиште и за извоз) и индекса цена произвођача производа пољопривреде и рибарства.

Индекси промета робе трговине на велико и мало моторним возилима и мотоциклима (45 КД) у сталним ценама добијени су дефлационирањем индекса у текућим ценама индекса потрошачких цена (аутомобили, резервни делови, одржавање и поправка путничких возила).

5. ЦЕНЕ

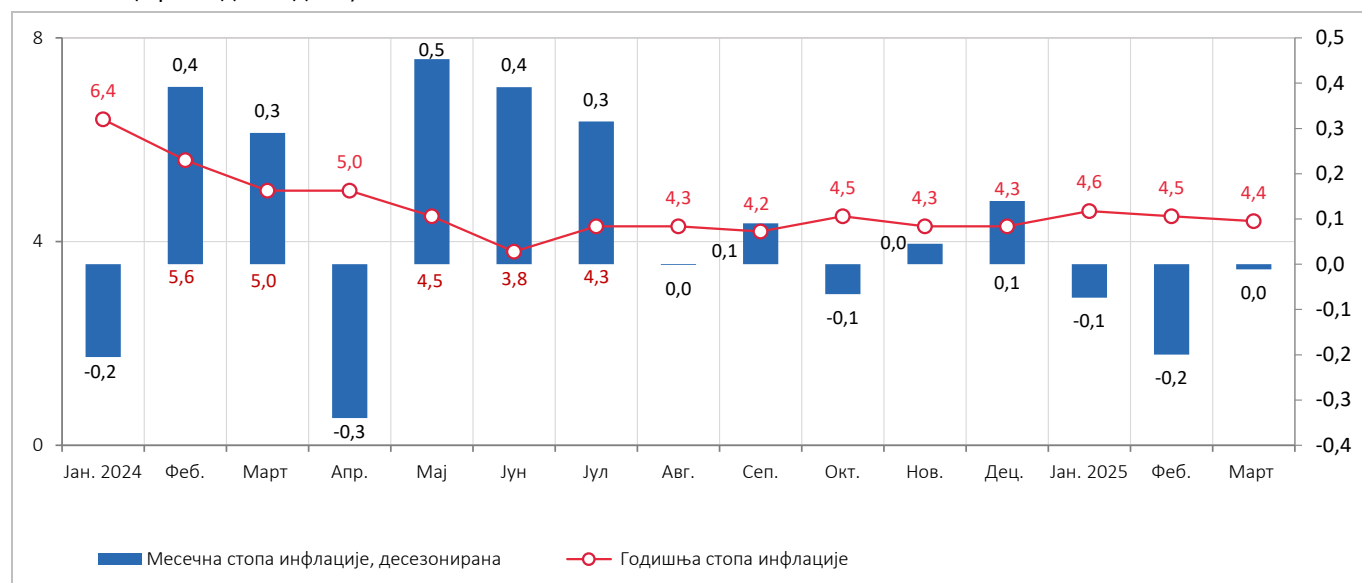
У Q1 2025. године просечан међугодишњи раст потрошачких цена износио је 4,5%. Највећи утицај на раст потрошачких цена имале су следеће групе производа: **дуван, снабдевање водом и остале стамбене услуге, воће, шећер, цем, мед и чоколада, кафа, чај и какао**, учествујући у структури укупне међугодишње стопе раста потрошачких цена у Q1 2025. са 31,6%. Једини дефлаторан утицај на укупне потрошачке цене у Q1 2025. остварили су месо, чврста горива и телефонска опрема.

Табела 5.1. Потрошачке цене, међугодишња стопа инфлације (%) (квартал у односу на исти квартал претходне године)

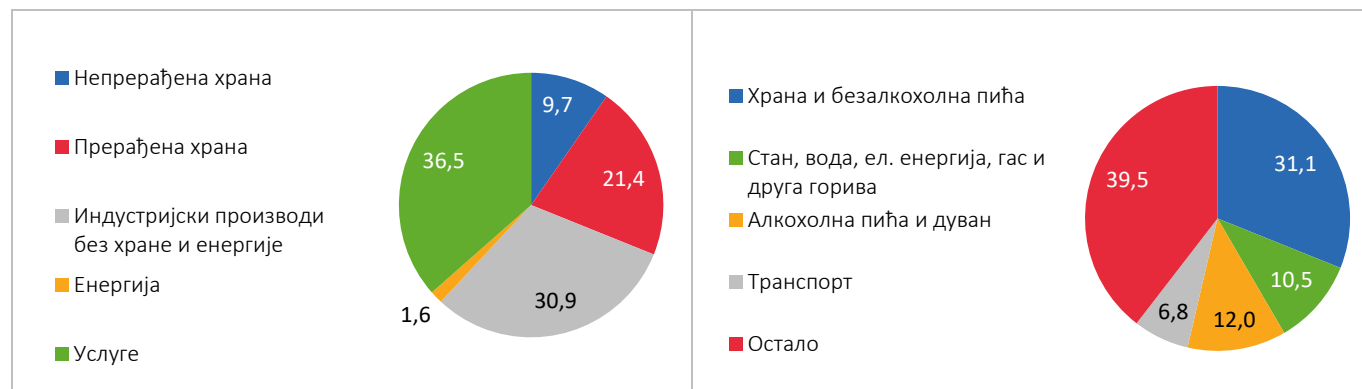
	2024				2025			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Потрошачке цене	5,7	4,4	4,3	4,4	4,5	-	-	-

Графикон 5.1. Стопа инфлације мерена индексима потрошачких цена (%)

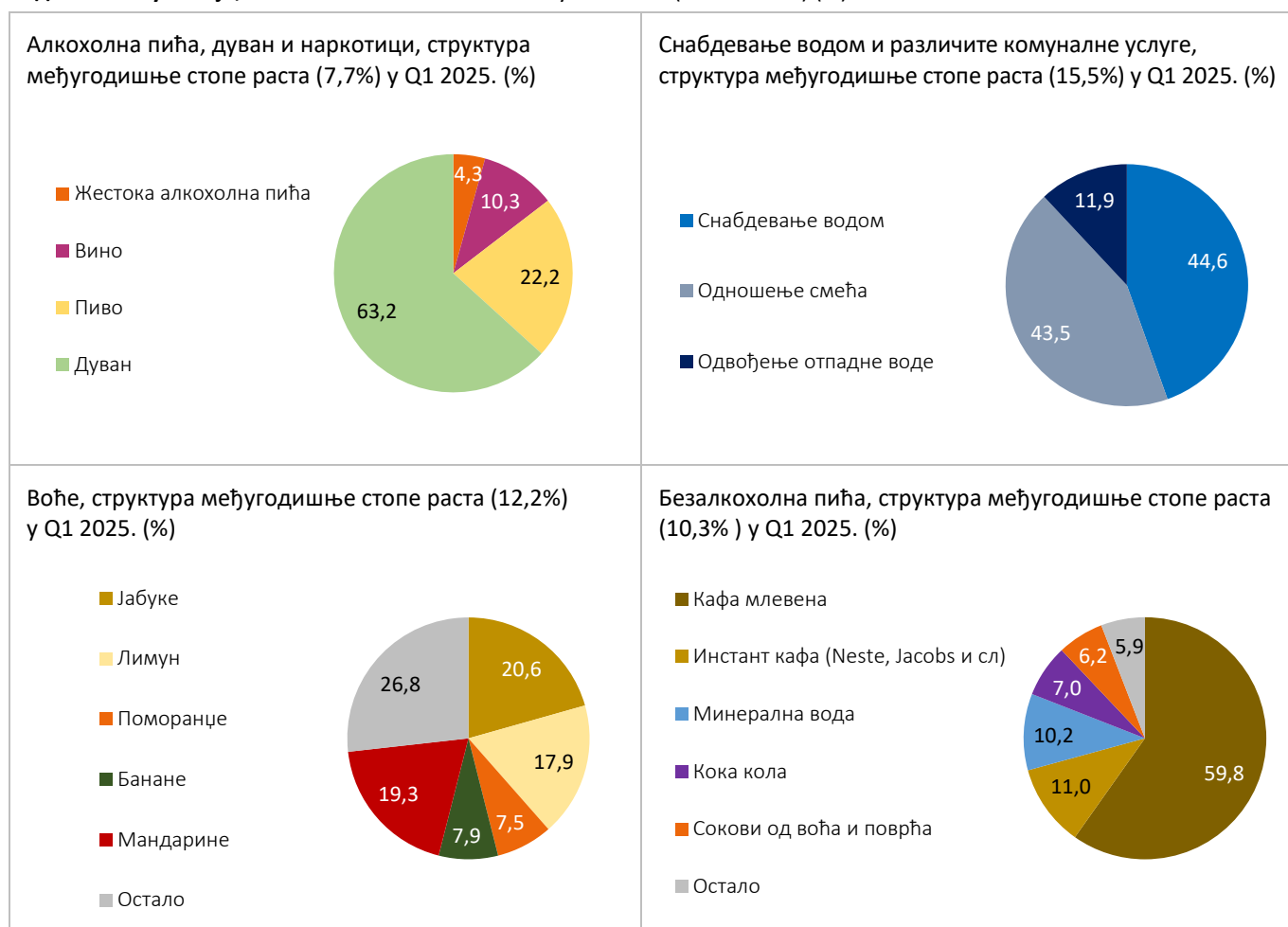
(**месечна** – месец у односу на претходни месец, са искљученим сезонским утицајем; **годишња** – месец у односу на исти месец претходне године)

Графикон 5.2. Структура просечне годишње стопе раста потрошачких цена (од 4,5%) према намени и основним групама производа у Q1 2025. (total = 100) (%)

Графикон 5.3. Структура просечне годишње стопе раста потрошачких цена алкохолних пића и дувана, снабдевања водом и комуналија, воћа и безалкохолних пића у Q1 2025. (тотал = 100) (%)

Акцизни календар из Q1 2025, али и годишње трошковно усклађивање произвођача алкохолних пића и дувана са инфлацијом из 2024, допринели су међугодишњем расту цене алкохола, пића и дувана за 7,7%, превасходно условљеним просечним годишњим растом цене дувана (7,7%) и пива (8,5%). Од јануара 2025, инфлаторно усклађивање и раст зарада утицали су на знатно поскупљење трошкова пружања комуналних услуга, пре свега снабдевања водом и одвођења воде, што је резултирало међугодишњим растом ових цена за 15,5%. Кад је реч о ценама воћа, у Q1 2025. највише су расле (12,2%) цене цитрусног воћа (лимуна, поморанџи и грејпфрута), што је последица глобалног раста цена овог воћа због суше и бактеријске инфекције на највећим светским плантажама (Флорида, Бразил). Из истих разлога расли су трошкови узгоја кафе и какаоа, што је утицало на изражен раст цене чоколаде (који је започео још 2020. године) у Q1 2025, од рекордних 38,6%, и цене млене кафе, за 20,0%.

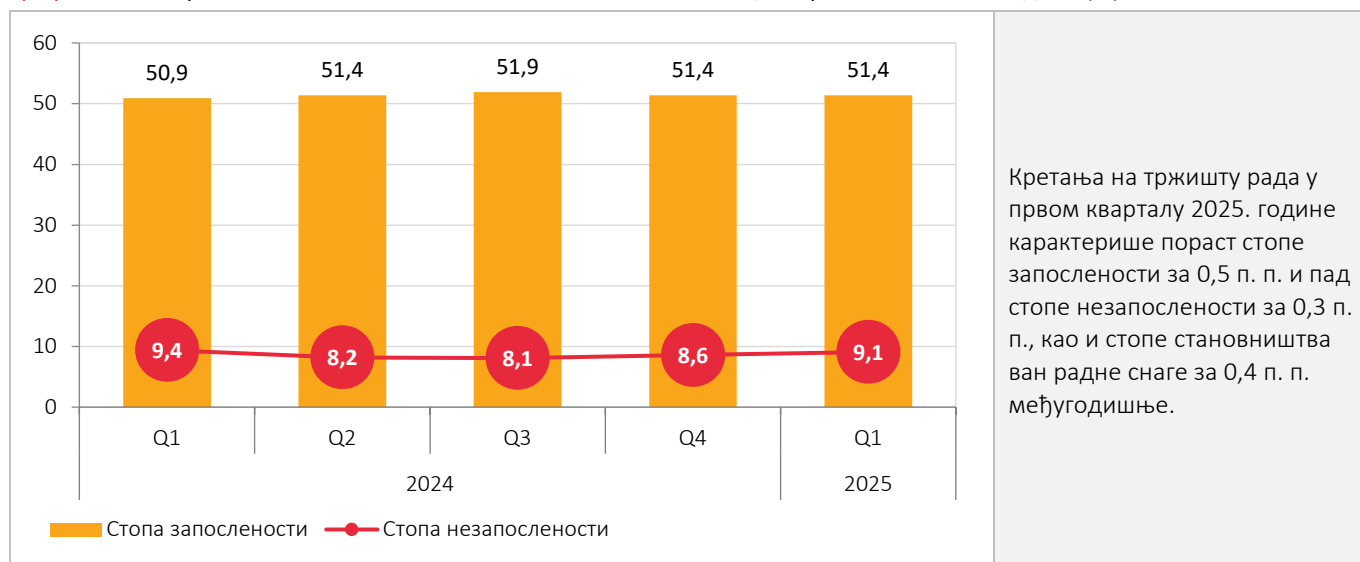
6. ТРЖИШТЕ РАДА²

У Републици Србији, у првом кварталу 2025. године, било је запослено 2,887 милиона лица, незапослено 289,4 хиљаде лица, а ван радне снаге било је 2,438 милиона лица старијих од 15 година.

Стопа незапослености износи 9,1% и, у поређењу са четвртим кварталом 2024. године, већа је за 0,5 п. п., док је број незапослених већи за 16,3 хиљаде лица, уз истовремени пад броја лица ван радне снаге за 24,1 хиљаду.

Регионално посматрано, стопа незапослености у првом кварталу 2025. године, у поређењу са претходним кварталом, бележи раст у готово свим регионима: у Београдском региону са 6,2% на 7%, Региону Војводине са 8% на 8,6% и Региону Јужне и Источне Србије са 11,5% на 13,3%, са изузетком Региона Шумадије и Западне Србије, где је забележен пад стопе незапослености са 9,4% на 8,6%.

Графикон 6.1. Кретање стопа запослености и незапослености лица старости 15 и више година (%)³

Табела 6.1. Стопе активности, запослености и незапослености

	2023 (п)				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Стопа активности (%)	55,0	55,6	55,5	55,3	56,2	56,0	56,4	56,3	56,6
Стопа запослености (%)	49,5	50,3	50,5	50,3	50,9	51,4	51,9	51,4	51,4
Стопа незапослености (%)	10,0	9,6	9,0	9,1	9,4	8,2	8,1	8,6	9,1

(п) – Подаци за 2021, 2022. и 2023. годину ревидирани су у складу са најновијим оцењивањем, које се заснива на текућим демографским проценама базираним на Попису из 2022. Више информација о ревизији у саопштењу путем линка:

<https://stat.gov.rs/vesti/statisticalrelease/?p=15166&a=24&s=2400>

² На основу Анкете о радној снази.

³ Од 2021. године, Републички завод за статистику спроводи истраживање Анкета о радној снази према новој, редизајнираној методологији Евростата. Методологија је промењена у складу са новом Уредбом Европског парламента и Савета, која је ступила на снагу 1. јануара 2021. године. Више информација о методолошким променама и њиховим ефектима на главне статистичке показатеље може се наћи у посебној публикацији путем линка: <https://www.stat.gov.rs/vesti/20210628-anketa-o-radnoj-snazi-nova-metodologija/>

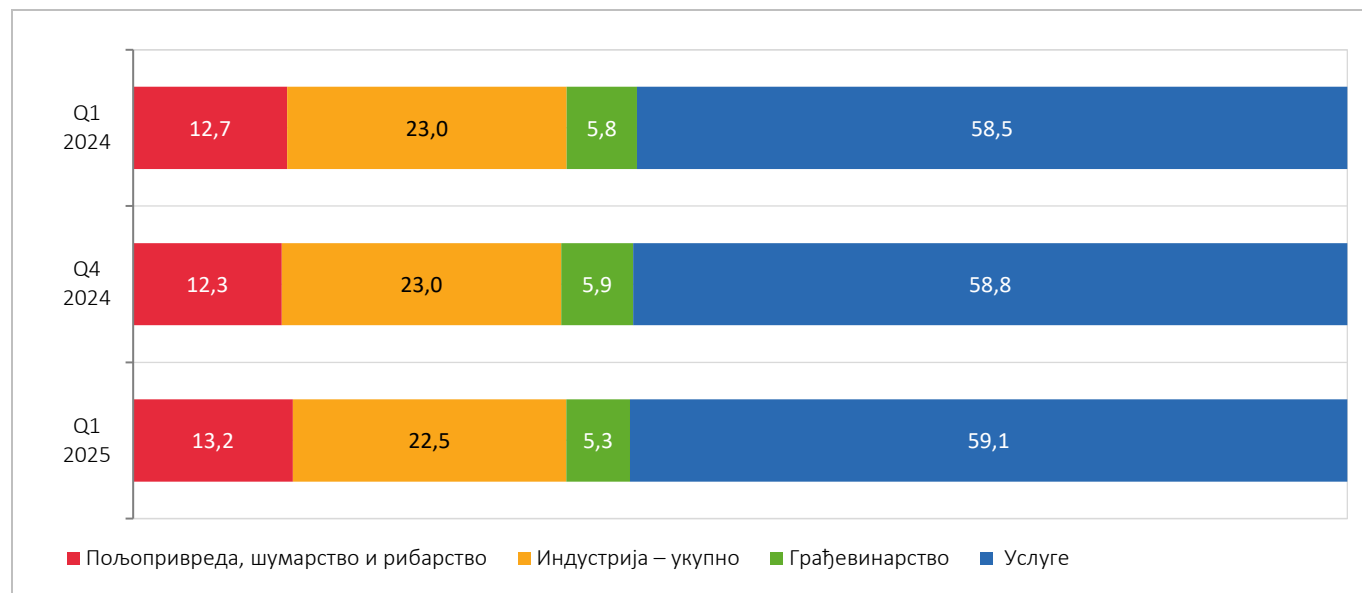
Табела 6.2. Тржиште рада – лица старости 15 и више година

	Актуелни квартал	Претходни квартал		Исти квартал претходне године (р)	
	Q1 2025 (у хиљ.)	Q4 2024 (у хиљ.)	промена, %	Q1 2024 (у хиљ.)	промена, %
Незапослени	289,4	273,1	6,0	299,1	-3,2
Запослени	2 887,1	2 894,9	-0,3	2 871,7	0,5
	%	%	промена, п. п.	%	промена, п. п.
Стопа незапослености	9,1	8,6	0,5	9,4	-0,3
Стопа запослености	51,4	51,4	0,0	50,9	0,5

Посматрано по секторима, највеће учешће броја запослених у првом кварталу 2025. забележено је у услужном сектору (59,1%), затим у индустрији (22,5%) и пољопривреди (13,2%), а најмање у грађевинарству (5,3%). У поређењу са претходним кварталом, раст учешћа запослених бележе сектори Услуга (са 58,8% на 59,1%) и Пољопривреде, шумарства и рибарства (са 12,3% на 13,2%). С друге стране, пад учешћа запослених бележе сектори Индустрије (са 23% на 22,5%) и Грађевинарства (са 5,9% на 5,3%).

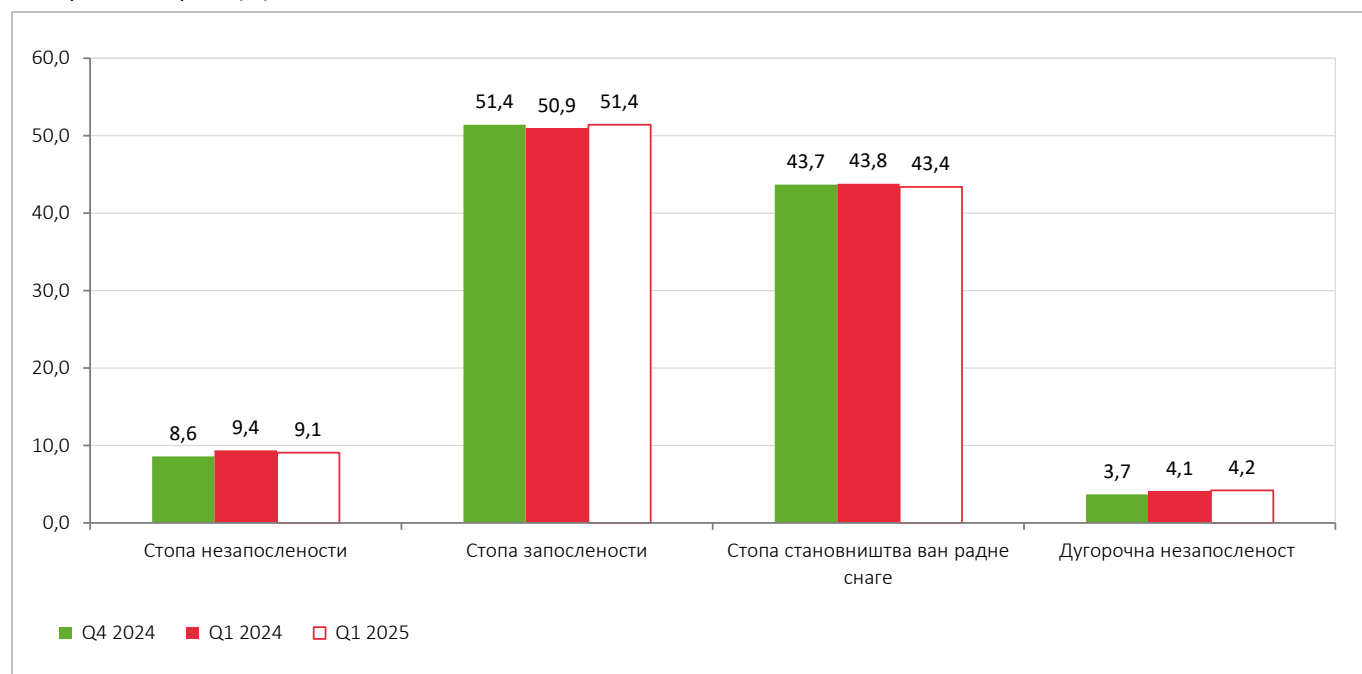
Слични трендови су и у међугодишњој периодици (I квартал 2024 – I квартал 2025), где раст учешћа запослених бележе сектори Услуга (са 58,5% на 59,1%) и Пољопривреде, шумарства и рибарства (са 12,7% на 13,2%). Насупрот томе, пад бележе сектори Индустрије (са 23,0% на 22,5%) и Грађевинарства (са 5,8% на 5,3%).

Графикон 6.2. Учешће запослених по секторима (%)

Трендови на тржишту рада указују на знатну неуједначеност у секторској структури запослених и, самим тим, на потребу прилагођавања образовних и економских политика захтевима тржишта рада.

Графикон 6.3. Тржиште рада – најважнији показатељи за претходни квартал, исти квартал претходне године и актуелни квартал (%)

6.1. ПОРЕЂЕЊЕ СА ПРЕТХОДНИМ КВАРТАЛОМ

У поређењу са претходним, четвртим кварталом 2024. године, број запослених мањи је за 7,8 хиљада, као и становништва ван радне снаге (за 24,1 хиљаду), уз истовремени пораст броја незапослених за 16,3 хиљаде лица. Стопа незапослености већа је за 0,5 п. п, при чему је стопа становништва ван радне снаге мања за 0,3 п. п, док је стопа запослености непромењена.

Број запослених младих лица (15–24 године) већи је за 4,4 хиљаде, док је број незапослених мањи за 3,4 хиљаде, уз пад броја младог становништва ван радне снаге за 1,4 хиљаде. Такав тренд довео је до пораста стопе запослености (за 0,7 п. п.) и пада стопе незапослености (за 1,7 п. п.), као и стопе становништва ван радне снаге (за 0,2 п. п.) у односу на четврти квартал 2024. године.

Стопа дугорочне незапослености износила је 4,2%, што је мање за 0,5 п. п. у односу на претходни квартал.

Посматрано према полу, стопа незапослености у првом кварталу 2025, у односу на претходни квартал, бележи раст код оба пола, и то за 0,7 п. п. код мушкараца и за 0,2 п. п. код жена.

Стопа незапослености мушке популације бележи пад једино у Региону Војводине, са 8,8% на 7,9%. Насупрот томе, раст стопе незапослености бележе Београдски регион (са 6,4% на 7,7%), Регион Јужне и Источне Србије (са 9,2% на 11,6%) и Регион Шумадије и Западне Србије (са 8,6% на 9%).

Стопа незапослености женске популације бележи сличне трендове, односно раст у већини региона: у Београдском региону са 5,9% на 6,3%, Региону Војводине са 7% на 9,5%, и у Региону Јужне и Источне Србије са 14,4% на 15,5%, док пад бележи једино у Региону Шумадије и Западне Србије, са 10,5% на 8%.

Посматрано према професионалном статусу, у односу на претходни квартал, број запослених лица бележи раст једино у категорији неплаћених породичних радника (за 8,7%). Насупрот томе, пад бележе категорије запослених радника (за 0,7%) и samozапослених (за 0,8%).

Табела 6.3. Запосленост по професионалном статусу, поређење Q4 2024 – Q1 2025.

	Q4 2024 (у хиљ.)	Q1 2025 (у хиљ.)	Промена, %
Запослена лица – укупно	2 894,9	2 887,1	-0,3
Самозапослени	489,6	485,5	-0,8
Запослени радници	2 253,7	2 236,8	-0,7
Неплаћени породични радници	151,6	164,8	8,7

6.2. ПОРЕЂЕЊЕ СА ИСТИМ КВАРТАЛОМ ПРЕТХОДНЕ ГОДИНЕ

У поређењу са истим кварталом претходне године, број незапослених лица смањен је за 3,2% (са 299,1 хиљаду на 289,4 хиљаде). Истовремено, број запослених лица већи је за 0,5% (са 2 871,7 у првом кварталу 2024. на 2 887,1 у првом кварталу 2025. године).

Стопа незапослености младих (старости од 15 до 24 године) у првом кварталу 2025. износила је 24,1%, што је незнатно мање у односу на први квартал 2024. године (24,5%).

Стопа дугорочне незапослености износила је 4,2% у првом кварталу 2025, што је за 0,1 п. п. више у односу на исти квартал претходне године.

Посматрано према полу, стопа незапослености у првом кварталу 2025, у поређењу са истим кварталом претходне године, бележи пад за 0,4 п. п. код жена и за 0,3 п. п. код мушке популације.

Стопа незапослености мушке популације бележи раст једино у Београдском региону, са 7,2% на 7,7%. Насупрот томе, пад стопе незапослености бележе Регион Војводине (са 8,5% на 7,9%), Регион Јужне и Источне Србије (са 12,4% на 11,6%) и Регион Шумадије и Западне Србије (са 9,5% на 9%).

Стопа незапослености женске популације бележи пад у Региону Војводине, са 10,9% на 9,5% и Региону Шумадије и Западне Србије, са 8,7% на 8%, док раст бележе Регион Јужне и Источне Србије, са 14,9% на 15,5%, и Београдски регион, са 5,8% на 6,3%.

Посматрано према професионалном статусу, у односу на исти квартал 2024, број запослених лица повећан је у категорији запослених (за 0,8%) и самозапослених радника (за 0,1%), док у категорији неплаћених породичних радника бележи пад за 1,6%.

Табела 6.4. Запосленост по професионалном статусу, поређење Q1 2024 – Q1 2025.

	Q1 2024 (у хиљ.)	Q1 2025 (у хиљ.)	Промена, %
Запослена лица – укупно	2 871,8	2 887,1	0,5
Самозапослени	485,4	485,5	0,1
Запослени радници	2 218,9	2 236,8	0,8
Неплаћени породични радници	167,5	164,8	-1,6

РЕЧНИК ТЕРМИНА

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица.

Запослени су лица старости 15–89 година која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била привремено одсутна са посла. Према класификацији професионалног статуса запослених, они се деле на *самозапослене, запослене раднике и помажуће чланове у породичном послу*.

Самозапослени су она лица која раде самостално у властитом предузећу, установи, приватној радњи или на пољопривредном имању, као и лица која обављају самосталну професионалну делатност или неки други посао за сопствени рачун. Самозапослена су она лица која сама одређују услове свог рада (као и рада својих запослених) и сnose ризик за свој посао.

Запослени радници су она лица која раде за послодавца у било ком сектору својине, без обзира на то да ли имају формални уговор о запослењу или раде на основу усменог договора. Чланови домаћинства који помажу у обављању породичног посла и који су плаћени за свој рад сматрају се запосленим радницима.

Неплаћени породични радници су лица која помажу другом члану домаћинства у вођењу породичног посла или пољопривредног газдинства, а да при томе нису плаћена за тај рад. Ова лица сматрају се запосленима и поред тога што нису плаћена за свој рад, пошто од свог рада имају користи у виду бенефиција као што су смештај, храна и сл.

Незапослени су лица старости 15–74 године која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Становништво ван радне снаге чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У становништво ван радне снаге спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа активности представља удео активног становништва у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година).

Стопа запослености представља удео запослених у укупној посматраној популацији (становништву старом 15 и више година).

Стопа незапослености представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени).

Стопа дугорочне незапослености представља удео лица незапослених дуже од годину дана у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа становништва ван радне снаге представља проценат становништва ван радне снаге у укупном становништву старом 15 и више година.

7. ЗАРАДЕ

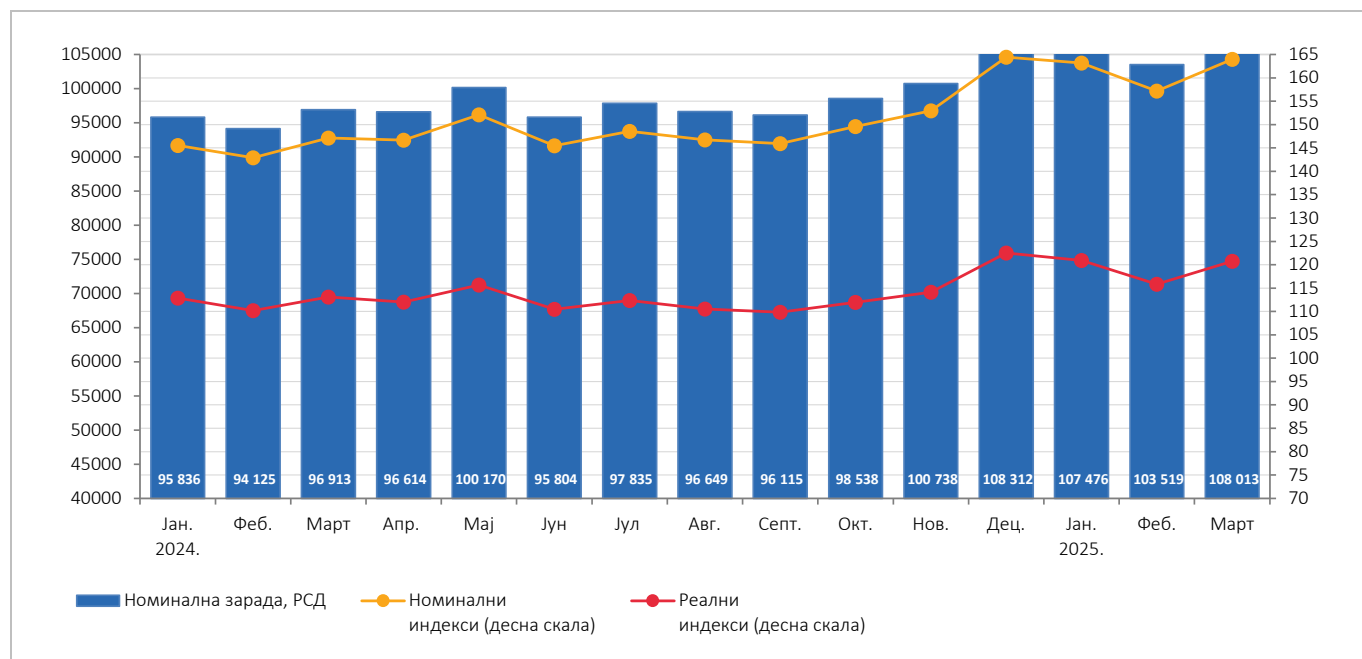
Просечна зарада без пореза и доприноса обрачуната у Републици Србији за први квартал 2025. године износила је 106 337 динара.

У поређењу са истим периодом претходне године, номинално је виша за 11,2% а реално за 6,4%. У односу на претходни квартал, тј. четврти квартал 2024, номинално је виша за 3,7% а реално за 2,5%.

Табела 7.1. Зараде без пореза и доприноса – реални и номинални индекси
с(поређење са истим периодом претходне године)

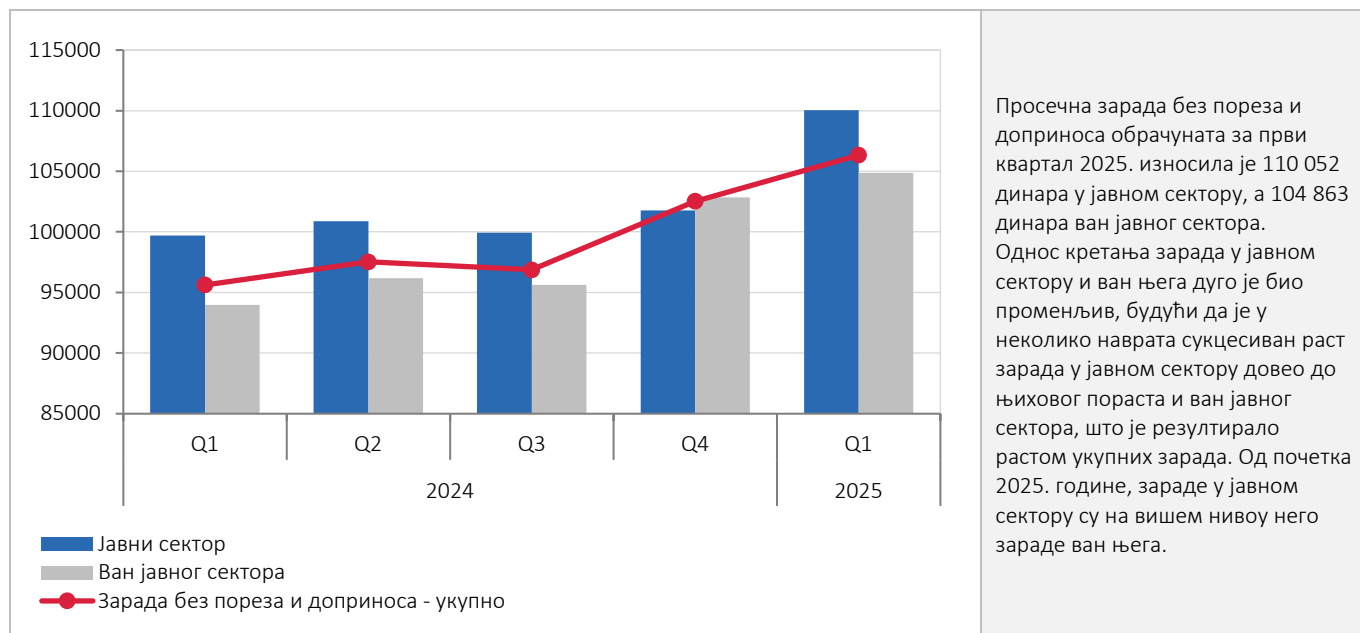
	2022				2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Реални индекси	104,3	102,7	101,3	98,6	99,5	100,8	102,5	105,8	108,7	109,6	109,3	108,5	106,4
Номинални индекси	113,4	113,6	114,8	113,4	115,5	115,4	114,1	114,2	114,9	114,5	114,0	113,2	111,2

Графикон 7.1. Зараде без пореза и доприноса, кретање номиналних и реалних индекса (просек 2021 = 100)

Номиналне зараде су се од почетка године кретале у складу са кретањем реалне економије и буџета, истовремено се прилагођавајући тржишним показатељима, тј. понуди и потражњи радне снаге. Просечна зарада без пореза и доприноса бележи тренд раста од почетка године и у марту 2025, са износом од 108 013 динара, достиже међугодишњи раст од 11,5% номинално односно 6,8% реално. На раст зарада утицала је и одлука о повећању минималне цене рада са 271 динара (нето) по радном часу у 2024. години на 308 динара у 2025. години. Такође, просечна зарада без пореза и доприноса, изражена у еврима, као показатељ животног стандарда и међународне конкурентности привреде Републике Србије, бележи раст и у марту 2025. достиже вредност од 922 евра (11,5% међугодишње).

Графикон 7.2. Зараде без пореза и доприноса у јавном сектору и ван јавног сектора (у РСД)

Просечне зараде без пореза и доприноса у јавном сектору (јануар–март 2025)

Јавни сектор – укупно	110 052 РСД
Јавна државна предузећа	120 362 РСД
Јавна локална предузећа	100 102 РСД
Администрација – сви нивои	118 646 РСД
Ниво државе	124 065 РСД
Ниво аутономне покрајине	116 100 РСД
Ниво локалне самоуправе	91 826 РСД
Здравствени и социјални рад	107 727 РСД
Образовање и култура	101 230 РСД

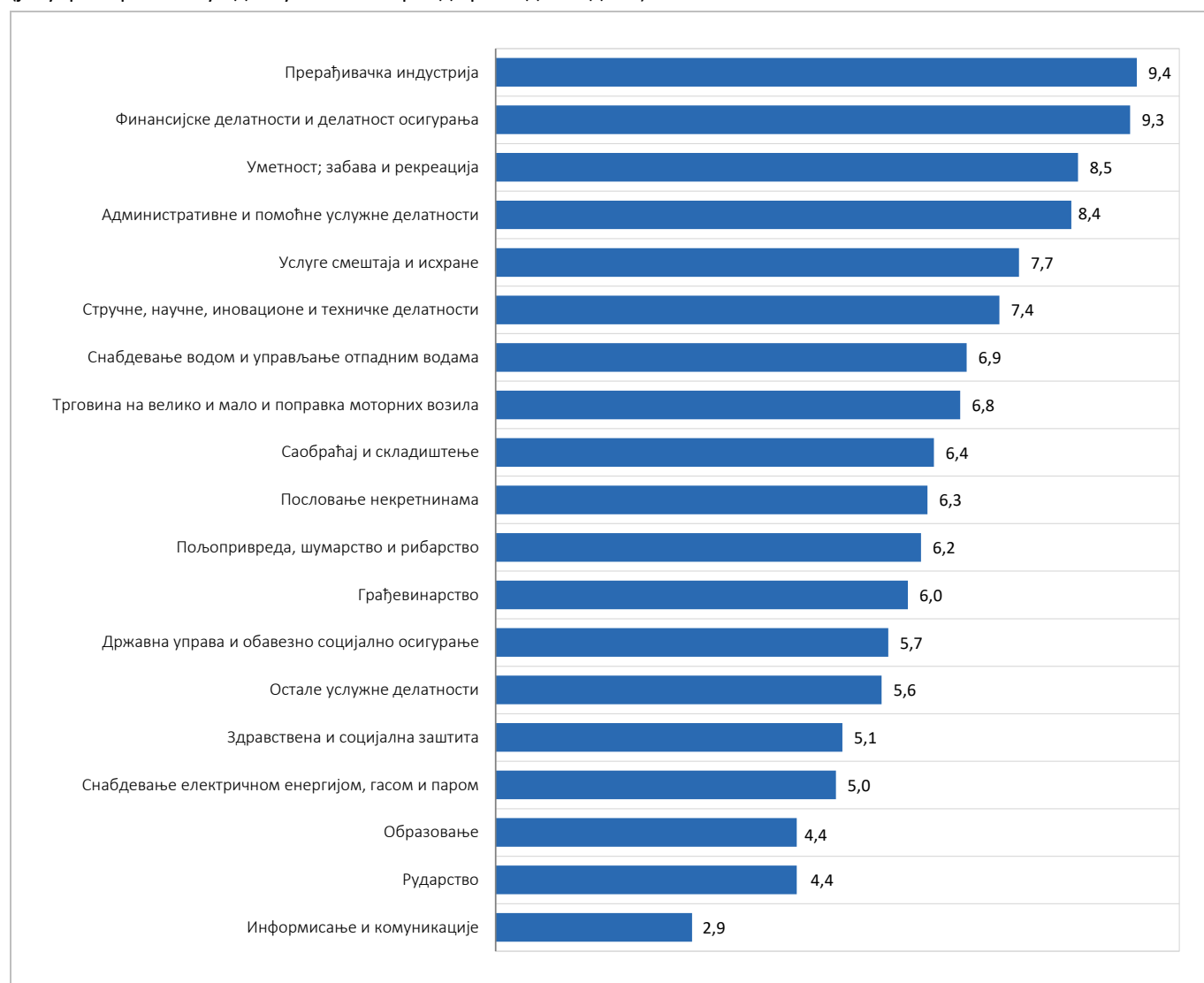
Ако се упореде зараде без пореза и доприноса по секторима КД (2010), запажа се да је највећи реалан раст у Q1 2025. године, у односу на исти период 2024. године, остварен у секторима Прерађивачка индустрија (9,4%), Финансијске делатности и делатност осигурања (9,3%) и Уметност, забава и рекреација (8,5%).

Највиша зарада без пореза и доприноса у Q1 2025. године обрачуната је у следећим областима: Рачунарско програмирање и консултантске делатности (297 068 динара), Производња кокса и деривата нафте (230 429), Ваздушни саобраћај (225 623 динара), Научно истраживање и развој (210 679 динара) и Експлоатација сирове нафте и природног гаса (201 369 динара).

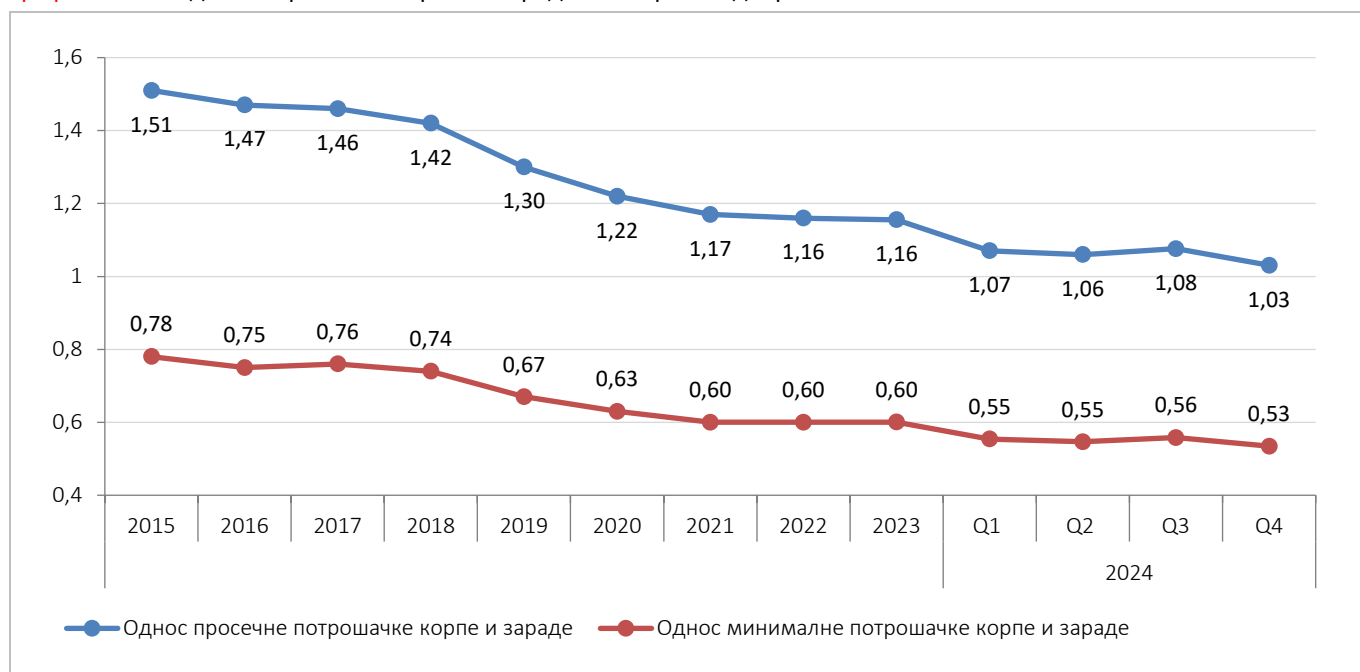
У свим осталим областима зараде су се кретале у распону од 60 978 динара (Делатност припремања и послуживања хране и пића) до 191 547 динара (Финансијске услуге, осим осигурања и пензијских фондова).

Посматрано по регионима, највиша просечна зарада без пореза и доприноса у Q1 2025. године обрачуната је у Београдском региону (133 832 динара). У Региону Војводине зарада је износила 100 566 динара, у Региону Јужне и Источне Србије 91 735 динара, а у Региону Шумадије и Западне Србије 89 135 динара.

Графикон 7.3. Реални раст зарада без пореза и доприноса по секторима КД (2010)
(јануар–март 2025. у односу на исти период претходне године)

Графикон 7.4. Однос потрошачке корпе⁴ и зараде без пореза и доприноса⁵

Раст животног стандарда становништва у периоду 2015–2023. резултат је, пре свега, динамичног раста зарада. У 2015. години однос просечне потрошачке корпе и просечне зараде (без пореза и доприноса) износио је 1,51, док је у 2023. износио 1,16, што указује да, док је у 2015. за просечну потрошачку корпу домаћинству била потребна 1,51 просечна зарада, у 2023. тај однос је побољшан, тако да је за просечну потрошачку корпу домаћинству било потребно 1,16 просечних зарада.

Однос просечне потрошачке корпе и зараде без пореза и доприноса у четвртм кварталу 2024. године указује на пораст куповне моћи становништва у односу на претходни квартал. За покриће просечне потрошачке корпе у четвртм кварталу 2024. године било је потребно издвојити 1,03 просечних зарада (у трећем кварталу 2024. – 1,08), док је за покриће минималне потрошачке корпе било довољно 0,53 просечних зарада (у трећем кварталу 2024. – 0,56).

У поређењу са истим кварталом претходне године, однос просечне потрошачке корпе и зараде без пореза и доприноса од 1,03 указује, на раст куповне моћи (у четвртм кварталу 2023. – 1,12), при чему је минимална потрошачка корпа износила 0,53 просечне зараде, док је у истом кварталу претходне године овај однос био неповољнији (0,58).

Посматрано по градовима, у четвртм кварталу 2024. године, куповну моћ (однос просечне потрошачке корпе и просечне зараде) изнад просека Републике (1,03) имали су Београд (0,85), Нови Сад (0,98), Ниш (1,00) и Крагујевац са 1,02. У осталим градовима, који се статистички прате, просечне зараде покривале су минималну, али не и просечну потрошачку корпу домаћинстава.

⁴ Минимална потрошачка корпа односи се на потрошњу домаћинства која обезбеђује одржавање живота и радног капацитета чланова домаћинства, имајући у виду оптимални биохемијски састав хране (угљени хидрати, беланчевине, масти и калорије). Укупну вредност минималне потрошачке корпе чини збир издатака за храну и осталих производа и услуга који чине личну потрошњу домаћинства.

Просечна потрошачка корпа односи се на потрошњу производа и услуга личне потрошње просечног домаћинства.

Од јануара 2011. године објављују се подаци о новој просечној и новој минималној потрошачкој корпи, који се у Републичком заводу за статистику од јануара 2008. године рачунају по новој методологији.

⁵ Извештај о куповној моћи становништва Републике Србије за март 2025. године у издању Министарства унутрашње и спољне трговине, није доступан. Стога је изостала анализа куповне моћи становништва Републике Србије за први квартал 2025. године.

8. ТУРИЗАМ

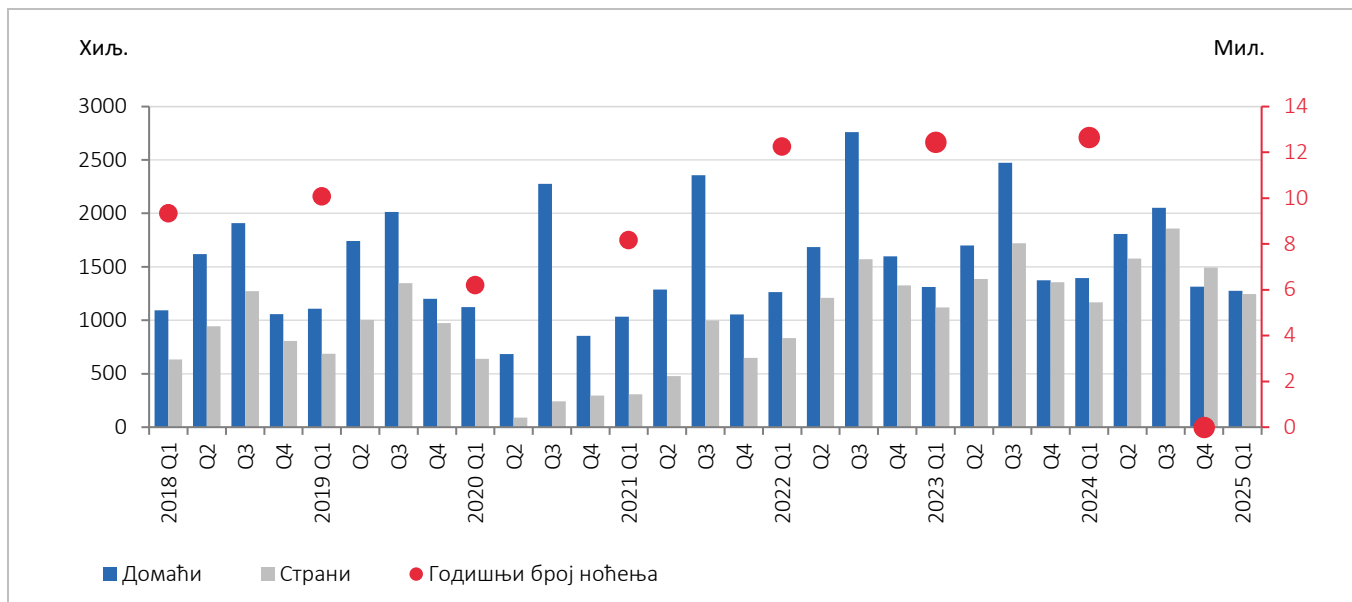
Мултидимензионална и комплексна природа туризма карактерише га као активност испреплетану са многим другим економским активностима – јер, поред пружања смештаја и гастрономских услуга, неизоставне делатности у вези са туризмом су и транспорт, културно-рекреационе делатности, платни промет итд. Изузев тога што промовише и обликује национални идентитет једне земље, туризам има велику улогу и у њеној економији – у неким регионима је чак и једини фактор креирања радних места за локалну популацију и, уопште, једини чинилац одрживог развоја – због чега заслужује посебну аналитичку пажњу.

8.1. НОЋЕЊА ТУРИСТА

Експанзија туризма у Републици Србији започета је 2015. године, најпре подстицајним мерама домаћег туризма, али и порастом интересовања страних туриста у овом периоду. Изражено бројем ноћења, туристички промет је био у порасту све до 2019. године, када је остварен рекордан број од укупно 10,1 милион ноћења. У 2020. години долази до контракције туристичке активности и пада броја ноћења на 6,2 милиона, где су домаћи туристи остварили скоро 5 милиона, а страни око 1,3 милиона ноћења. У 2021. години долази до опоравка и раста броја ноћења на 8,2 милиона. Растући тренд, изражен бројем туристичких ноћења у Републици Србији, настављен је и у претходне три године, где је у претходној, 2024. години, забележено 12,7 милиона ноћења или 1,8% више него 2023. године.

У првом кварталу 2025. године број остварених туристичких ноћења износио је 2,5 милиона, што је за 1,6% мање у односу на први квартал 2024. године. Домаћи туристи су остварили 50,6%, а страни 49,4% од укупног броја ноћења.

Графикон 8.1. Ноћења туриста – домаћи, страни и укупно; квартални и годишњи подаци

Табела 8.1. Ноћења туриста, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Укупно	116,0	106,6	96,9	93,3	105,3	109,7	93,2	102,9	98,4
Домаћи туристи	103,9	100,8	89,6	86,0	106,2	106,3	82,9	95,7	91,6
Страни туристи	134,4	114,5	109,6	102,2	104,2	113,9	108,0	110,2	106,6

8.2. НАЈВАЖНИЈА ТУРИСТИЧКА МЕСТА

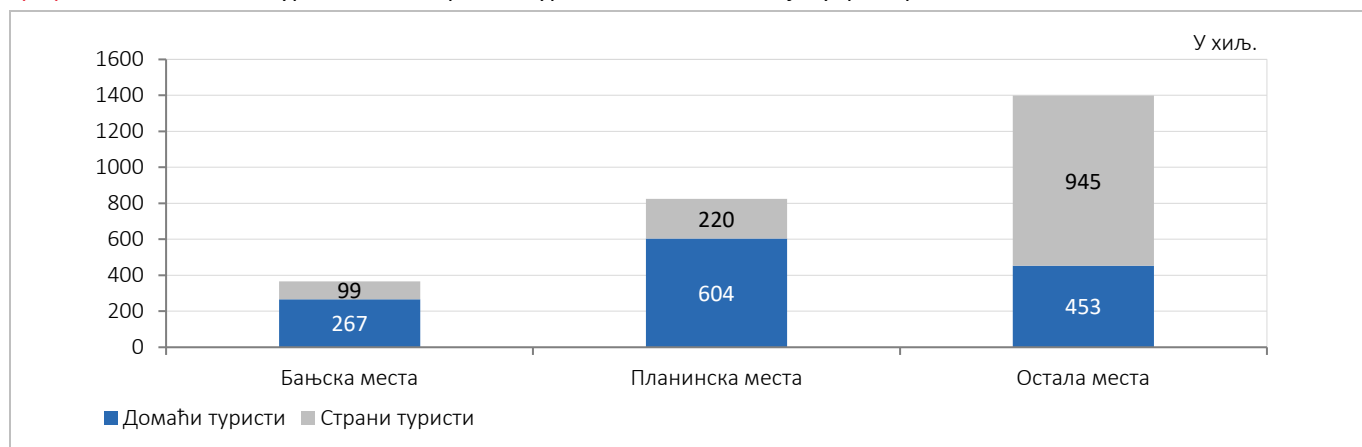
Изражено бројем туристичких ноћења⁵, најфреквентније посећивана туристичка места у првом кварталу 2025. године била су **Остала туристичка места**, са 1,4 милиона ноћења (или око 54% од укупних ноћења), што је за 2% више ноћења него у истом периоду претходне, 2024. године. У ову категорију места спадају Београд (726 хиљада ноћења) и већи градови Републике Србије (Нови Сад, Ниш, Суботица). Већину посетилаца Београда чинили су страни туристи (82,7%). Слична ситуација забележена је и у Новом Саду (страни туристи 73,7%), док је незнатна већина страних туриста забележена у Нишу (53,5% страни туристи) и Суботици (53,6% домаћи туристи).

У **Планинским центрима**, другој по реду категорији места према броју туристичких ноћења, у прва три месеца 2025. године остварено је 824,3 милиона ноћења (или 31,8% од укупног броја ноћења), што је за 4,6% мање него у периоду јануар–март 2024. године. Златибор је привукао највећи број туриста (317 хиљада), који су у највећем броју били из Републике Србије (око 230 хиљада). На Копаонику је остварено око 283 хиљада ноћења туриста, од којих је такође већина била из Републике Србије (око 178 хиљаде). Ове две планине угостили су 72,8% укупног броја туриста који су ноћили у планинским центрима.

У **Бањским местима**, у периоду јануар–март 2025. године остварено је око 365,6 хиљаде ноћења, што је 9,1% мање него у истом периоду претходне године. Туристи су већином били из Републике Србије (73%), а најпосећенија је била Врњачка Бања, са 104 хиљаде посетилаца. Затим следе Сокобања (47,8 хиљада), Бања Врдник (44,4 хиљаде), Бања Ковиљача (30,7 хиљада) и остале бање.

Највећи раст, изражен бројем ноћења, у првом кварталу 2025. године, у односу на исти период 2024. године, остварен је у Гамзиградској бањи (раст 118%), Новопазарској бањи (раст 71,9%) и Врањској бањи (39,4%).

Графикон 8.2. Ноћења туриста по изабраним туристичким местима, јануар–март 2025.

⁵ Збир података по врстама места (бање, планински центри, остала места) не даје тачан број ноћења туриста у Републици Србији, с обзиром на то да подручја појединих туристичких места припадају истовремено различитим врстама места (нпр. истовремено су и бања и планински центар).

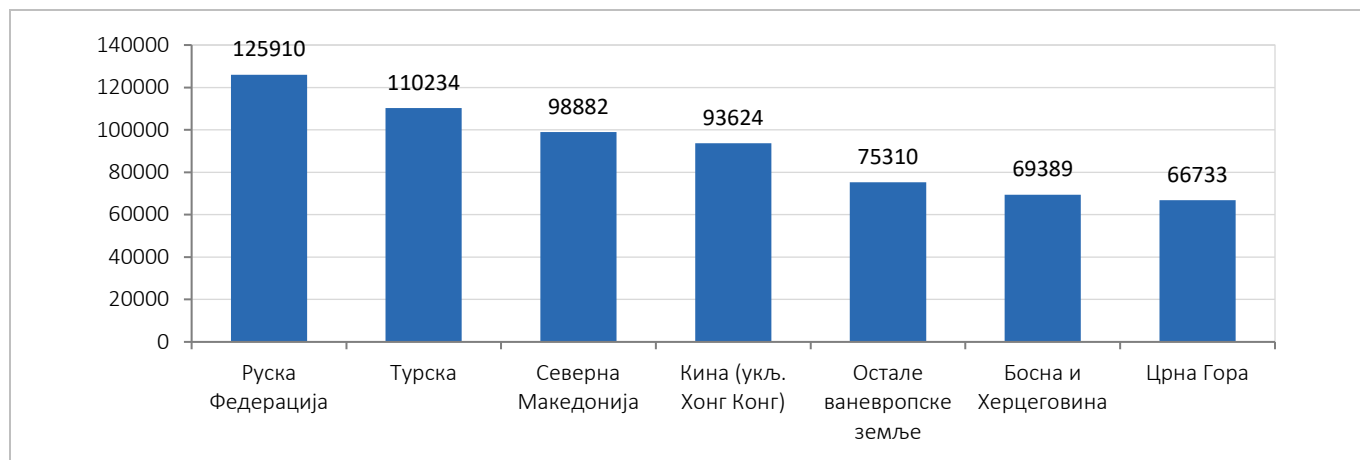
8.3. ЗЕМЉА ПОРЕКЛА СТРАНИХ ТУРИСТА

У периоду јануар–март 2025. године, Републику Србију су посетили страни туристи из око 50 различитих земаља света. Највећи број ноћења (78,8%) остварили су туристи из Европе.

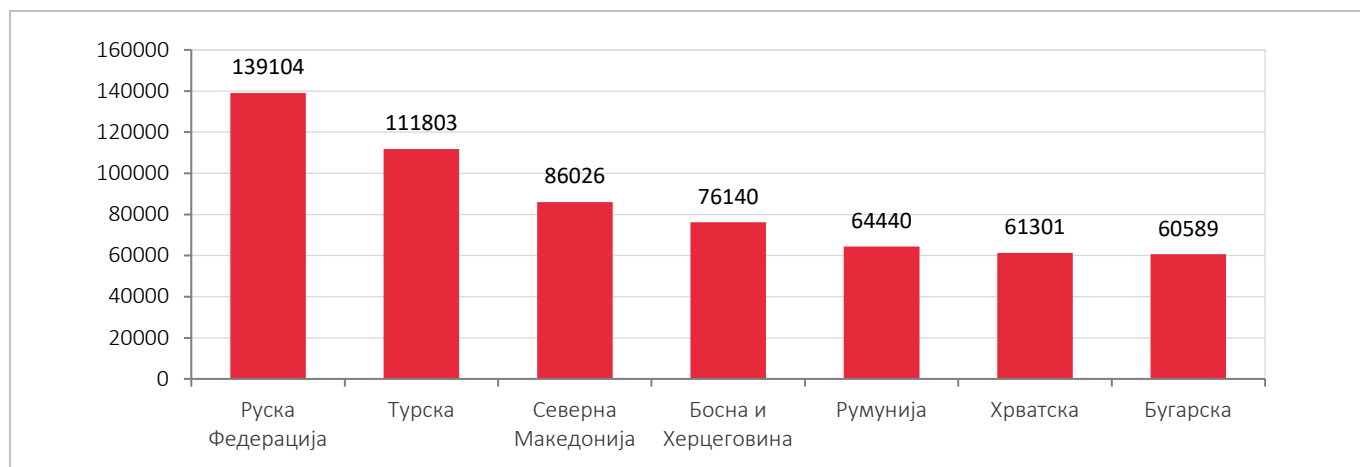
Три земље чији су туристи остварили највише ноћења јесу Руска Федерација (125,9 хиљада), Турска (110,2 хиљаде) и Северне Македоније (98,9 хиљада). На четвртом месту по броју ноћења налазе се посетиоци из Кине (93,6 хиљада), а затим из осталих ваневропских земаља (75,3 хиљаде), из Босне и Херцеговине (69,4 хиљаде) и Црне Горе (66,7 хиљада). Ноћења туриста из ових седам земаља чине 51,4% од укупног броја ноћења реализованих у периоду јануар–март 2025. године.

Поређења ради, на графикону 8.4 приказан је број туристичких ноћења у периоду јануар–март 2024. године.

Графикон 8.3. Ноћења страних туриста по земљама из којих долазе, јануар–март 2025.

Графикон 8.4. Ноћења страних туриста по земљама из којих долазе, јануар–март 2024.

Напомена: У свим публикацијама Републичког завода за статистику, почев од 2022. године, подаци о туристичком промету објављују се на основу статистичке обраде података преузетих из административног извора, Централног информационог система у угоститељству и туризму (еТуриста). Закључно са децембром 2021. године, подаци су се прикупљали, обрађивали и објављивали на основу статистичког истраживања о доласцима и ноћењима туриста у смештајним објектима (ТУ-11).

Сви индекси туристичког промета (доласци и ноћења туриста) у 2022. израчунавају се на основу података Централног информационог система у угоститељству и туризму (еТуриста) за 2022. и 2021. Променом извора података, самим тим и обухвата, резултати добијени истраживањем (ТУ-11, за прошлу годину) и из административног извора (еТуриста, за ову годину) нису упоредиви.

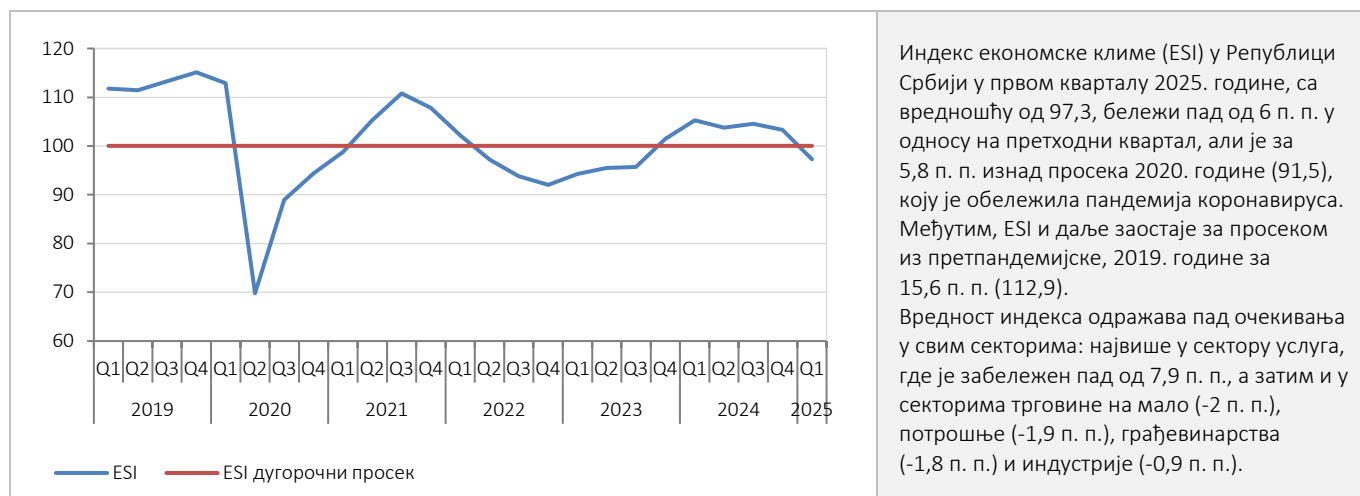
9. ИНДЕКС ЕКОНОМСКЕ КЛИМЕ

9.1. ИНДЕКС ЕКОНОМСКЕ КЛИМЕ (ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR – ESI)

Индекс економске климе (енгл. *Economic Sentiment Indicator – ESI*) представља композитни индикатор чија је сврха да прикаже ставове произвођача и потрошача о економским кретањима и економској стабилности. Будући да увид у очекивања економских субјеката може бити важан сигнал промене економских кретања, овај индикатор се често користи за процену економске ситуације, за краткорочне прогнозе, у научне и аналитичке сврхе, као и за међународна поређења и креирање економских политика.

ESI је развијен од стране Генералног директората за привреду и финансије Европске комисије (DG ECFIN). Добија се на основу пет различитих истраживања произвођача и потрошача, чији ставови дају поуздане назнаке економских кретања, а на основу којих су креирани индикатори поверења. Индикатори поверења анализираних сектора су пондерисани, како би најбоље био одражен њихов утицај на привредне активности, и то – прерађивачка индустрија 40%, услужне делатности 30%, потрошња становништва 20%, грађевинарство 5% и трговина на мало 5%. Вредност ESI изнад 100 указује на побољшање економске активности, док вредност испод 100 указује на њено погоршање⁶.

Графикон 9.1. Индекс економске климе⁷ (%) (десезонизирани подаци)

Извор: Европска комисија, обрада: Републички завод за статистику. Квартални подаци представљају тромесечни просек.

Табела 9.1. Индикатори поверења по секторима и индекс економске климе – раст у односу на дугорочни просек (%)

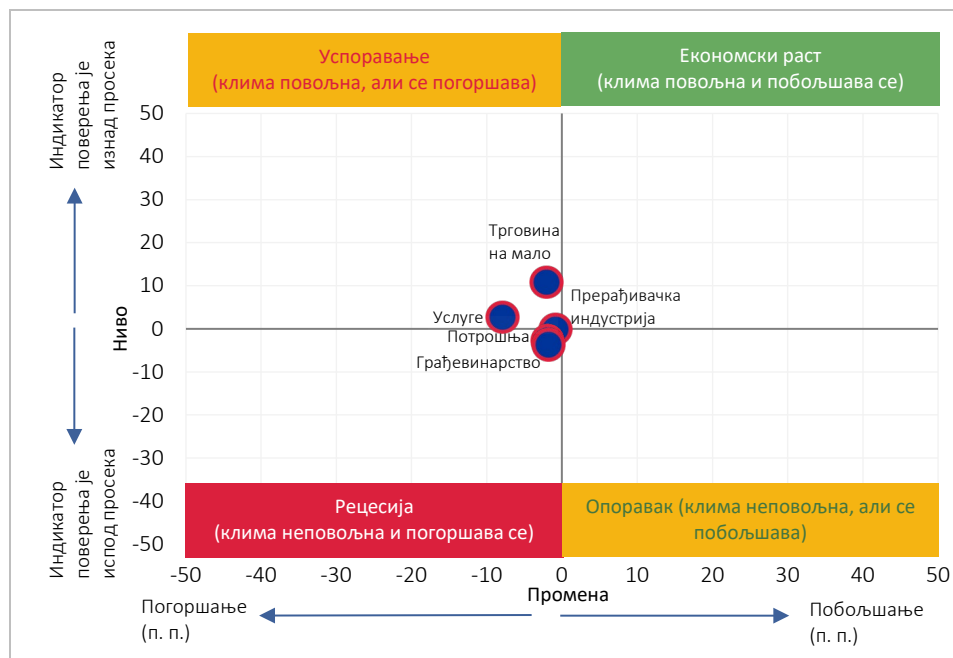
Индикатори поверења	Минимум		Просек	Максимум		2023				2024				2025
	квартал	вредност		квартал	вредност	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Прерађивачка индустрија	Q2 2020	-8,9	3,1	Q3 2018	7,8	-1,8	-0,9	-2,1	1,1	2,3	-0,3	1,0	0,8	-0,1
Услуге	Q2 2020	-39,9	6,8	Q2 2016	15,5	4,7	4,3	5,5	7,8	10,6	11,8	11,6	10,6	2,7
Потрошачи	Q4 2014	-20,2	-4,4	Q1 2020	10,3	-8,7	-6,8	-5,2	-1,9	0,5	2,3	1,9	-0,8	-2,7
Трговина на мало	Q2 2020	-12,4	8,7	Q4 2019	16,2	7,6	8,9	11,5	11,6	12,2	13,3	12,2	12,9	10,9
Грађевинарство	Q3 2013	-40,8	-9,1	Q3 2019	7,1	-3,0	-3,5	-4,0	-2,5	-0,7	-1,9	-1,6	-1,9	-3,7
Индекс економске климе	Q2 2020	69,8	102,0	Q4 2019	115,1	94,2	95,5	95,7	101,5	105,3	103,8	104,5	103,3	97,3

⁶ ESI се израчунава као индекс са средњом вредношћу 100 и стандардном девијацијом 10. Више о методологији:

https://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/methodological_guidelines/bcs_user_guide.pdf

⁷ Подаци за Индекс економске климе (ESI) ревидирани су у складу са унапређеном методологијом сезонског прилагођавања података, која се примењује од априла 2022. године.

Графикон 9.2. Семафор економске климе

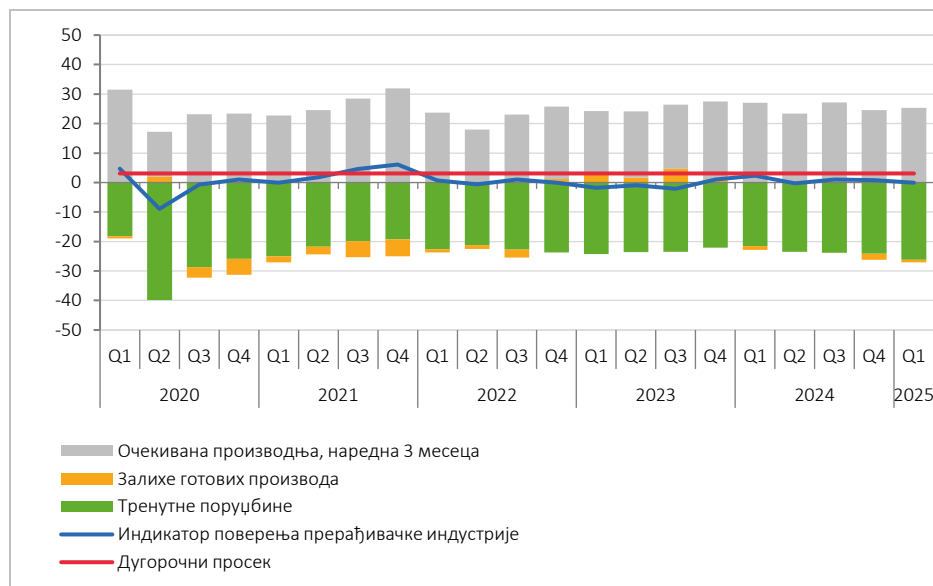

Семафор економске климе, креиран на бази десезонираних индикатора поверења, показује да се већина сектора налази у фази рецесије, коју карактерише неповољна економска клима, која се додатно погоршава. У фази успоравања са климом која је повољна, али се погоршава налазе се сектори услуга и трговине на мало.

9.2. ИНДИКАТОР ПОВЕРЕЊА ПРЕРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Индикатор поверења прерађивачке индустрије укључује одговоре економских субјеката о уговореним поруџбинама, очекиваној производњи и залихама готових производа.

Графикон 9.3. Индикатор поверења прерађивачке индустрије (%) (десезонирани подаци)

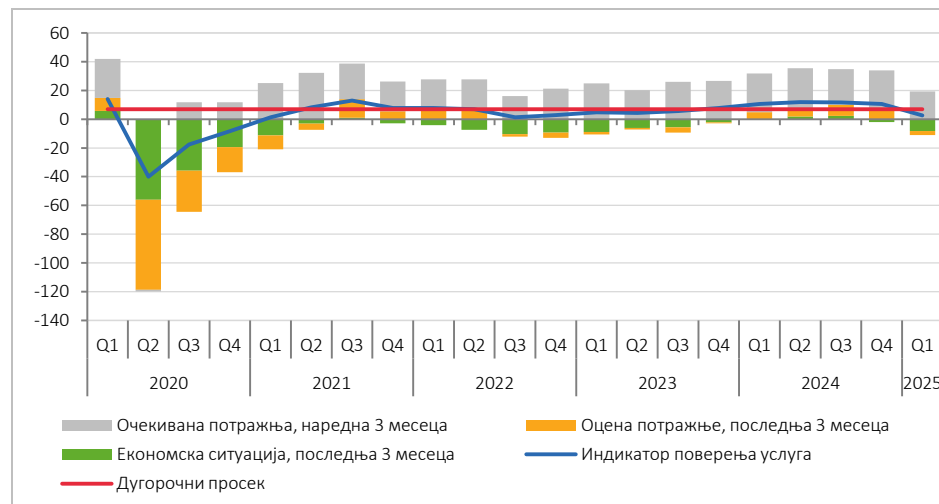

Индикатор поверења прерађивачке индустрије (енгл. *Industry Confidence Indicator – ICI*) у првом кварталу 2025. бележи пад од 0,9 п. п. у односу на претходни квартал, при чему је за 3,2 п. п. испод дугорочног просека. Вредност овог индикатора одражава песимизам привредника у погледу тренутних поруџбина (пад од 2,1 п. п.), док је нешто оптимистичнија ситуација када су посредни залихе готових производа (+1,2 п. п.) и очекивана производња у наредном тромесечју (+0,7 п. п.).

9.3. ИНДИКАТОР ПОВЕРЕЊА У СЕКТОРУ УСЛУГА

Истраживање у области услужних делатности састоји се од питања о економској ситуацији, текућој и очекиваној потражњи за услугама.

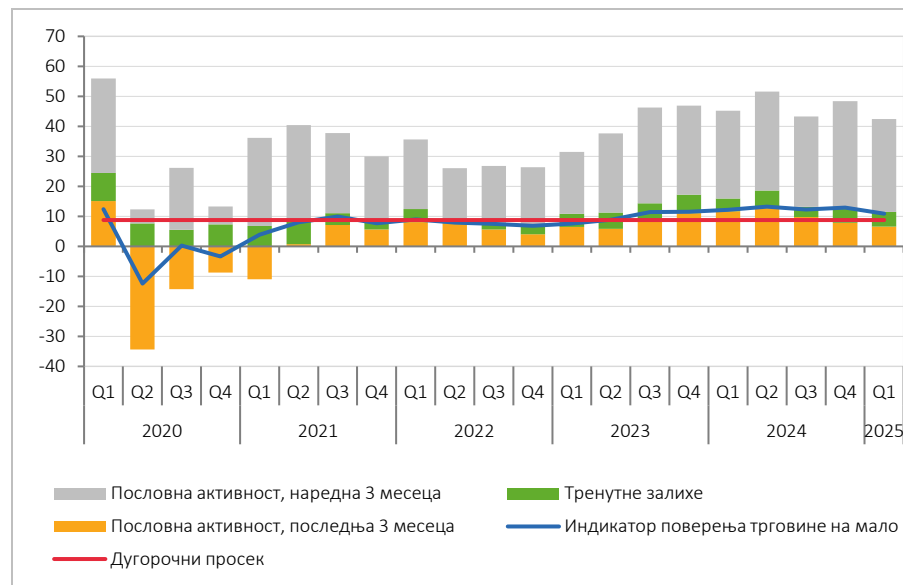
Графикон 9.4. Индикатор поверења услуга (%) (десезонирани подаци)

9.4. ИНДИКАТОР ПОВЕРЕЊА ТРГОВИНЕ НА МАЛО

Истраживање у области трговине на мало састоји се од питања о тренутној и будућој пословној активности предузећа и стању залиха.

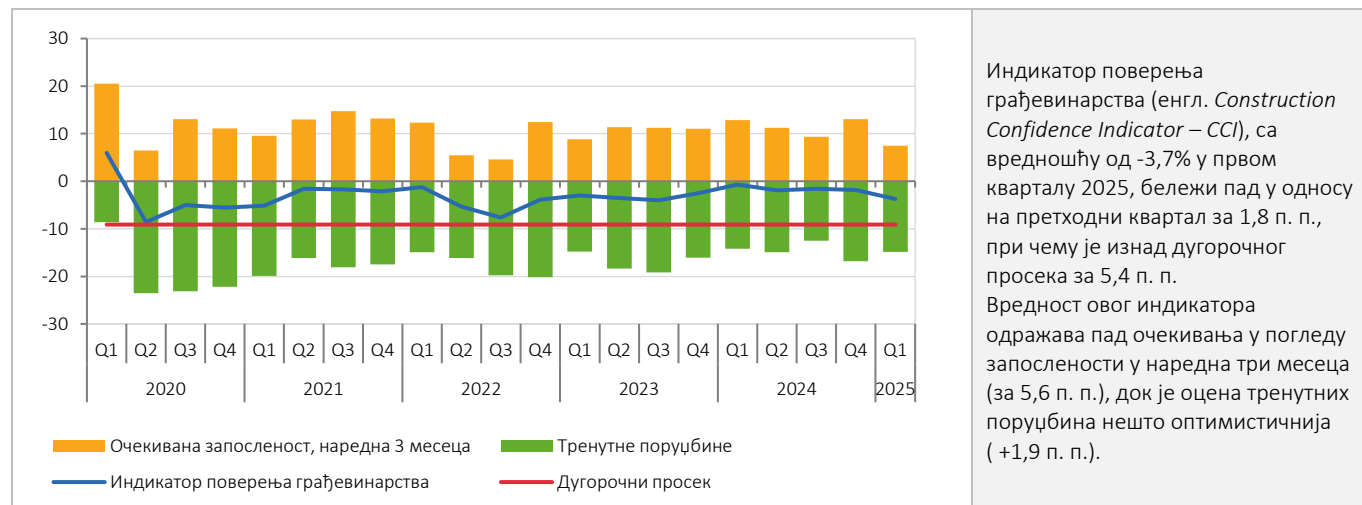
Графикон 9.5. Индикатор поверења трговине на мало (%) (десезонирани подаци)

9.5. ИНДИКАТОР ПОВЕРЕЊА ГРАЂЕВИНАРСТВА

Истраживање у области грађевинарства састоји се од питања о уговореним поруџбинама и очекиваној запослености.

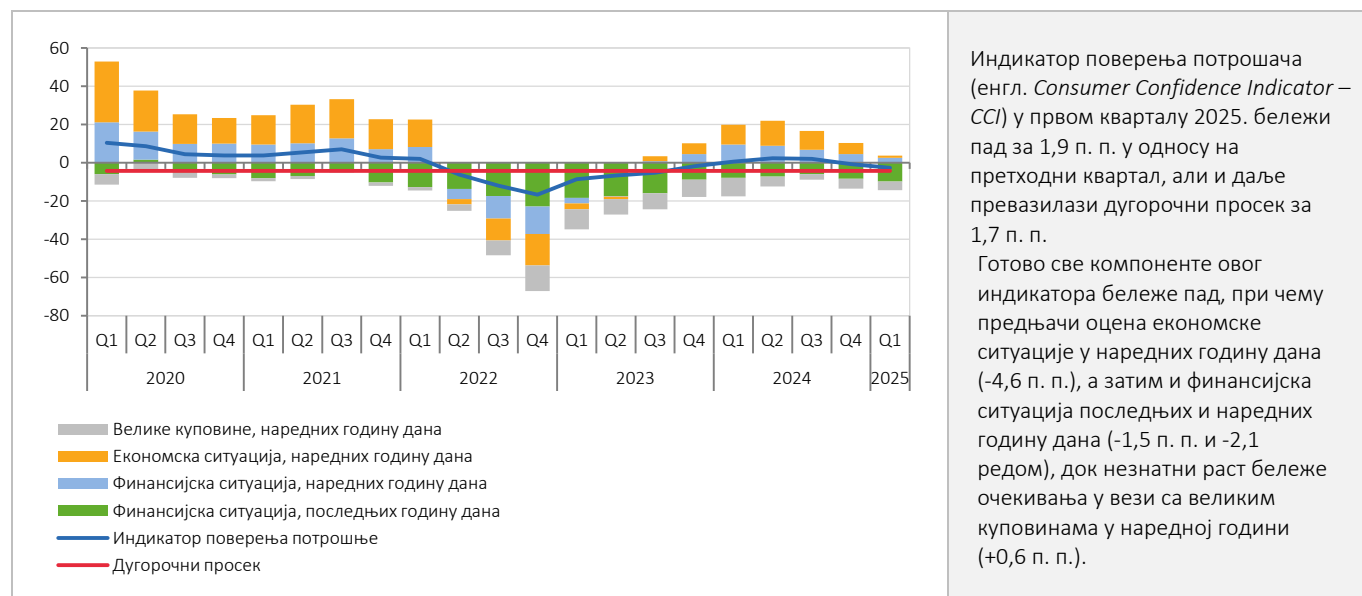
Графикон 9.6. Индикатор поверења грађевинарства (%) (десезонирани подаци)

9.6. ИНДИКАТОР ПОВЕРЕЊА ПОТРОШАЧА⁸

Истраживање о потрошњи становништва састоји се од питања о финансијској ситуацији домаћинства, општој економској ситуацији и очекивањима у вези са већим куповинама.

Графикон 9.7. Индикатор поверења потрошача (%) (десезонирани подаци)

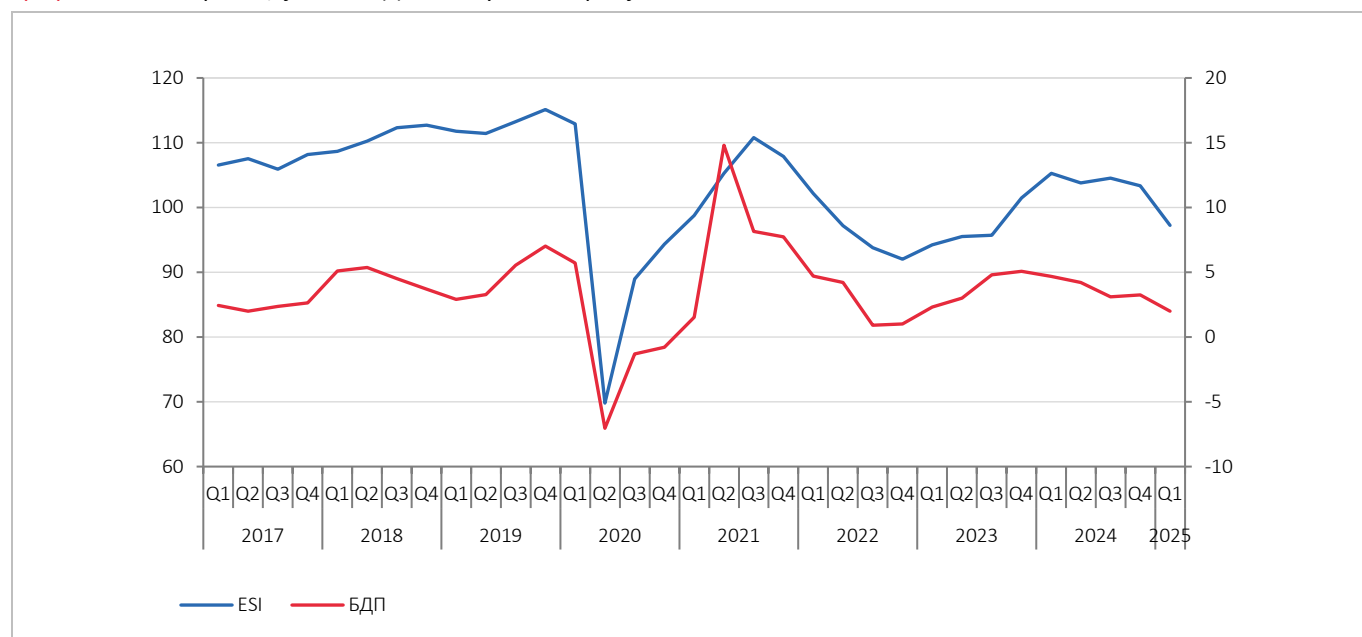

⁸ Методологија израчунавања индикатора поверења потрошача је измењена од стране Европске комисије почев од 2018. године и, у складу с тим, подаци су ревидирани.

9.7. КОРЕЛАЦИЈА ESI И БДП-А РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Истраживачи и доносиоци економских одлука често укључују ESI као експланаторну варијаблу са релевантним информацијама за моделирање економског развоја, посебно ако се има у виду да су подаци о економској клими расположиви пре већине економских показатеља. Најчешће коришћена референтна (објашњавајућа) серија за ESI је бруто домаћи производ (БДП), јер одражава кретања у привреди као целини. Ако се има у виду да ESI представља коинцидентни индикатор (испољава промене кад и референтна серија), може се закључити да релативно добро прати кретање БДП-а, што потврђује и коефицијент корелације од 0,66.

Графикон 9.8. Корелација ESI и БДП-а Републике Србије⁹

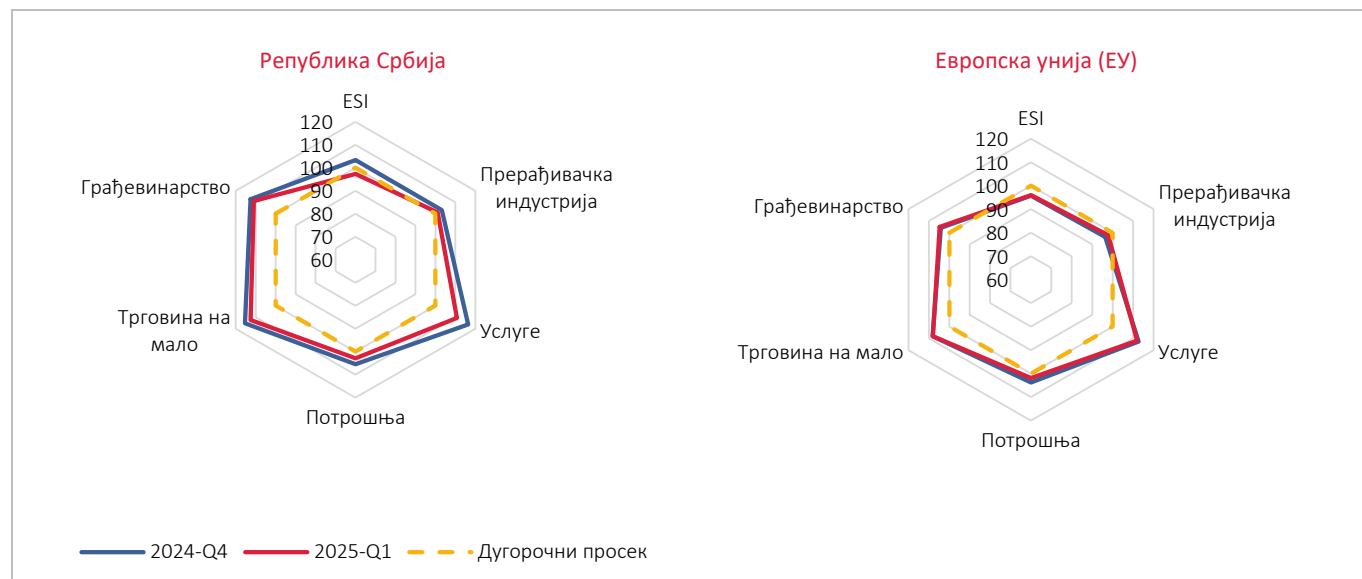

⁹ Квартални бруто домаћи производ (БДП) ревидиран је у складу са ревидираним годишњим подацима.

9.8. ИНДИКАТОР ЕКОНОМСКЕ КЛИМЕ У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Већина земаља ЕУ бележи незнатно побољшање економске климе у првом кварталу 2025. (у односу на претходни квартал), што је узроковало да *ESI* забележи раст (са вредности 96,1) за 0,4 п. п. Највећи раст очекивања у ЕУ забележен је у сектору индустрије (+1,4 п. п.).

Графикон 9.9. Показатељи економске климе

КАКО ТУМАЧИТИ РАДАР?

Скала радар графика дефинисана је у интервалу од 60 до 120 (просек = 100). Најновији квартални исходи (I квартал 2025.) упоређени су са претходним кварталним исходима (IV квартал 2024.) и дугорочним просеком (= 100) одговарајуће серије индикатора поверења. Развој удаљен од центра одражава побољшање индикатора поверења, а приближавање центру представља погоршање.

10. РЕГИОНАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ АСИМЕТРИЧНОСТИ

Полазна тачка у сагледавању различитих аспеката регионалних асиметрија је статус градова и општина Републике Србије на основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Службени гласник РС“, број 104/2014). У складу са Уредбом, осим Београдског региона, који нема ниједну општину са статусом неразвијеног подручја, у остала три региона број и величина неразвијених општина изразито варирају – Регион Војводине има само једну у групи изразито недовољно развијених (од укупно 46 општина), Регион Јужне и Источне Србије има чак 30 (од укупно 53), а у Региону Шумадије и Западне Србије овај статус има 13 од укупно 53 општине. С друге стране, ниједна општина у Региону Војводине нема статус девастиране (девастирана општина је она чији је степен развијености испод 50% републичког просека – погледати Речник термина), у Региону Шумадије и Западне Србије овај статус имају три општине, а у Региону Јужне и Источне Србије чак њих 16.

Неуједначен економски раст у Републици Србији последњих деценија допринео је продубљивању већ постојећих територијалних неједнакости. Регионална поларизација присутна је на неколико нивоа – неразвијено подручје, развијени центар и недовољно развијена периферија. Регионалне неравномерности – изражене преко економских, социјалних, демографских и инфраструктурних индикатора – одражавају карактеристике економског и друштвеног система земље.

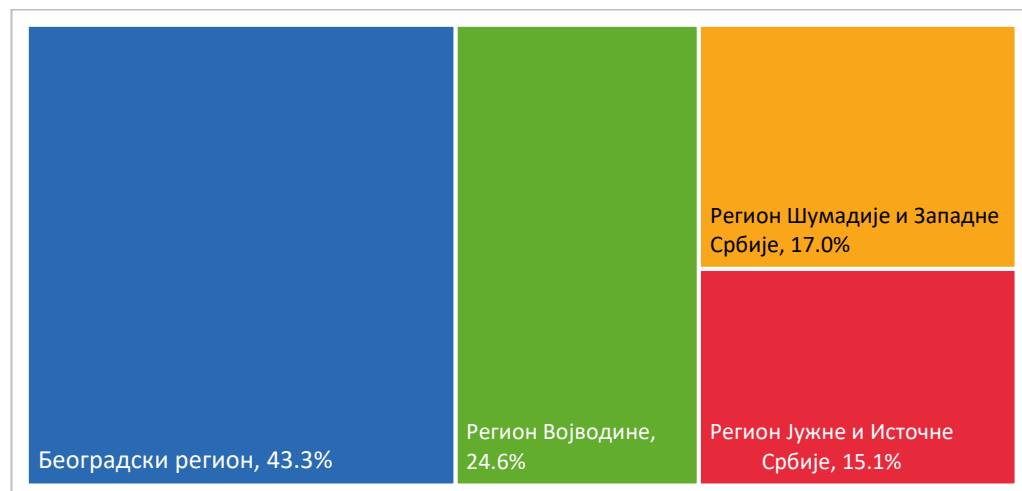
■ Бруто домаћи производ

Регионални бруто домаћи производ представља примарни статистички индикатор за мерење економских перформанси региона и ефективности регионалних политика и програма усмерених на редукцију јаза између региона.

Од укупног БДП-а у 2023. години, посматрано на нивоу НСТЈ 2 региона, највише је остварено у Београдском региону (43,3%), затим у Региону Војводине (24,6%), Региону Шумадије и Западне Србије (17%) и Региону Јужне и Источне Србије (15,1%).

Ако се има у виду да Београдски регион обухвата 3,7% простора на коме живи 24% становника Републике Србије, јасно је да је уједно реч о региону са највећим БДП-ом по становнику (1 331 000 динара по становнику, односно 70,6% више у односу на републички просек). Следи Регион Војводине, који је незнатно испод просека Републике (за 0,1%), затим Регион Шумадије и Западне Србије (за 37,9%) и Регион Јужне и Источне Србије (за 28,4% испод просека Републике Србије).

Графикон 10.1. Учешћа региона у националном БДП-у, 2023.

■ Просечне зараде

Ниво развијености региона, мерен просечним зарадама (без пореза и доприноса), у првом кварталу 2025. године, креће се у размери 1,5 : 1, при чему су највише зараде забележене у Београдском региону, спрам Региона Шумадије и Западне Србије, где су зараде најниже. Просечна зарада без пореза и доприноса у Београдском региону износила је 133 832 динара или 126% просека Републике Србије (106 337 динара), у Региону Војводине је незнатно испод републичког просека (100 566 динара или 94,6% републичког просека), док су Регион Јужне и Источне Србије и Регион Шумадије и Западне Србије остварили 86% и 85%, редом, националног нивоа (91 735 динара и 90 266 динара, респективно). У свим регионима просечна зарада бележи раст у односу на исти период претходне године, а највеће релативно повећање остварено је у Региону Јужне и Источне Србије, за 11,7%.

У 77 општина просечне зараде без пореза и доприноса биле су испод 80% просека Републике, односно у појединим београдским општинама просечна зарада је била више него дупло већа у односу на Општину Прешево (са најнижом просечном зарадом – 72 021 динар). Такође, на зачељу лествице налазе се општине Бојник (са зарадом у просеку од 72 374 динара), Власотинце (74 667) и Гаџин Хан (75 299).

■ Тржиште рада

Корелација стопе незапослености и степена развијености региона веома је висока, па, у складу с тим, Регион Јужне и Источне Србије, са вредношћу стопе незапослености од 13,3% у првом кварталу 2025. године, за 46% превазилази просек Републике Србије (који износи 9,1%), насупрот Београдском региону, где је стопа незапослености најнижа (7%, односно 23,1% испод националног просека). Такође, када је посредни стопа запослености, предњачи Београдски регион, са стопом од 51,4% или 8,2% изнад просека Републике Србије, док је у Региону Јужне и Источне Србије забележена најнижа стопа – 46,4% или 9,7% испод републичког просека (који износи 51,4%).

У првом тромесечју 2025. године, Београдски регион бележи највеће учешће у укупној запослености (27,5%), уз истовремено најмање учешће незапослених (20,6%). Насупрот томе, Регион Јужне и Источне Србије има најмање учешће у укупној запослености Републике Србије (19,1%), уз највеће учешће (29,3%) у укупној незапослености Републике Србије (према Анкети о радној снази).

■ Извозна активност

За разлику од других показатеља, Београдски регион, у првом кварталу 2025. године, нема примат у укупном робном извозу Републике Србије (учешће износи 22,1%). Регион Војводине предњачи са учешћем у робном извозу од 32,8%, а затим следе Регион Јужне и Источне Србије (22,6%) и Регион Шумадије и Западне Србије (20,5%). Извоз по становнику најбоље осликава регионалне асиметричности, па тако Регион Војводине, са извозом по становнику од 1 534 евра, за 25% превазилази републички просек и скоро двоструко превазилази вредност извоза по становнику Региона Шумадије и Западне Србије (918 евра), који је за 25% нижи од републичког просека. Регион Војводине, као водећи извозник у у првом кварталу 2025. године, бележи у структури извоза¹⁰ највеће учешће пољопривредно-прехрамбених производа (22,3%), пре свега житарица (32,2%), при чему је најзначајнији извозни производ кукуруз (14,3% извоза пољопривредно-прехрамбених производа).

■ Демографска структура

Према последњим расположивим подацима за 2023. годину, густина насељености у Београдском региону је 6,9 пута виша од просечне густине насељености у Републици Србији, док је у Региону Јужне и Источне Србије забележена најнижа густина насељености – 29% испод републичког просека. Иако сви региони релативно уједначено партиципирају у укупној популацији Републике Србије, унутаррегионалне разлике су знатно израженије. Тако је, на пример, у осам градова Региона Војводине концентрисано више од половине становништва Региона (54,8%). Међутим, популациона неравномерност је најизраженија у друга два региона: Регион Шумадије и Западне Србије има десет градова у којима живи 55% укупног становништва Региона, док у 13 неразвијених општина овог региона живи свега 13% становништва. Овај однос је још израженији у Региону Јужне и Источне Србије, у којем у девет градова живи 56% популације, док у чак 30 неразвијених општина овог региона живи тек 31% становништва. Поред тога, због економских миграција, једино број

¹⁰ Према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК).

становника Београдског региона бележи раст (за 1,4% између 2011. и 2023. године), док број становника у остала три региона опада. То истовремено значи да ће разлике у густини насељености додатно расти, јер насељеност у Региону Јужне и Источне Србије постаје све разуђенија, док у Београдском региону постаје све гушћа.

■ Саобраћајна инфраструктура

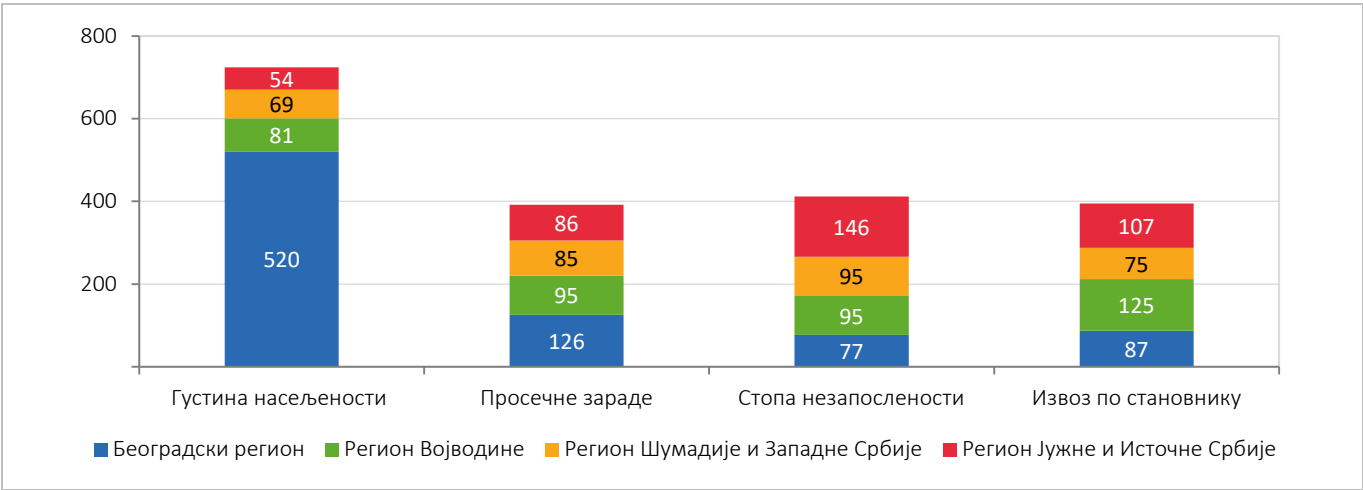
У Републици Србији постоје велике регионалне и унутаррегионалне разлике у погледу инфраструктурне опремљености (саобраћајне, телекомуникационе и водопривредне, односно пратеће супраструктуре). Од квалитета путева, преко телекомуникација, до савремених услова становања, разлике се, пре свега, уочавају између неразвијеног јужног подручја и развијенијег севера Републике Србије. Незадовољавајуће стање путне мреже нарочито је изражено код општинских (локалних) путева, неопходних за свакодневно функционисање, развој и активирање општина и насеља. На ово нам јасно указује податак да је у 39 општина (2023.) учешће општинских путева са савременим коловозом испод просека, док четири општине бележе учешће испод 20%, и то су управо неразвијена и девастирана подручја која се суочавају са највећим развојним проблемима. Такође, стопа обнављања аутомобила (број први пут регистрованих аутомобила у односу на укупан број регистрованих аутомобила), као показатељ социоекономских неједнакости на регионалном нивоу, у 2024. варира од 5,4 у Региону Јужне и Источне Србије до 8,4 у Београдском региону, где је регистровано свако четврто путничко возило. Број први пут регистрованих аутомобила, у поређењу са бројем становника у првом кварталу 2025. године, одражава сличан однос, тако што Београдски регион премашује просек Републике Србије за 37,3%, насупротив Региону Јужне и Источне Србије, који је за 27% испод националног просека.

Регионална асиметричност је сагледана преко односа екстремних (највиших и најнижих) вредности кључних индикатора. На пример, највећа густина насељености забележена је у Београду и десет пута превазилази густину насељености у Региону Јужне и Источне Србије, где је најнижа (табела 10.1).

Табела 10.1. Екстремне вредности индикатора регионалне асиметричности, јануар–март 2025.

Индикатори	Густина насељености, km², 2023.	БДП/ст., 2023.	Просечне нето зараде	Стопа незапослености	Извоз по становнику	Демографско пражњење, 2011–2023. (%)
Екстремне вредности (највиша : најнижа)	9,8 : 1	2,7 : 1	1,5 : 1	2 : 1	1,7 : 1	(-10,9) : (+1,4)
	Београдски регион: Регион Јужне и Источне Србије	Београдски регион: Регион Шумадије и Западне Србије	Београдски регион: Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије: Београдски регион	Регион Војводине: Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Шумадије и Западне Србије: Београдски регион

Графикон 10.2. Диспропорције на нивоу региона у Републици Србији (ниво РС = 100%), јануар–март 2025.

Табела 10.2. Индикатори развијености региона Републике Србије (НСТЈ 2) (ниво РС = 100%)

	2022				2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Београдски регион													
Просечне зараде у динарима	125,8	125,8	126,3	128,0	126,6	127,0	127,1	128,2	126,3	126,1	125,6	127,2	125,9
Стопа запослености	107,6	108,2	110,6	110,2	110,7	109,9	111,0	111,1	110,0	109,1	107,1	108,6	108,2
Стопа незапослености	75,2	83,1	82,2	83,0	75,2	80,2	71,1	73,6	69,1	76,8	72,8	72,1	76,9
Извоз по становнику у еврима	88,9	89,2	92,0	98,2	93,8	99,0	93,0	94,3	91,0	89,6	87,1	90,5	87,1
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	123,4	132,6	129,5	131,9	133,1	145,8	140,0	141,4	140,6	152,8	134,5	140,6	137,3
Регион Војводине													
Просечне зараде у динарима	95,1	94,9	94,9	95,4	95,1	94,2	94,4	94,8	94,6	94,2	94,6	94,4	94,6
Стопа запослености	98,8	99,4	100,6	99,2	99,8	102,2	97,8	101,2	100,6	100,0	98,8	100,0	98,1
Стопа незапослености	89,9	85,4	76,7	83,0	87,1	82,3	112,2	101,1	102,1	92,7	102,5	93,0	94,5
Извоз по становнику у еврима	128,2	131,4	127,8	125,5	124,9	126,1	128,2	132,3	131,2	127,2	132,1	132,6	125,3
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	97,2	92,3	90,4	93,4	95,1	88,5	88,3	91,6	92,0	86,7	92,4	92,7	92,6
Регион Шумадије и Западне Србије													
Просечне зараде у динарима	83,9	83,9	83,9	83,0	83,2	83,4	83,6	83,0	83,7	83,9	84,4	84,0	84,9
Стопа запослености	101,2	98,8	97,2	101,0	99,4	98,8	99,6	96,6	97,2	98,8	100,0	97,9	101,8
Стопа незапослености	112,8	122,5	116,7	110,6	101,0	106,3	97,8	108,8	96,8	95,1	93,8	109,3	94,5
Извоз по становнику у еврима	76,7	77,2	76,8	76,8	74,6	76,3	75,6	77,2	75,3	74,8	75,0	73,6	75,0
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	96,7	94,2	100,0	97,7	95,2	91,0	92,5	91,9	90,6	87,4	93,6	89,6	93,3
Регион Јужне и Источне Србије													
Просечне зараде у динарима	86,6	86,9	86,1	83,9	85,9	86,1	85,5	83,9	85,9	86,5	86,1	84,3	86,3
Стопа запослености	89,5	93,2	90,2	89,6	88,5	87,3	90,7	89,9	90,4	90,7	92,5	92,6	90,3
Стопа незапослености	126,6	109,0	132,2	130,9	147,5	143,8	126,7	123,1	143,6	146,3	140,7	133,7	146,2
Извоз по становнику у еврима	101,4	95,4	90,8	89,7	94,1	88,0	96,7	88,8	98,0	106,8	101,2	97,3	107,4
Број први пут регистрованих путничких аутомобила на 1 000 становника	79,0	77,1	76,0	72,7	72,4	70,9	76,0	71,1	73,1	69,2	76,2	73,6	72,9

РЕЧНИК ТЕРМИНА

Класификација региона и јединица локалне самоуправе (општина) према Уредби. Уредбом је утврђена јединствена листа развијености региона (који су, према степену развијености, разврстани у развијене и недовољно развијене регионе) и општина, разврстаних у четири групе и девастирана подручја. У првој групи су општине чији је степен развијености изнад републичког просека, у другој општине са степеном развијености у распону од 80% до 100% републичког просека, трећој припадају недовољно развијене општине, чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека, док су у четвртој групи изразито недовољно развијене општине, чији је степен развијености испод 60% републичког просека.

Девастирана подручја су општине из четврте групе чији је степен развијености испод 50% републичког просека (на основу података органа надлежног за послове статистике и финансија). Региони се разврставају на основу вредности БДП-а по становнику у региону у односу на републички просек, за референтни период. Развијени региони су региони који остварују вредност БДП-а изнад вредности републичког просека (Београдски регион и Регион Војводине). Недовољно развијени региони су региони у којима је вредност БДП-а испод вредности републичког просека (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије). Такође, статус недовољно развијеног региона има Регион Косово и Метохија. Демографско пражњење је појам који осликава природни и механички одлив становништва у одређеном географском или административном подручју.

11. ПОЉОПРИВРЕДА

Пољопривредну производњу чине две основне гране: биљна производња и сточарска производња. Због њене специфичне природе, релевантни подаци у вези са пољопривредном производњом расположиви су, углавном, у годишњој периодици. У овом издању *Трендова* приказано је кретање појава у пољопривреди које се односе на 1. квартал 2025. године. Анализиране су следеће појаве:

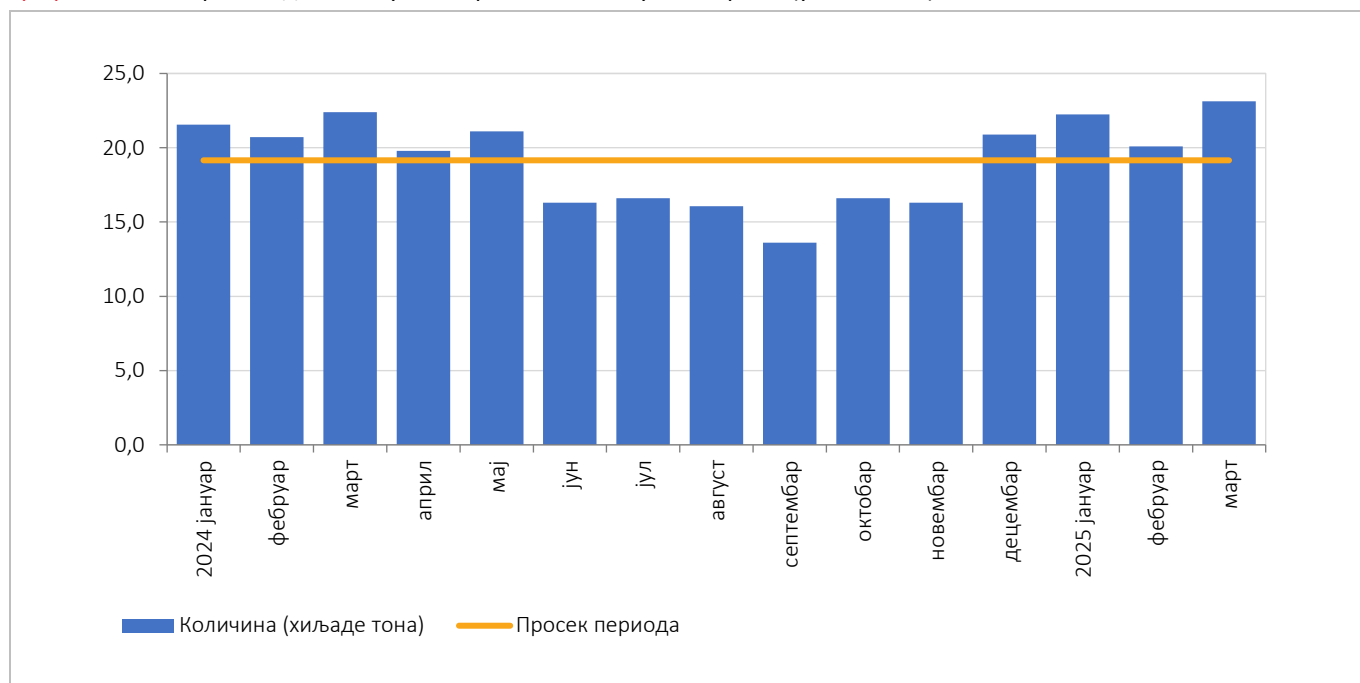
- појаве у сточарској производњи (производња конзумног крављег млека у млекарама и клање стоке у кланицама),
- цене пољопривредних производа и репродукционог материјала, и
- спољнотрговинска размена пољопривредних производа.

11.1. ПРОИЗВОДЊА И ЦЕНЕ МЛЕКА, ЖИТА И СТОКЕ

Процене показују да пољопривредна газдинства која се баве производњом крављег млека дистрибуирају откупним станицама (млекарама) око 59% од укупне производње¹¹. Од количине крављег млека које остаје на газдинству (око 41%), за исхрану чланова газдинства и стоке на газдинству искористи се око 10%, око 22% се преради у млечне производе (углавном сир и кајмак), а остатак (око 9%) прода се непосредним потрошачима. Према истом извору, губици на газдинству су незнатни (до 0,1%).

Заступљеност крављег млека у укупној производњи млека на газдинствима износи око 97%, а остало чине овчије и козје млеко. У првом кварталу 2025. године производња конзумног крављег млека у млекарама је већа за 1,3% у односу на исти квартал претходне године. Посматрано по месецима, у јануару и марту је остварен међугодишњи раст у производњи конзумног крављег млека, редом од 3,2% и 3,3%, док је у фебруару међугодишњи пад од -3,0%.

Графикон 11.1. Производња конзумног крављег млека у млекарама (у хиљ. тона)

¹¹ Анкета о пољопривредној производњи – сточарска производња, 2022.

Откупне цене крављег млека смањене су за 1,3% у периоду јануар–март текуће године у односу на исти период претходне године¹³. Цене су у јануару, фебруару и марту, редом, биле мање за 0,7%, 1,3% и 1,8% у поређењу са истим месецима претходне године.

Потрошачке цене крављег млека незнатно су повећане за 0,3% у периоду јануар–март текуће године у односу на исти период претходне године. У односу на просечну цену млека 2024. године, у првом кварталу 2025. године забележен је раст цена од 0,4.

На основу упоредног приказа и претходне анализе, можемо закључити да откупне и потрошачке цене крављег млека бележе стабилан стагнирајући тренд од почетка претходне године.

Како су у овом издању *Трендова* предмет анализе, поред сточарских производа, и поједине културе из биљне производње, као и одређене категорије стоке, неопходно је приказати и њихове откупне цене.

У периоду јануар–март текуће године, цене произвођача производа пољопривреде и рибарства веће су за 4,0% у односу на исти период претходне године. У овом периоду дошло је до повећања откупне цене пшенице за 24,0% и цене кукуруза за 24,9% у односу на исти период претходне године.

Посматрано **по категоријама стоке**, у периоду јануар–март текуће године, дошло је до незнатног повећања откупне цене говеда од 0,4%, док је код свиња у првом кварталу текуће године забележен пад цена од 23,8% у односу на исти квартал претходне године.

Табела 11.1. Упоредни приказ откупних и потрошачких цена крављег млека

Месец	Цена млека, дин./лит.	
	откупна цена	потрошачка цена ¹²
Јануар 2024.	55,5	145,3
Фебруар	55,6	145,2
Март	55,5	144,9
Април	55,5	145,6
Мај	55,3	145,6
Јун	54,9	144,7
Јул	54,8	144,8
Август	54,8	145,2
Септембар	54,8	144,8
Октобар	55,1	144,8
Новембар	55,2	144,2
Децембар	55,3	144,2
Јануар 2025.	55,1	145,3
Фебруар	54,9	145,7
Март	54,5	144,6

Табела 11.2. Индекси цена произвођача производа пољопривреде и рибарства

	<u>III 2025</u> III 2024	<u>I–III 2025</u> I–III 2024	<u>I–III 2025</u> Ø 2024
Пољопривреда и рибарство	106,6	104,0	103,4
Жита	121,8	120,6	112,2
Пшеница	127,5	124,0	115,0
Кукуруз	130,4	124,9	113,4
Стока и живина	87,3	86,7	92,2
Говеда	103,5	100,4	101,1
Свиње	75,1	76,2	84,2

¹² Потрошачке цене се односе на кравље млеко масноће 2,8%.

¹³ Реч је о ценама произвођача производа пољопривреде и рибарства – ценама по којима се врши откуп од породичних газдинстава и ценама по којима правна лица у области пољопривреде продају своје производе.

11.2. РЕПРОДУКЦИОНИ МАТЕРИЈАЛ

Стабилна и успешна производња у пољопривреди зависи од много фактора. У биљној производњи, поред правилне обраде земљишта, за високе и стабилне приносе од изузетне важности су инпути који се користе. Ту се, пре свега, мисли на семе и садни материјал, ђубрива, као и средства за заштиту. Када је реч о другој грани пољопривреде, тј. сточарској производњи, велики значај за здравље и прираст животиња има њихова адекватна исхрана, као и објекти у којима се држе. За обезбеђење свих ових услова, поред људског рада, велику улогу имају средства за рад, опрема, односно пољопривредна механизација. Због тога, пољопривредници морају да поседују одговарајућу механизацију, машине или пак за ове потребе да ангажују друге (ђубрење, прскање, жетва и сл.). Сви ови фактори чине укупну међуфазну потрошњу (која чини скоро 60% укупне вредности пољопривредне производње), а њихови индекси цена приказани су у табели 11.3.

Укупна међуфазна потрошња, односно цене репродукционог материјала, средстава рада и услуга у пољопривреди у I кварталу 2025. повећани су за 3,0% у односу на исти квартал претходне године. Посматрано по групама производа, највећи раст цена у I кварталу 2025. године, у односу на исти квартал претходне године, забележен је у групи Семе (раст 10,6%).

Цене репродукционог материјала, средстава рада и услуга у пољопривреди у I кварталу 2025. године, у односу на IV квартал 2024. године, у просеку су повећане за 3,3%. Посматрано по групама производа, највећи раст цена у I кварталу 2025. године, у односу на претходни квартал, забележен је у групама: Средства за заштиту биља (раст од 27,6%) и Семе (раст од 23%).

Табела 11.3. Индекси цена репродукционог материјала, средстава рада и услуга у пољопривреди

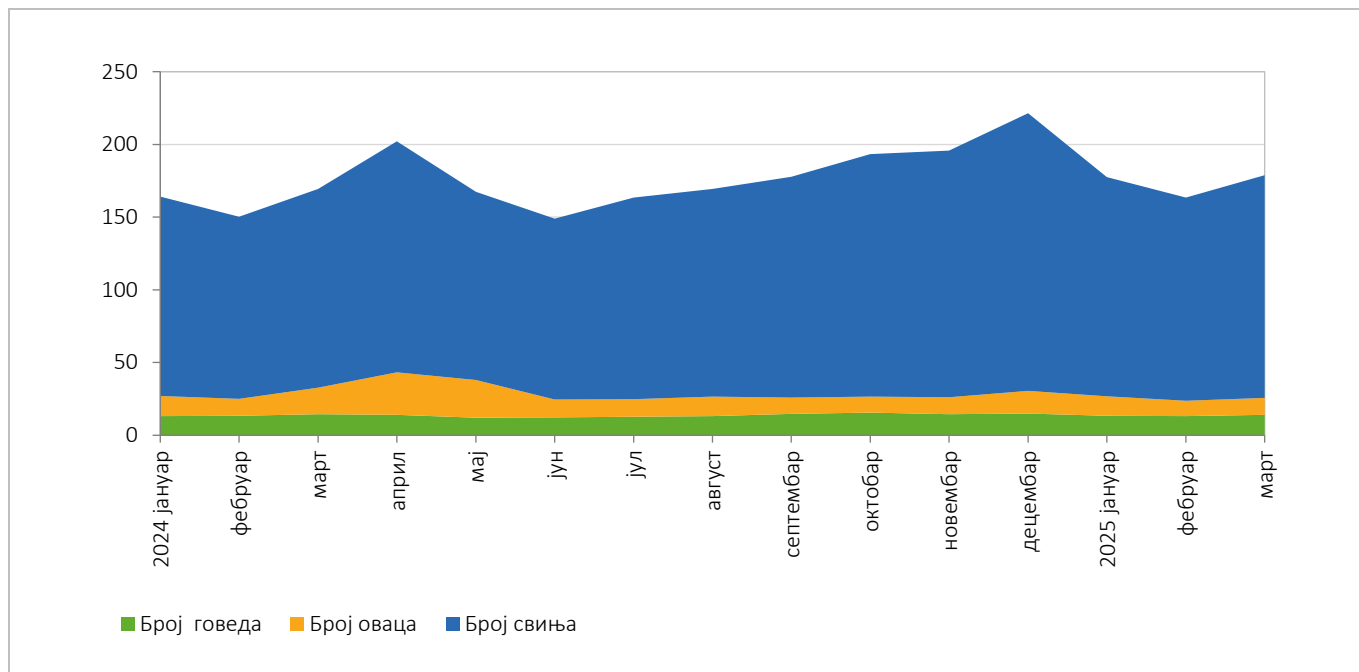
	I квартал 2025 I квартал 2024	I квартал 2025 IV квартал 2024	I 2025 Ø 2024
Укупно	103,0	103,3	103,0
Производи и услуге за текућу употребу у пољопривреди	103,0	103,3	103,0
Семе	110,6	123,0	112,1
Енергенти	100,7	101,6	100,2
Минерална ђубрива	98,3	100,6	100,7
Средства за заштиту биља	101,7	127,6	122,3
Храна за животиње	102,2	99,6	100,8
Одржавање опреме	106,4	101,6	103,2
Одржавање објеката	104,5	100,3	101,6
Остали производи и услуге	106,2	100,0	102,9
Производи и услуге за инвестиције у пољопривреди	102,6	100,1	101,4
Машине у пољопривреди	102,6	100,1	101,4

11.3. КЛАЊЕ СТОКЕ

У Републици Србији, клање стокe се обавља у регистрованим кланицама и ван кланица, тј. на газдинствима. Кад је реч о говедима, клање у кланицама износи око 57% од укупног клања ове врсте стокe, док је код свиња и оваца претежно заступљено клање ван кланица, респективно око 60% и 83%. Подацима о клању стокe у кланицама обухваћено је клање у свим регистрованим кланицама на територији Републике Србије, којих је на дан 31. марта 2025. било 377. У овом издању *Трендова* предмет анализе биће стока заклана у кланицама.

У првом кварталу 2025. године, укупан број закланих говеда износи 40,4 хиљаде. У односу на исти квартал претходне године, забележен је пад броја закланих говеда у кланицама у износу од 1,0%. Категорија говеда старости 1–2 године у I кварталу текуће године бележи и највеће учешће у укупном клању ове врсте стокe – од 79,3%.

Графикон 11.2. Број закланих свиња, оваца и говеда у кланицама (у хиљ.)

Посматрано квартално, у I кварталу број закланих свиња у кланицама (441 хиљ.) био је већи него у истом периоду претходне године, и то за 15,4%. Категорија закланих свиња која је у првом кварталу 2025. године забележила највећи раст у укупном клању ове врсте стокe јесу товне свиње тежине 50 kg и више (раст од 18,7% у односу на исти квартал претходне године). Од укупно закланих свиња у кланицама, највеће учешће у укупном клању ове врсте стокe у прва три месеца текуће године такође има категорија свиња преко 50 kg, чак 86,7%.

Од укупног броја закланих **оваца** на територији Републике Србије, само око 17% се обавља у кланицама. У I кварталу 2025. године број закланих оваца у кланицама износи око 35,6 хиљада, што је за 18,8% мање у односу на исти квартал претходне године. Од укупно закланих оваца у кланицама, највеће учешће (96,4%) у укупном клању ове врсте стокe има категорија јагњаци до шест месеци.

11.4. СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

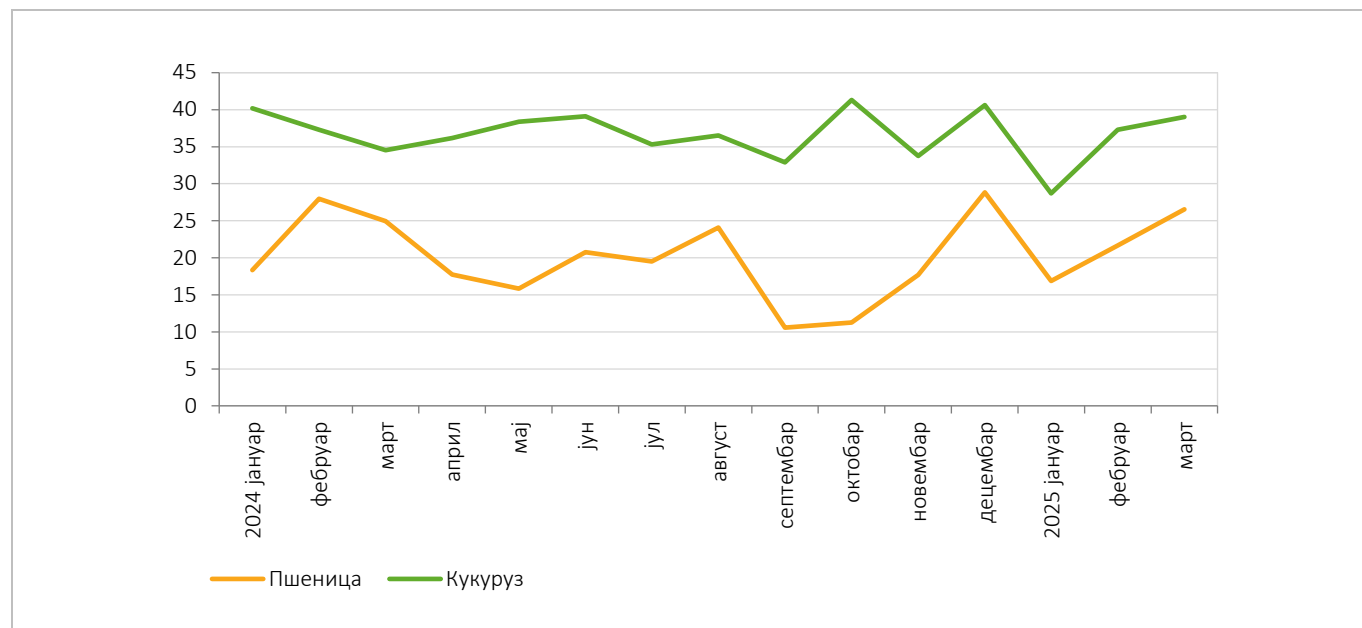
У I кварталу 2025. године, сектор Пољопривреда, шумарство и рибарство¹⁴ остварио је негативан спољнотрговински салдо у износу од -92,2 хиљаде евра. Извоз овог сектора износио је око 309,5 милиона евра, што је за 2,2% мање у односу на исти период 2024. године, а учешће у укупном извозу у посматраном периоду смањено је са 4,4% на 4,2%, колико је износило у првом кварталу 2025. године. Увоз сектора у прва три месеца текуће године износио је 401,7 милиона евра, што је за 28,2% више него у истом периоду претходне године, а учешће у укупном увозу повећано је са 3,4% на 3,9%.

Пад извоза у прва три месеца текуће године највећим делом је последица кумулативног пада од 5,6% у извозу *жита (осим пиринча), легуминоза и уљарица*, најзаступљеније групе у овом сектору (учешће од 67%). Идентично као код извоза, најзаступљенија група производа, посматрано са стране увоза *жита (осим пиринча), легуминозе и уљарице* (учешће од 22,2% у увозу сектора пољопривреде), бележи кумулативни раст од 22,9% у I кварталу 2025. године.

Извоз пшенице у првом кварталу 2025. године износио је 65,1 мил. евра, што представља пад од 7,9% у односу на исти период претходне године. Посматрано вредносно, у прва три месеца текуће године највише пшенице се извезло у Италију (46,1% од укупног извоза пшенице), затим у Румунију, 33,7%, а потом следе Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Албанија, са учешћем у укупном извозу ове културе од 11,9%, 4,0% и 1,6%.

Извоз кукуруза у периоду јануар–март текуће године износио је 107 мил. евра, што представља пад од 4,5% у односу на исти период претходне године. Највише кукуруза, посматрано вредносно, извезено је у Румунију, 44,9% од укупног извоза ове културе. У Босну и Херцеговину је извезено 14,8%, а затим следе Немачка и Италија, са 6,5% и 6,1% од укупног извоза ове културе.

Графикон 11.3. Извоз пшенице и кукуруза по месецима (у мил. евра)

¹⁴ Према КД (2010).

12. ПОСЛОВНЕ УСЛУГЕ

Кључни фактор за покретање економије засноване на знању су управо пословне услуге, јер се оне истичу по својој радно интензивној природи, што указује на њихов потенцијални значај као пружаоца нових послова и радних места у будућности. Пословне услуге су категорија економских делатности, које у пословању имају помоћни карактер и код којих не постоји испорука робе и производа у материјалном смислу. Крајњи „производ“ ових делатности није могуће ни складиштити ни транспортовати. Делатност из обухвата пословних услуга карактерише пружање техничке или интелектуалне услуге.

Предузећа, из обухвата пословних услуга, креирају услужне системе и испоручују их својим корисницима. У пословне услуге се убраја широк спектар делатности као што су: саобраћај, информационе, комуникационе и остале пословне услуге (нпр. инжењеринг, правна помоћ, услуге запошљавања, управљање објектима), али не и финансијске услуге.

Приказ података који следи обухвата услуге чији су крајњи корисници махом друга предузећа и/или јавна управа, али и физичка лица и/или домаћинства. Пословне услуге укључују:

- транспортне услуге, као што су: друмски и железнички саобраћај, складиштење и поштанске/курирске услуге;
- техничке услуге, као што су: инжењеринг, архитектура и техничке студије;
- компјутерске услуге, као што су: дизајн софтвера и управљање базама података;
- друге професионалне услуге, као што су: правне, рачуноводствене, консултантске и менаџерске услуге.

Многе од ових услуга могло би да обавља само предузеће, али њихова куповина (спољно ангажовање) од добављача услуга омогућава предузећу да се фокусира на обављање своје претежне делатности и искористи предности специјализације коју нуде пружаоци услуга. Као такав, ефикасан и успешан сектор пословних услуга може допринети укупној конкурентности привреде.

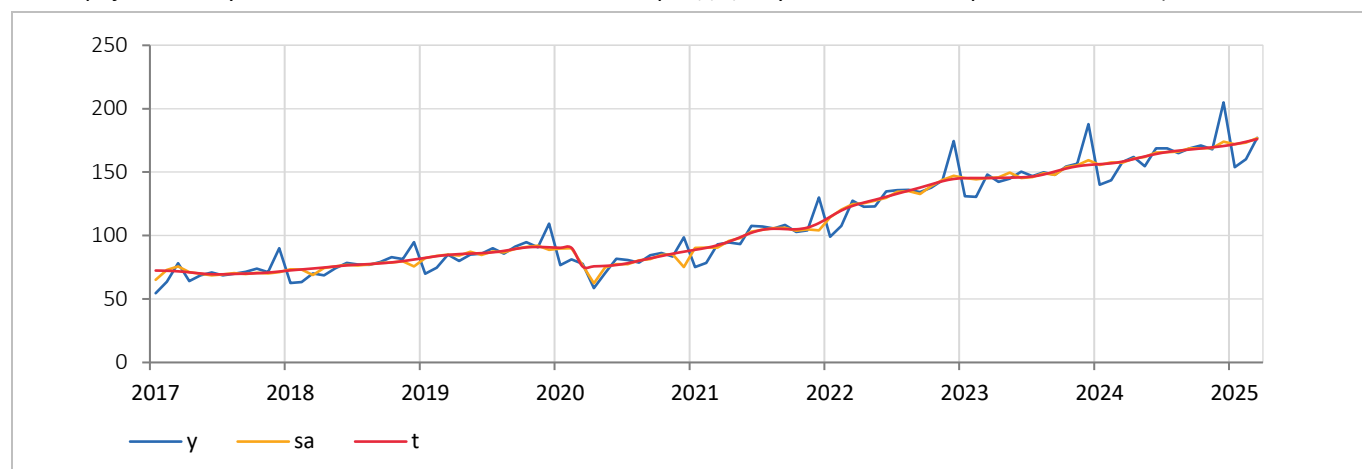
Индекс промета услуга један је од најважнијих показатеља развоја услужних делатности. Користи се за анализу трендова пословног циклуса у услужном делу привреде и као инпут за статистику националних рачуна.

Пословне услуге подразумевају услужне делатности нефинансијске економије, и то делатности, према званичној Класификацији делатности (2010), из сектора: Н – Саобраћај и складиштење (области 49–53); I – Услуге смештаја и исхране (области 55 и 56); J – Информисање и комуникације (области 58–63); L – Пословање некретнинама (област 68); M – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (области 69–74, изузев 72 и 75) и N – Административне и помоћне услужне делатности (области 77–82).

Графикон 12.1. Структура промета по секторима пословних услуга

Графикон 12.2. Компоненте временске серије индекс промета у услужним делатностима (y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента; просек 2021 = 100)

Током кризе изазване пандемијом вируса корона, која је почела крајем првог квартала 2020. године, битно се променио развојни тренд који је био присутан у серији промета пословних услуга. У другом кварталу 2020. године промет услуга опао је за око 16% у односу на исти квартал 2019. године. Од трећег квартала 2020. године, уследио је период опоравка, да би се, након скоро годину дана, у другом кварталу 2021. године, ниво промета вратио на нивое пре кризе. Постпандемијски дугорочни тренд је стабилан и благо растући.

У периоду јануар-март 2025. године укупан остварен промет у пословним услугама је за 11,3% већи у односу на исти период 2024. године, највећи раст промета је забележен у сектору L – Пословање некретнинама (33,0%), а најмањи у сектору M – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (1,4%).

12.1. ПОРЕЂЕЊЕ СА ИСТИМ КВАРТАЛОМ ПРЕТХОДНЕ ГОДИНЕ

Промет пословних услуга у првом кварталу 2025. године био је већи за 11,3% у односу на исти квартал претходне године. Посматрано по секторима, највећа стопа раста у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом 2024. године, забележена је у секторима L – Пословање некретнинама, и N – Административне и помоћне услужне делатности, 33,0% и 25,4%, редом.

Табела 12.1. Промет пословних услуга, индекси (исти квартал претходне године = 100)

	2022				2023 ¹				2024 ²				2025 ²
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Услуге – укупно	135,4	128,8	126,5	135,3	122,6	115,0	109,4	109,5	107,8	111,0	113,1	109,0	111,3
H – Саобраћај и складиштење	126,5	127,6	123,4	148,5	133,4	116,2	110,2	101,7	95,8	104,3	105,4	106,6	113,8
I – Услуге смештаја и исхране	185,9	169,1	155,2	175,8	134,8	124,2	118,8	119,2	121,8	121,7	117,6	114,5	104,8
J – Информисање и комуникације	132,6	122,1	128,9	125,5	122,2	124,7	113,7	120,7	115,4	109,5	111,9	108,9	107,5
L – Пословање некретнинама	126,2	146,3	133,8	137,7	133,4	120,1	121,2	121,2	109,6	101,5	105,1	104,7	133,0
M – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	147,5	124,1	117,2	125,8	103,8	101,9	100,0	106,0	114,0	119,9	127,6	107,1	101,4
N – Административне и помоћне усл. дел.	133,2	131,3	127,8	120,9	109,9	104,8	102,2	102,4	111,2	117,2	117,9	118,3	125,4

¹ Коначни подаци.

² Претходни подаци.

12.2. ПОРЕЂЕЊЕ СА ПРЕТХОДНИМ КВАРТАЛОМ

Промет пословних услуга у првом кварталу 2025. године бележи пад од 9,7% у односу на претходни квартал. Овај пад је највише условљен падом промета у секторима са највећим учешћем: Н – Саобраћај и складиштење (пад од 0,3% са учешћем од 33,6%), и Ј – Информисање и комуникације (пад од 15,9% са учешћем од 26,7%).

Табела 12.2. Промет пословних услуга, индекси (претходни квартал = 100)

	2022				2023 ¹				2024 ²				2025 ²
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Услуге – укупно	99,1	113,9	106,8	112,2	89,9	106,8	101,6	112,3	88,5	110,0	103,5	108,3	90,3
Н – Саобраћај и складиштење	110,1	110,1	109,5	111,9	98,9	95,9	103,8	103,2	93,3	104,3	104,9	104,4	99,7
И – Услуге смештаја и исхране	125,8	119,7	111,1	105,0	96,5	110,3	106,4	105,3	98,6	110,2	102,8	102,5	90,2
Ј – Информисање и комуникације	91,4	110,2	109,2	114,1	89,0	112,4	99,6	121,1	85,1	106,7	101,8	117,8	84,1
Л – Пословање некретнинама	103,0	120,6	99,0	112,1	99,7	108,6	99,9	112,1	90,2	100,5	103,4	111,6	114,6
М – Стручне, научне, иноваци. и техн. дел.	89,8	118,7	97,9	120,6	74,1	116,5	96,1	127,8	79,7	122,5	102,3	107,2	75,5
Н – Административне и помоћне усл. дел.	91,6	120,0	108,4	101,4	83,3	114,4	105,7	101,7	90,4	120,5	106,4	102,0	95,9

¹ Коначни подаци.

² Претходни подаци.

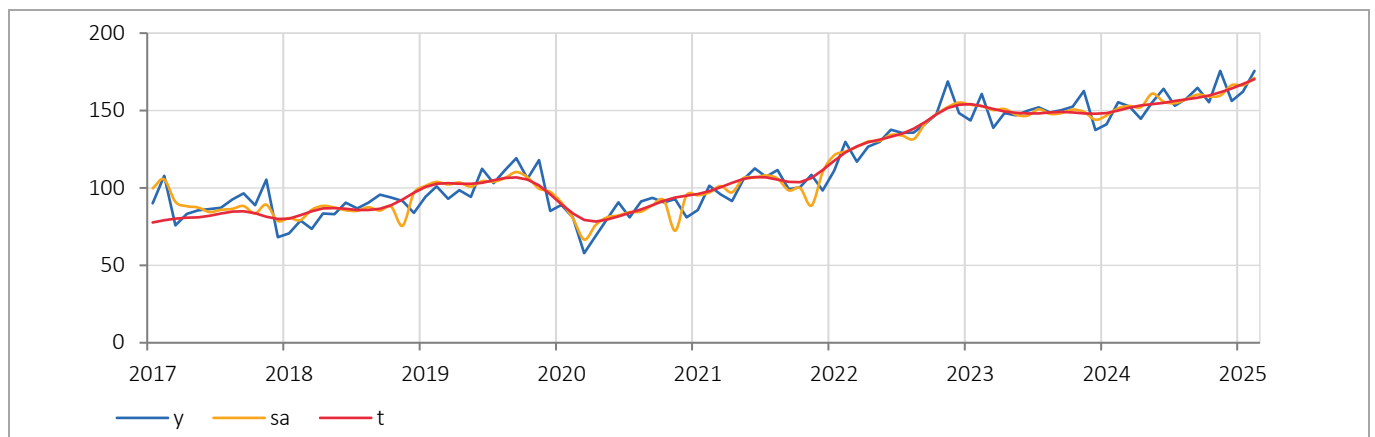
У свим секторима пословних услуга забележен је пад у првом кварталу 2025. године у односу на претходни квартал, осим у сектору Л – Пословање некретнинама. Највећи пад промета забележен је у секторима М – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности и Ј – Информисање и комуникације, 24,5% и 15,9%, редом.

12.3. САОБРАЋАЈ И СКЛАДИШТЕЊЕ (сектор Н)

(учешће од 33,6% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Графикон 12.3. Компоненте временске серије сектора Н – Саобраћај и складиштење

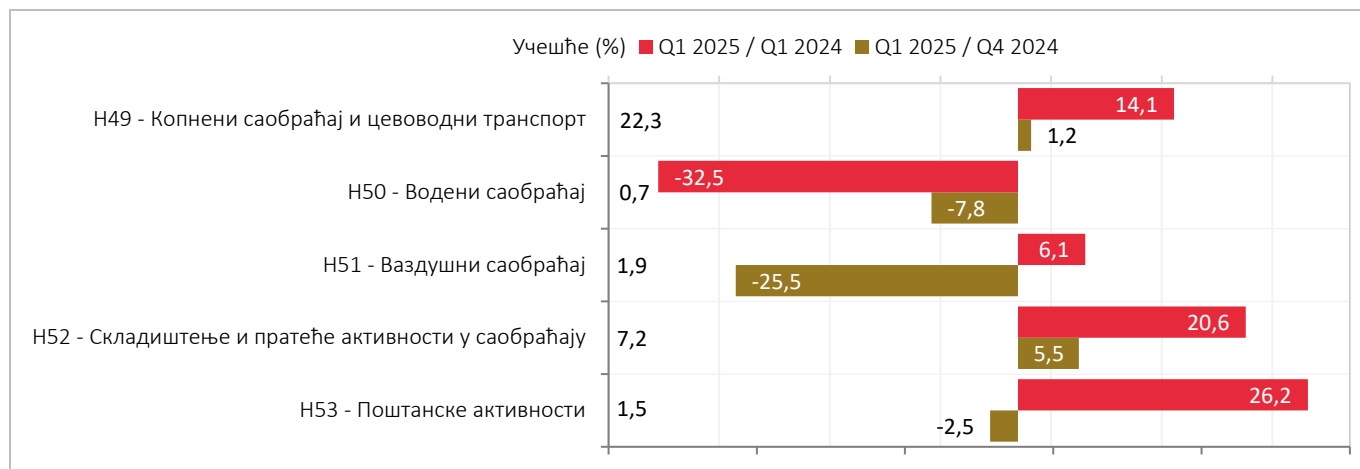
(у – оригинална серија, са – серија са искљученом сезонском компонентом, т – тренд-циклус компонента; просек 2021 = 100)

Услуге сектора Саобраћај и складиштење снажно су погођене пандемијом вируса корона – забележен је пад од 30% у периоду од фебруара до априла 2020. године. У другој половини 2020. године и током већег дела 2021. године ове делатности су се прилично позитивно развијале, а интензиван тренд раста је настављен све до прве половине 2023. године, након чега је уследио период успореног раста.

У периоду јануар-март 2025. године, у односу на исти период 2024. године, промет у сектору Саобраћај и складиштење већи је за 13,8%.

Графикон 12.4. Промет у сектору Н – Саобраћај и складиштење, по областима, стопе раста (%)

Учешће представља процентуални удео промета области делатности у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године.

Промет у сектору Саобраћај и складиштење у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, бележи раст од 13,8%. Највећи раст остварен је у областима H53 – Поштанске активности, и H52 – Складиштење и пратеће активности у саобраћају, 26,2% и 20,6%. Пад промета у првом кварталу 2025. године, у односу на исти квартал 2024. године, забележен је у области H50 – Водени саобраћај (-32,5%).

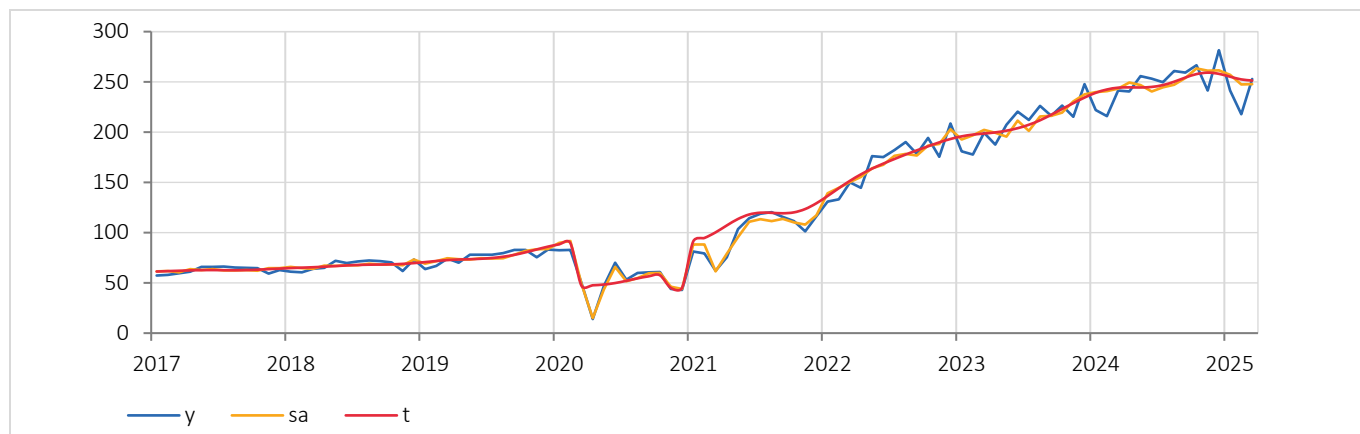
У поређењу са претходним кварталом, у сектору Саобраћај и складиштење забележен је пад промета од 0,3%. Велики пад промета, од 25,5%, у односу на претходни квартал, забележен је у области H51 – Ваздушни саобраћај. Раст у првом кварталу 2025. године, у односу на претходни квартал, остварен је у областима H52 – Складиштење и пратеће активности у саобраћају (раст од 5,5%), и H49 – Копнени саобраћај и цевоводни транспорт (раст од 1,2%).

12.4. УСЛУГЕ СМЕШТАЈА И ИСХРАНЕ (сектор I)

(учешће од 8,1% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Графикон 12.5. Компоненте временске серије сектора Услуге смештаја и исхране

(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента; просек 2021 = 100)

Услуге смештаја и исхране биле су посебно погођене пандемијом вируса корона. Од фебруара до априла 2020. године промет остварен у овом сектору пословних услуга опао је за више од 80%. Осим првобитног економског шока, који је настао избијањем пандемије, бржи и значајнији опоравак овог сектора додатно су отежавале и епидемиолошке мере за сузбијање коронавируса које су увођене током 2020. и 2021. године. Остварени промет у сектору Услуге смештаја и исхране вратио се на ниво пре пандемије крајем 2021. године и од тада бележи интензиван тренд раста.

У периоду јануар–март 2025. године, у односу на исти период 2024. године, промет у сектору Услуге смештаја и исхране већи је за 4,8%.

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, промет остварен у области I56 – Делатност припремања и послуживања хране и пића, био је већи за 5,3%, док је у области I55 – Смештај, већи за 3,0%.

С друге стране, у првом кварталу 2025. године, у односу на претходни квартал, забележен је пад промета од 9,8% у обе области овог сектора: I55 – Смештај, и I56 – Делатност припремања и послуживања хране и пића.

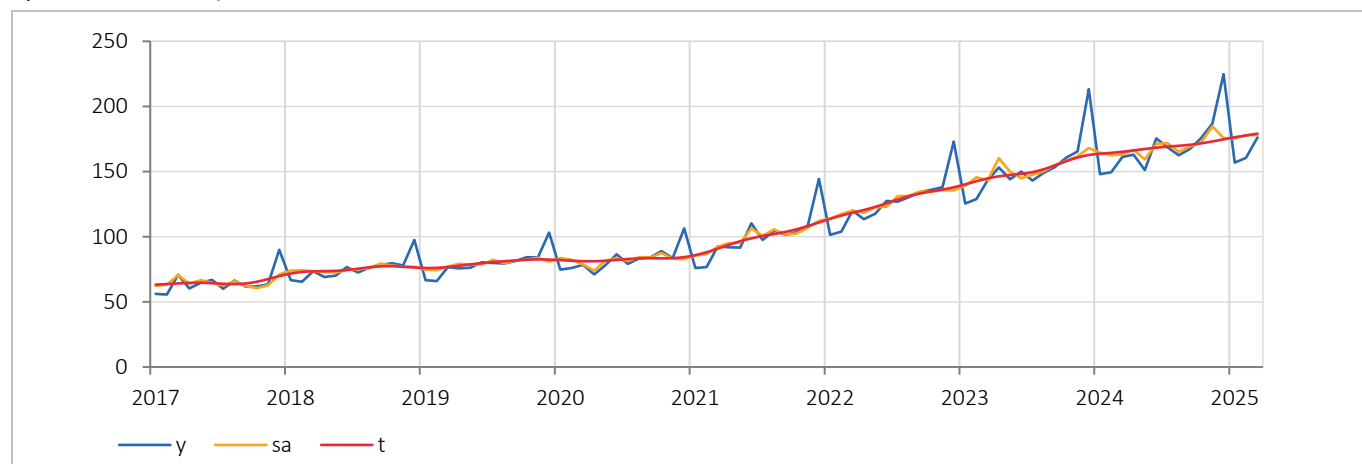
Табела 12.3. Услуге смештаја и исхране, индекси

	Q1 2025 Q1 2024	Q1 2025 Q4 2024
Смештај	103,0	90,2
Делатност припремања и послуживања хране и пића	105,3	90,2

12.5. ИНФОРМИСАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ (сектор J)

(учешће од 26,7% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Графикон 12.6. Компоненте временске серије сектора Информисање и комуникације
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента;
просек 2021 = 100)

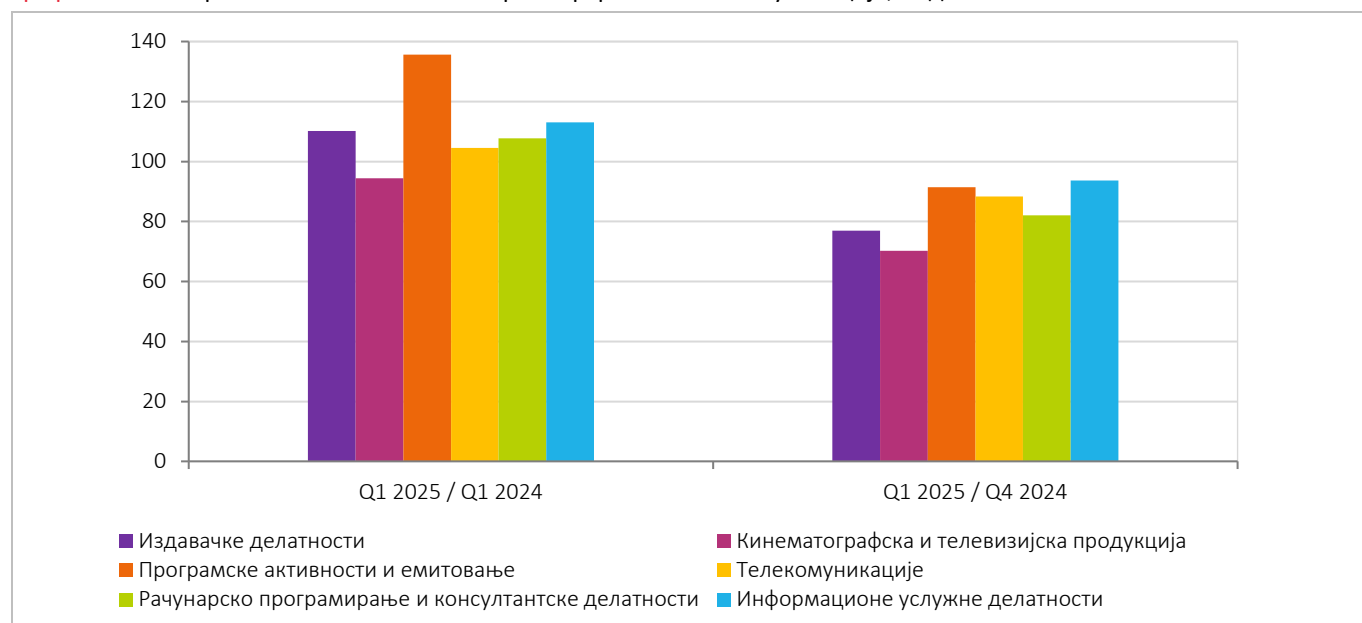
Сектор Информисање и комуникације обухвата производњу и дистрибуцију информација и културних садржаја, делатности којима се пружају телекомуникационе и остале сродне услуге, као и делатности информационе технологије и обраде података и пружање осталих информационих услуга. Ово је једна од ретких области економије која није била погођена кризом коју је изазвала пандемија вируса корона. Сектор J – Информисање и комуникације, карактерише стабилан и растући дугорочни тренд, који је присутан од 2021. године.

У периоду јануар – март 2025. године промет остварен у сектору Информисање и комуникације већи је за 7,5% у поређењу са истим периодом 2024. године.

У првом кварталу 2025. године забележен је раст пословања у сектору Информисање и комуникације од 7,5% у односу на исти квартал 2024. године. Највећи раст промета забележен је у J60 – Програмске активности и емитовање (35,7%), и J63 – Информационе услужне делатности (13,0%). Најмањи раст обима пословања је забележен у J61 – Телекомуникације (4,5%). Пад пословања забележен је у области J59 – Кинематографска и телевизијска продукција (-5,6%).

У поређењу са претходним кварталом, сектор Информисање и комуникације бележи пад од 15,9%. Највећи пад промета забележен је у J59 – Кинематографска и телевизијска продукција (-29,8%), и J58 – Издавачке делатности (-23,0%). Најмањи пад обима пословања је забележен у области J63 – Информационе услужне делатности (-6,4%).

Графикон 12.7. Промет по областима сектора Информисање и комуникације, индекси

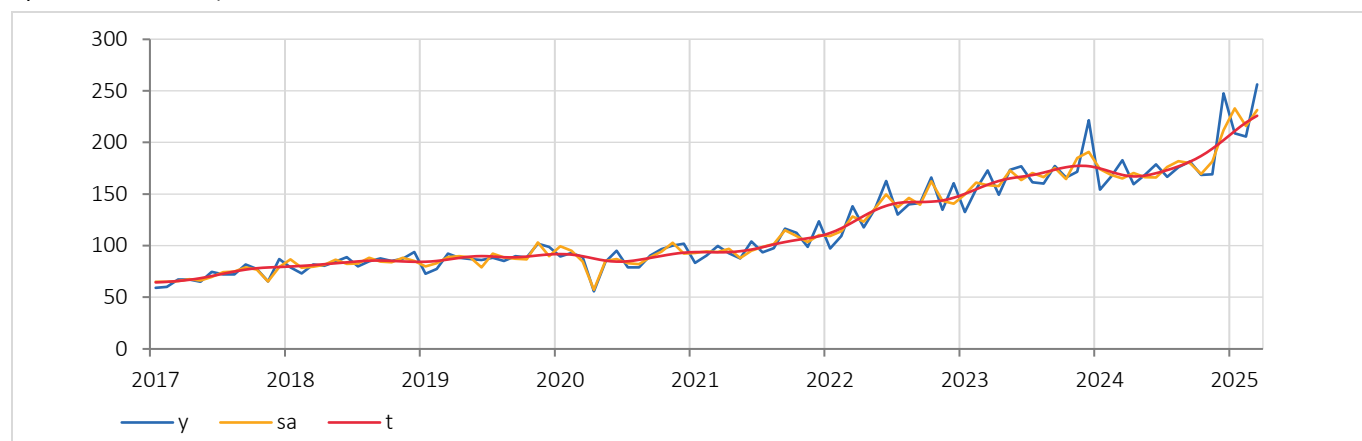
12.6. ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА (сектор L)

(учешће од 5,0% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Криза изазвана пандемијом вируса корона имала је негативан утицај и на развој делатности пословања некретноснама. Индекс промета пословања некретноснама забележио је пад од 40% од фебруара до априла 2020. године. Осим првобитног економског шока, остварени промет у овом сектору се убрзо вратио на ниво пре пандемије и од тада бележи стабилан тренд раста.

Графикон 12.8. Компоненте временске серије сектора Пословање некретноснама

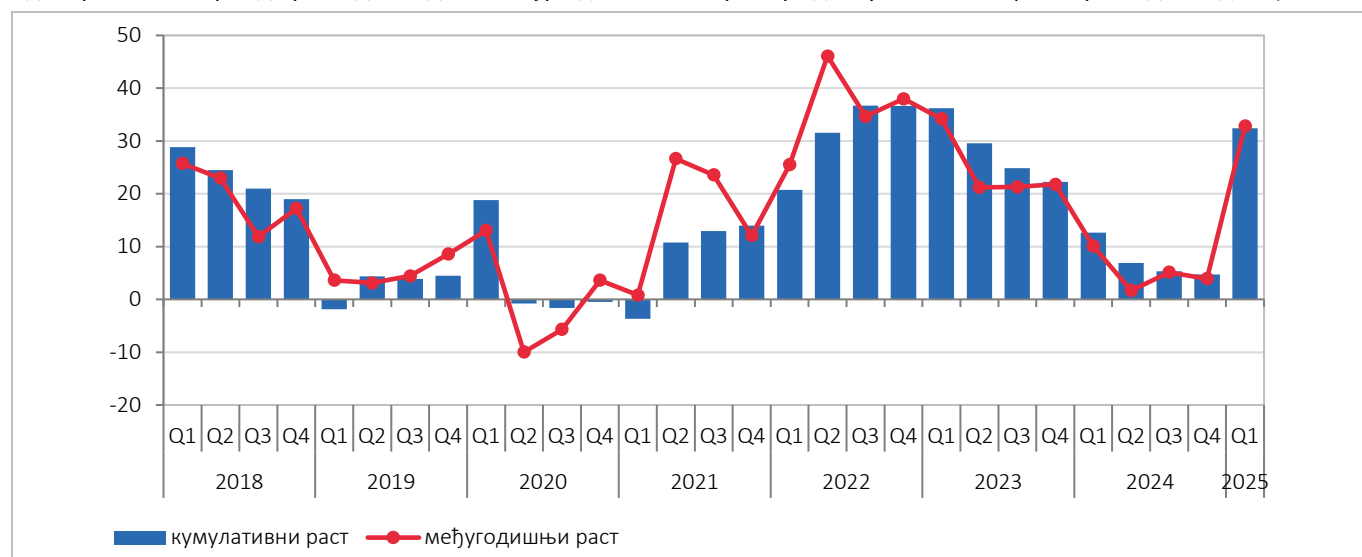
(y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2021 = 100)

У периоду јануар–март 2025. године, у односу на исти период 2024. године, промет у сектору Пословање некретноснама већи је за 33,0%.

У сектору Пословање некретноснама реализовани промет у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом 2024. године, већи је за 33%, док у поређењу са претходним кварталом забележен раст од 14,6%.

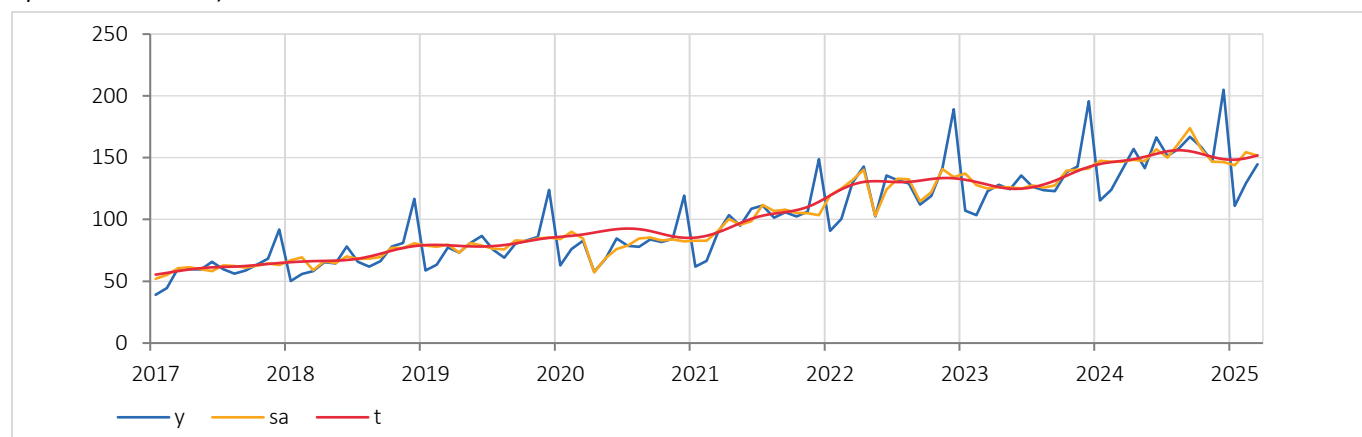
Графикон 12.9. Кумулативне и међугодишње стопе раста у пословању некретнинама (%) (кумулативне – период у односу на исти период претходне године; међугодишње – квартал у односу на исти квартал претходне године)

12.7. СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ, ИНОВАЦИОНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ (сектор М) (учешће од 14,9% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Пословне услуге не обухватају све делатности из сектора М – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности. Према европској дефиницији¹⁵, у услужне делатности убрајају се области М69 – Правни и рачуноводствени послови, М71 – Архитектонске и инжењерске делатности, М73 – Рекламирање и истраживање тржишта, М74 – Остале стручне, научне и техничке делатности, и грана М70.2 – Менаџерски консултантски послови; остале делатности из сектора М нису у обухвату пословних услуга.

Графикон 12.10. Компоненте временске серије сектора Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (у – оригинална серија, са – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента, просек 2021 = 100)

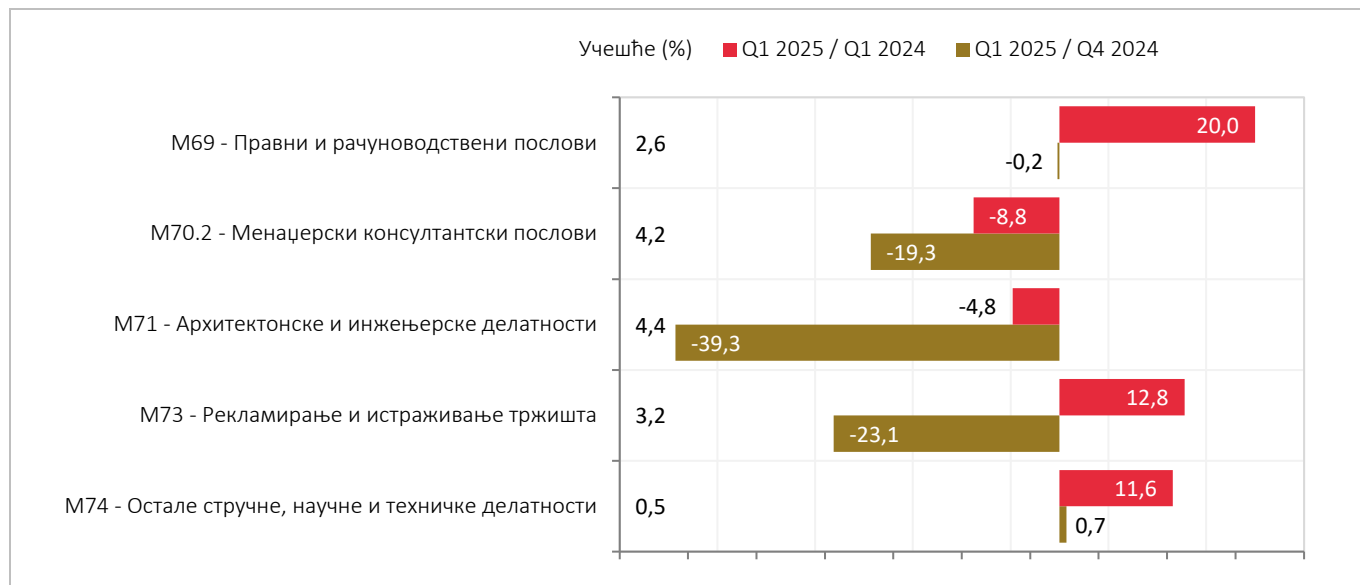
Сектор Стручне, научне, иновационе и техничке делатности обухвата специјализоване стручне и техничке делатности, а за њихово извођење неопходан је висок ниво обучености, поседовање специјализованих знања и стручности, које се корисницима стављају на располагање. Криза изазвана пандемијом вируса корона имала је негативан утицај и на развој

¹⁵ Избор сектора, области и грана делатности, који спадају у Пословне услуге, прописан је Уредбом о Европским пословним статистикама 2019/2152 Европског парламента и Савета (European Business Statistics [EBS] Regulation [EU] 2019/2152) и Општим имплементационим актом 2020/1197 Европске Комисије о утврђивању техничких спецификација у складу са поменутом уредбом (Commission Implementing Regulation 2020/1197, General Implementing Act).

пословања у овом сектору – забележен је пад од 24% у периоду од фебруара до априла 2020. године. Пословање у овим делатностима се, након првобитног економског шока, у кратком року вратио на ниво пре избијања пандемије и од тада бележи стабилан и растући дугорочни тренд.

У периоду јануар-март 2025. године, у односу на исти период 2024. године, промет у сектору Стручне, научне, иновационе и техничке делатности већи је за 1,4%.

Графикон 12.11. Промет у сектору Стручне, научне, иновационе и техничке делатности, стопе раста (%)

Учешће представља процентуални удео промета области делатности у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године.

Сектор Стручне, научне, иновационе и техничке делатности је сектор у којем је забележен раст промета у првом кварталу 2025. године, у односу на промет из истог квартала претходне године, од 1,4%; у поређењу са претходним кварталом забележен је пад од 24,5%.

Посматрано по основним агрегатима КД (2010), у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом 2024. године, раст је остварен у областима М69 – Правни и рачуноводствени послови (20,0%), М73 – Рекламирање и истраживање тржишта (12,8%), и М74 – Остале стручне, научне и техничке делатности (11,6%). Пад од 8,8% је забележен у грани М70.2 – Менаџерски консултантски послови, односно од 4,8% у области М71 – Архитектонске и инжењерске делатности.

С друге стране, у поређењу са претходним кварталом, промет је у првом кварталу 2025. године био већи само у области М74 – Остале стручне, научне и техничке делатности (0,7%). У осталим агрегатима КД (2010) из обухвата овог сектора промет остварен у првом кварталу 2025. године бележи пад у односу на претходни квартал. Највећи пад оствареног промета је забележено у области М71 – Архитектонске и инжењерске делатности (-39,3%), а најмањи у области М69 – Правни и рачуноводствени послови (-0,2%).

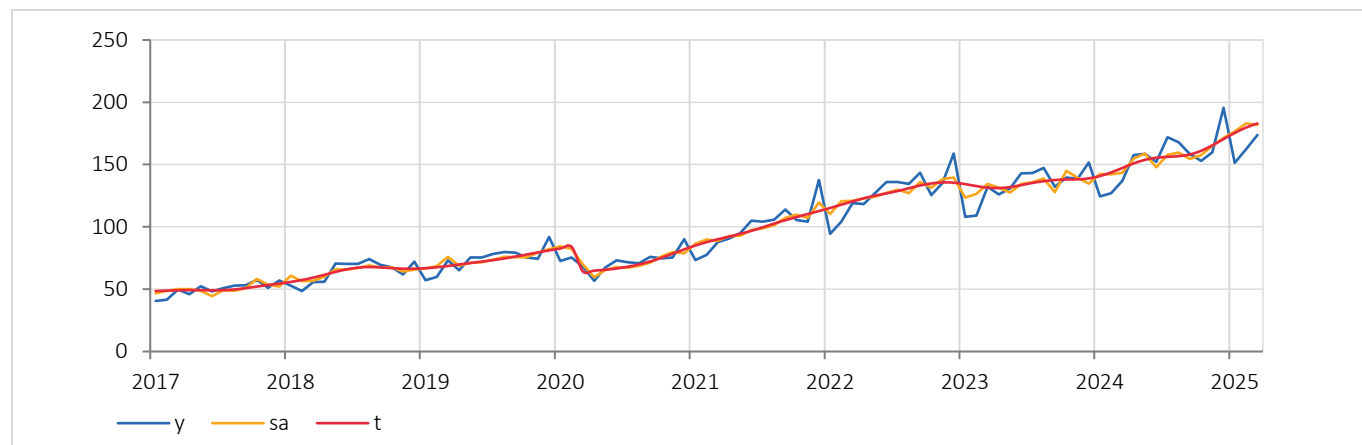
12.8. АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ (сектор N)

(учешће од 11,7% у укупном промету пословних услуга у првом кварталу 2025. године)

Делатности из сектора N – Административне и помоћне услужне делатности, такође су биле јако погођене кризом изазваном пандемијом вируса корона. Економски утицај пандемије и уведеног ванредног стања средином марта 2020. године био је изузетно негативан – промет у априлу 2020. године био је за 25% мањи него промет у месецу непосредно пре епидемије (фебруар 2020. године). Захваљујући чињеници да су предузећа у овим делатностима брзо прилагодила пословање новонасталим околностима и епидемиолошким мерама, након првобитног шока, дошло је до брзе стабилизације и опоравка овог дела привреде. Већ у трећем кварталу 2020. године остварени промет у сектору Административне и помоћне услужне делатности вратио се на ниво на којем је био пре почетка пандемије, и у наредном периоду је настављен позитиван тренд.

У периоду јануар–март 2025. године, у односу на исти период 2024. године, промет у сектору Административних и помоћних услужних делатности већи је за 25,4%.

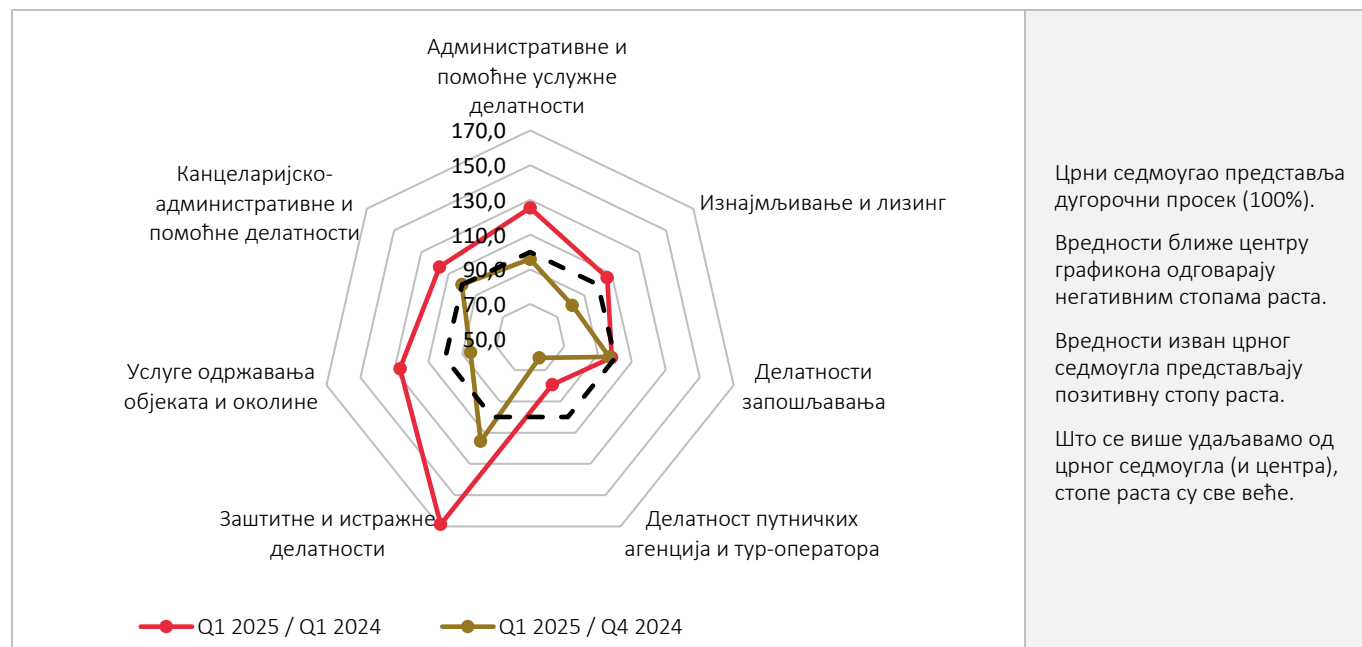
Графикон 12.12. Компоненте временске серије сектора Административне и помоћне услужне делатности (y – оригинална серија, sa – серија са искљученом сезонском компонентом, t – тренд-циклус компонента; просек 2021 = 100)

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, промет у сектору Административне и помоћне услужне делатности бележи раст од 25,4%. Области у којима су остварени најзначајнији позитивни резултати у првом кварталу 2025. године, у односу на исти квартал 2024. године, јесу: N80 – Заштитне и истражне делатности (68,6%; учешће у сектору N је 34,2%), и N81 – Услуге одржавања објеката и околине (26,6%; учешће у сектору N је 15,7%). Пад је забележен у областима N78 – Делатности запошљавања, и N79 – Делатност путничких агенција и тур-оператора, 1,9% и 20,7%, редом.

Промет у сектору Административне и помоћне услужне делатности у првом кварталу 2025. године мањи је за 4,1% у односу на промет из претходног квартала. У првом кварталу 2025. године, у односу на претходни квартал, посматрано по областима, највећи пад је забележен у области N79 – Делатност путничких агенција и тур-оператора (37,9%), а најмањи у N78 – Делатности запошљавања (3,3%). Раст промета је забележен у областима N80 – Заштитне и истражне делатности, и N82 – Канцеларијско-административне и помоћне делатности, 15,4% и 0,1%, редом.

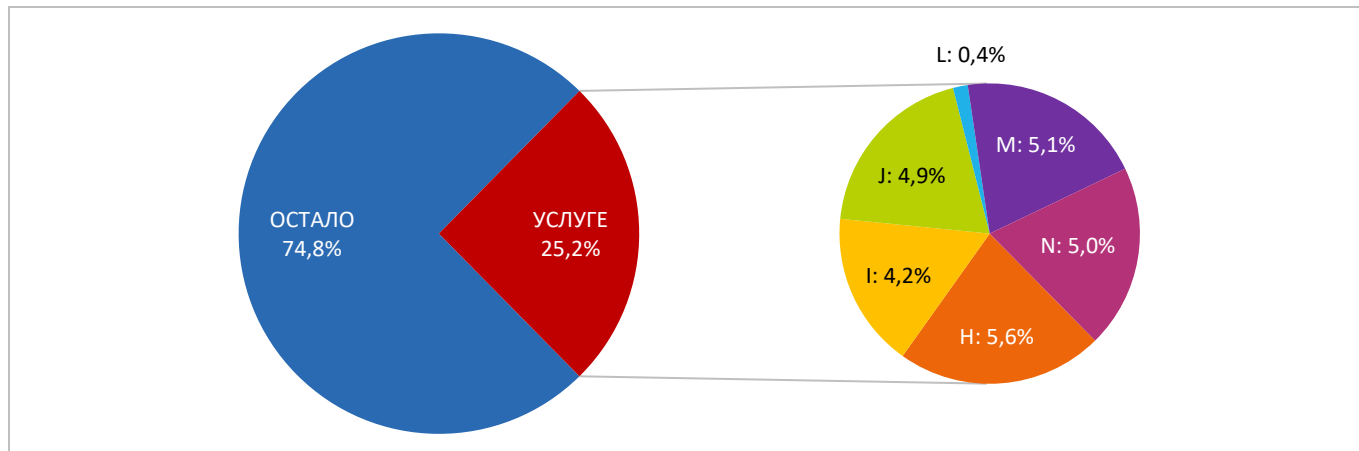
Графикон 12.13. Индекси промета у сектору Административне и помоћне услужне делатности

12.9. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ¹⁶ У ПОСЛОВНИМ УСЛУГАМА

У првом кварталу 2025. године, око 585 хиљада лица било је запослено у делатностима пословних услуга у Републици Србији. Другим речима, сваки четврти регистровани запослени (у правним лицима, лица која самостално обављају делатност, предузетници и запослени код њих) обављао је послове из обухвата пословних услуга.

Графикон 12.14. Регистрована запосленост – учешће пословних услуга у укупном броју запослених у Републици Србији

Запослени у услужним делатностима су скоро уједначено распоређени по секторима из обухвата пословних услуга, осим сектора L – Пословање некретнинама, у којем је запослено само 1,6% (око девет хиљада) од укупног броја регистрованих запослених у пословним услугама. Од осталих, сектор H – Саобраћај и складиштење, запошљава скоро 130 хиљада радника, а сектори M – Стручне, научне, иновационе и техничке делатности, и N – Административне и помоћне услужне делатности, запошљавају преко 115 хиљада радника, док у сектору I – Услуге смештаја и исхране, ради преко 95 хиљада лица.

НАПОМЕНА

Промет у услужним делатностима дефинише се као укупан износ који предузеће обрачунава (фактурише) за продату робу или за обављене услуге, и одговара тржишној продаји робе или услуга које су испоручене трећим лицима.

Под појмом запослени подразумевају се лица која имају формално-правни уговор о запослењу, односно заснован радни однос са послодавцем, на одређено или неодређено време; лица која раде ван радног односа, на основу уговора о делу или на основу уговора о обављању привремених и повремених послова; лица која обављају самосталне делатности или су оснивачи привредних друштава или предузетничких радњи; као и лица која обављају пољопривредне делатности а налазе се у евиденцији Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

¹⁶ На основу званичне статистике регистроване запослености у правним лицима, лица која самостално обављају делатност, предузетници и запослени код њих.

13. САОБРАЋАЈ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Статистика саобраћајних услуга обухвата статистике главних грана саобраћаја: друмски саобраћај, железнички саобраћај, градски саобраћај, саобраћај на унутрашњим пловним путевима, ваздушни саобраћај и цефоводни саобраћај. Најважнији индикатори кретања у статистици саобраћаја су: број превезених путника и број путничких километара (пкм) за превоз путника и количина превезене робе и број тонских километара (ткм) за превоз робе.

Статистика поштанских активности и телекомуникационих услуга обухвата статистику броја пошиљки и уплата, односно броја минута у фиксној и мобилној мрежи, и броја послатих порука.

Да би се омогућило упоређивање превозних услуга између грана саобраћаја, успостављен је индекс физичког обима саобраћајних услуга, и на основу њега се може посматрати развој целе саобраћајне гране или читаве делатности саобраћаја и телекомуникација. **Индекси физичког обима саобраћајних услуга** израчунавају се на основу пондерисаних **путничких (пкм) и тонских (ткм) километара** сваке гране саобраћаја посебно. Рад у свакој грани саобраћаја, исказан у путничким и тонским километрима, различито је пондерисан, у зависности од примењених технолошких и економских критеријума.

Квартални индекс физичког обима саобраћаја бележи раст од 2,2% у првом кварталу 2025. године у поређењу са истим кварталом претходне године, и пад од 11,2% у поређењу са претходним кварталом.

У периоду јануар–март 2025. године индекс физичког обима саобраћаја је мањи за 15,9% у односу на просек 2024. године.

Табела 13.1. Индекси физичког обима услуга

	Q1 2025 Q1 2024	Q1 2025 Q4 2024	Q1 2025 Ø 2024
САОБРАЋАЈ – УКУПНО¹	102,2	88,8	84,1
Железнички саобраћај ¹	85,2	91,2	90,7
Друмски саобраћај ¹	93,5	91,9	91,9
Градски саобраћај ¹	95,2	92,2	95,2
Цефоводни саобраћај ¹	117,1	108,5	121,2
Саобраћај унутрашњим пловним путевима ¹	113,8	120,3	135,2
Ваздушни саобраћај ¹	111,8	85,3	76,5
Путнички саобраћај ¹	106,2	85,3	79,1
Теретни саобраћај ¹	95,0	97,5	97,6
Поштанске активности²	92,7	95,7	94,0
Телекомуникације²	100,6	94,7	99,1

¹ Индекси су израчунати на бази пондерисаних путничких и тонских километара.

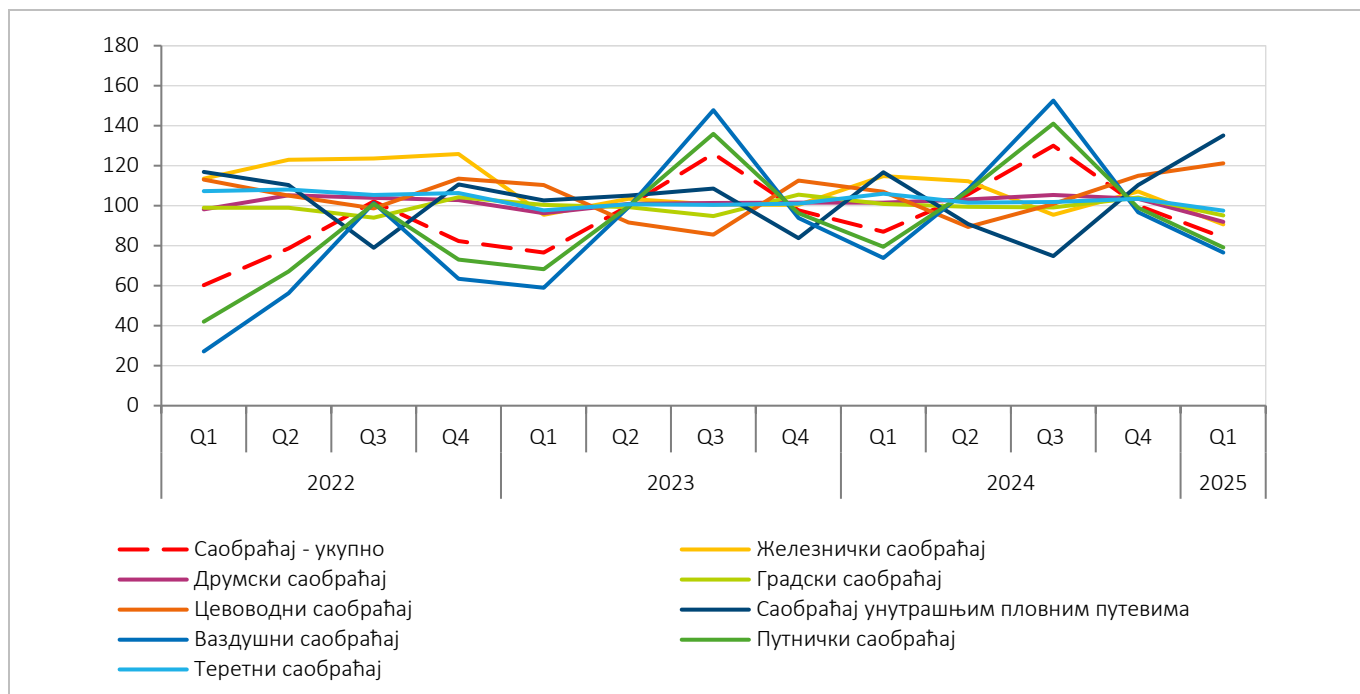
² Индекси су израчунати на бази пондерисаних поштанских и телекомуникационих услуга.

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, индекс физичког обима путничког саобраћаја бележи раст од 6,2%, док индекс теретног саобраћаја бележи пад од 5,0%. У истом посматраном периоду, индекс физичког обима поштанских активности бележи пад од 7,3%, а индекс телекомуникационих услуга раст од 0,6%.

Када се први квартал 2025. године упоређи са претходним кварталом, уочава се да индекси физичког обима путничког и теретног саобраћаја бележе пад од 14,7% и 2,5%, редом. У истом посматраном периоду, индекси физичког обима поштанских активности и телекомуникационих услуга бележе пад од 4,3% и 5,3%, редом.

У периоду јануар–март 2025. године, у односу на просек 2024. године, индекси физичког обима поштанских активности и телекомуникационих услуга мањи су за 6,0% и 0,9%, редом. У истом посматраном периоду, индекси физичког обима путничког и теретног саобраћаја бележе пад од 20,9 % и 2,4%, редом.

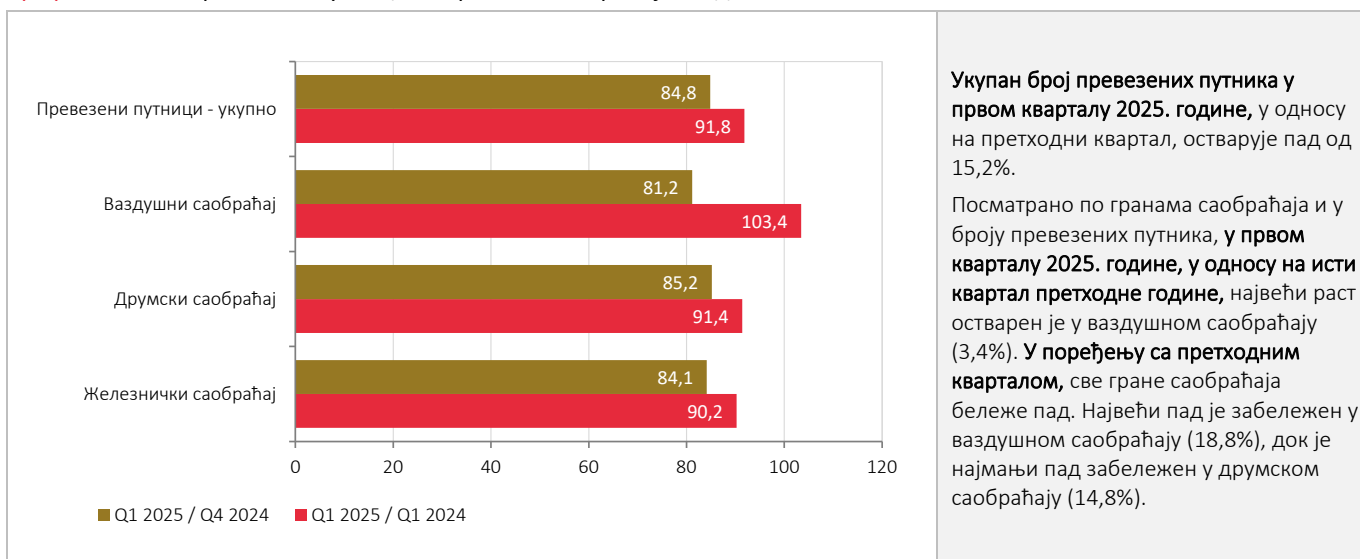
Графикон 13.1. Квартални индекс физичког обима саобраћаја, 2024=100

13.1. ПУТНИЧКИ САОБРАЋАЈ

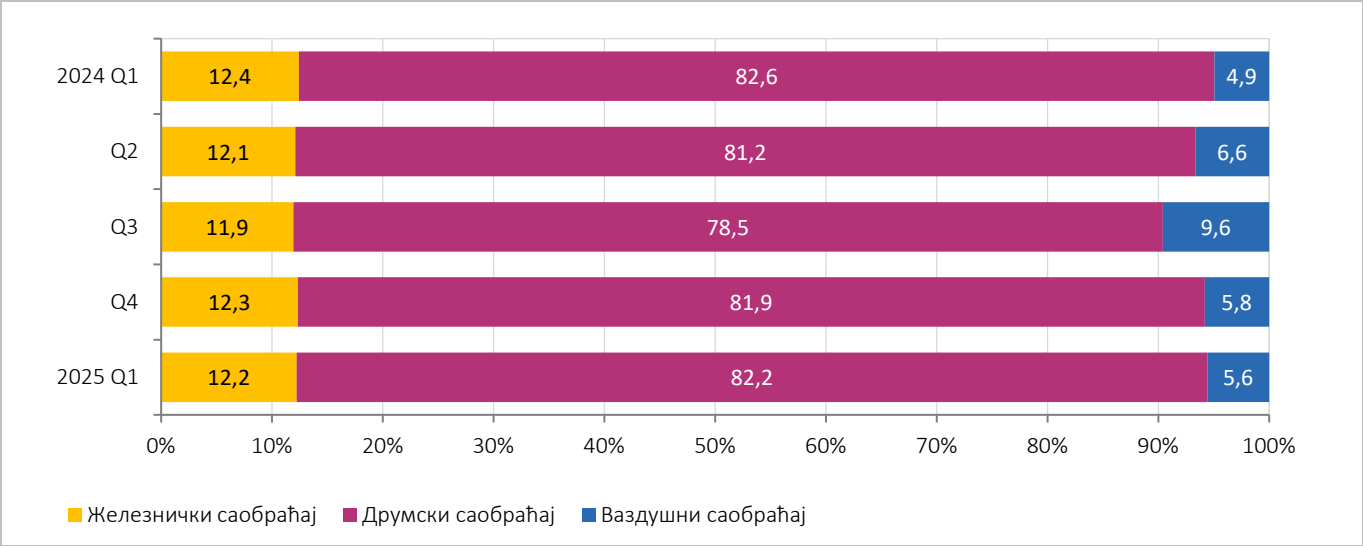
У периоду јануар–март 2025. године укупан број превезених путника је за 8,2% мањи него у истом периоду 2024. године. За исти посматрани период, друмски и железнички саобраћај бележе пад, док ваздушни бележи раст. Највећи пад је забележен у железничком саобраћају (9,8%).

Графикон 13.2. Превезени путници по гранама саобраћаја, индекси

Посматрано по гранама саобраћаја, у првом кварталу 2025. године, највећи број путника (82,2%) превезен је друмским, а свега 5,6% ваздушним саобраћајем.

Графикон 13.3. Структура броја превезених путника по гранама саобраћаја (%)

У периоду јануар–март 2025. године, у поређењу са истим периодом 2024. године, остварен је пад у броју путничких километара од 1,4%.

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, ваздушни саобраћај бележи раст (12,3%) у броју путничких километара. Пад је забележен у друмском (10,7%) и железничком (18,2%) саобраћају.

У поређењу са претходним кварталом, све гране саобраћаја бележе пад у броју путничких километара. Најмањи пад је забележен у ваздушном (14,5%), а највећи у друмском (22,3%) саобраћају.

Табела 13.2. Путнички километри, индекси

	Q1 2025 Q1 2024	Q1 2025 Q4 2024
Путнички километри – укупно	98,6	81,4
Железнички саобраћај	81,8	78,9
Друмски саобраћај	89,3	77,7
Ваздушни саобраћај	112,3	85,5

У периоду јануар–март 2025. године, у поређењу са истим периодом 2024. године, укупан број путничких моторних возила која су ушла у Републику Србију већи је за 3,8%. За исти посматрани период, излаз путничких моторних возила из Републике Србије бележи раст од 6,7%.

Укупан број путника који су ушли у Републику Србију у првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, мањи је за 5,7%. За исти посматрани период, излаз путника из Републике Србије мањи је за 4,1%.

У првом кварталу 2025. године, у односу на претходни период, укупан број путничких моторних возила и путника који су ушли у Републику Србију мањи је за 18,6%, односно за 24,0%. За исти посматрани период, излаз путничких моторних возила и путника из Републике Србије мањи је за 11,8%, односно за 15,3%.

Најфреквентније стране регистрације путничких моторних возила на уласку у Републику Србију и изласку из Републике Србије припадају земљама: Немачка, Аустрија, Мађарска, Босна и Херцеговина, Румунија и Северна Македонија.

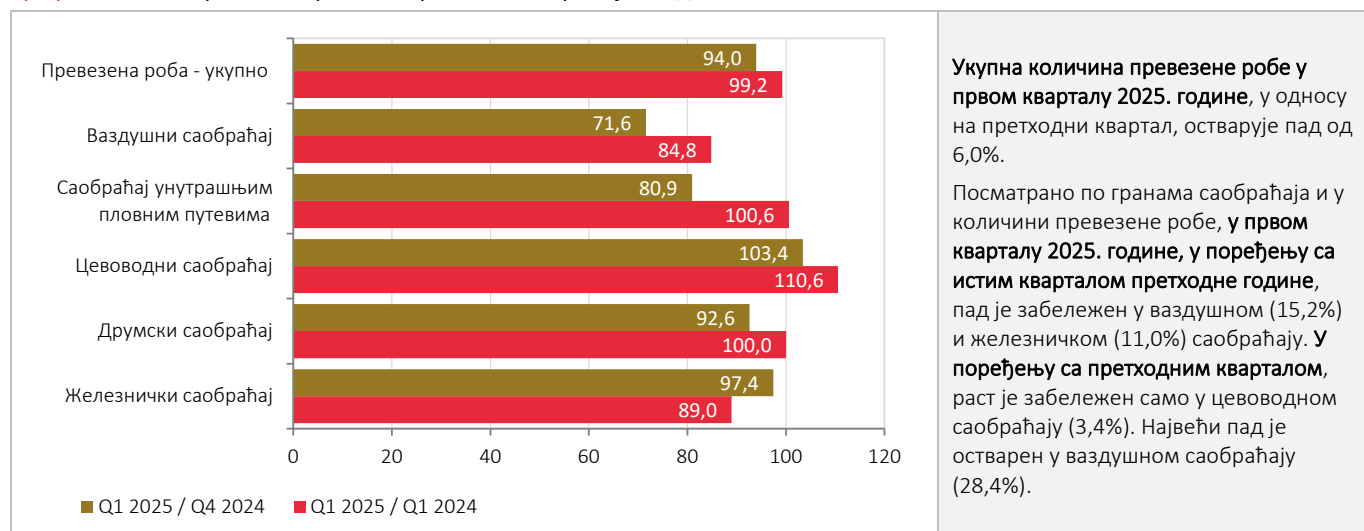
Табела 13.3. Најфреквентније стране регистрације путничких моторних возила на уласку у Републику Србију и изласку из Републике Србије у првом кварталу 2025. године

Улаз		Излаз	
стране регистрације	број путничких моторних возила, у хиљадама	стране регистрације	број путничких моторних возила, у хиљадама
Немачка	52,8	Немачка	52,0
Аустрија	35,6	Мађарска	46,1
Мађарска	31,6	Аустрија	44,6
Босна и Херцеговина	31,6	Босна и Херцеговина	31,4
Северна Македонија	30,4	Румунија	27,8

13.2. ТЕРЕТНИ САОБРАЋАЈ

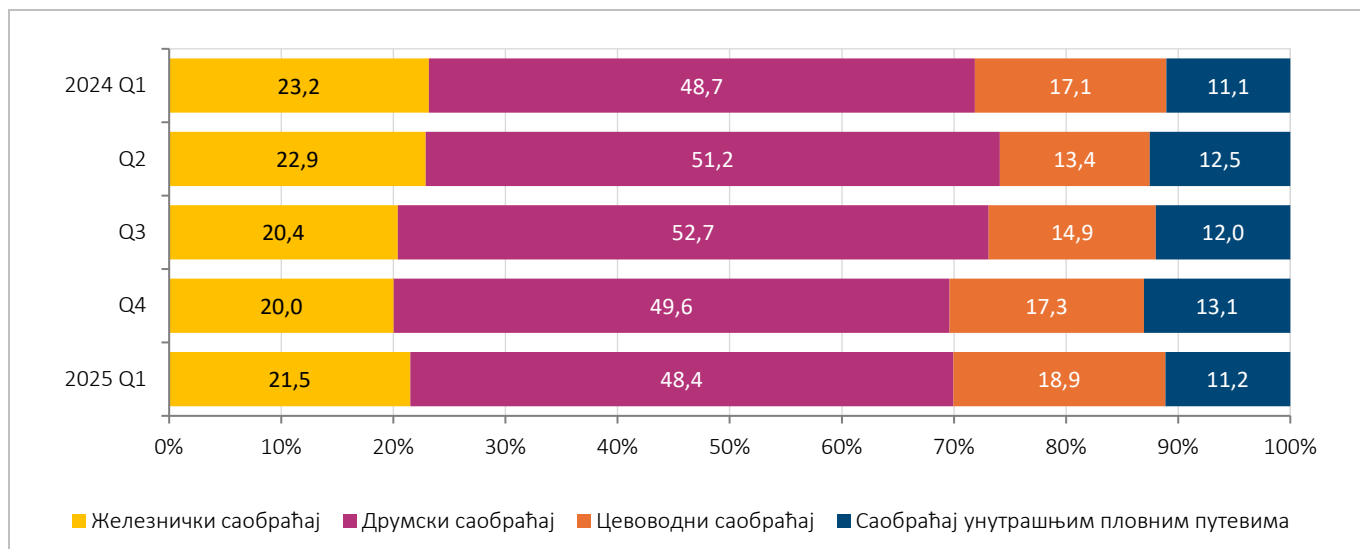
У периоду јануар–март 2025. године укупна количина превезене робе је за 0,8% мања у односу на исти период 2024. године. За исти посматрани период, највећи раст у количини превезене робе бележи цевоводни саобраћај (10,6%).

Графикон 13.4. Превезена роба по гранама саобраћаја, индекси

Укупна количина превезене робе у првом кварталу 2025. године, посматрано по гранама саобраћаја, распоређена је на следећи начин: 48,4% робе превезено је друмским, 21,5% железничким, 18,9% цевоводним саобраћајем, а 11,2% саобраћајем унутрашњим пловним путевима.

Графикон 13.5. Структура количине превезене робе по гранама саобраћаја (%)

⚠ Подаци о ваздушном саобраћају нису исказани на графикону због малих вредности.

У периоду јануар–март 2025. године, у поређењу са истим периодом 2024. године, остварен је пад у броју тонских километара од 3,1%.

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, цеоводни саобраћај бележи највећи раст у броју тонских километара (16,6%), док је највећи пад забележен у ваздушном саобраћају (16,6%).

С друге стране, у првом кварталу 2025. године, у односу на претходни квартал, остварен је раст у броју тонских километара од 0,2%. Најмањи пад је забележен у друмском саобраћају (5,1%), док је најмањи раст забележен у саобраћају унутрашњим пловним путевима (13,8%).

Табела 13.4. Тонски километри, индекси

	Q1 2025 Q1 2024	Q1 2025 Q4 2024
Тонски километри – укупно	96,9	100,2
Железнички саобраћај	85,8	94,1
Друмски саобраћај	94,9	97,4
Цеоводни саобраћај	116,6	108,5
Саобраћај унутрашњим пловним путевима	113,8	120,3
Ваздушни саобраћај	83,4	71,5

Укупна количина претовареног терета у првом кварталу 2025. године смањена је за 7,3% у односу на исти квартал претходне године.

Табела 13.5. Претовар терета, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Претоварене тоне	95,8	74,5	112,2	92,6	84,4	89,4	84,5	78,3	92,7

13.3. ПОШТАНСКЕ АКТИВНОСТИ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

У периоду јануар–март 2025. године само експрес пошиљке бележе раст од 12,2% у односу на исти период 2024. године.

У првом кварталу 2025. године, у поређењу са истим кварталом претходне године, услуге платног промета, писмоносне и пакетске пошиљке бележе пад од 4,7%, 7,8% и 21,4%, редом.

Услуга слања пакетских пошиљки остварила је експоненцијални раст у годинама пандемије коронавируса (2020–2021), и од 2020. до средине 2024. године имала је примат у поштанским активностима. У последња два квартала, услуга слања пакетских пошиљки бележи знатан пад, док услуга слања експрес пошиљки преузима примат у поштанским активностима.

Табела 13.6. Поштанске активности, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Писмоносне пошиљке	74,4	91,4	92,6	106,9	87,9	103,8	96,0	80,6	92,2
Пакетске пошиљке	190,2	156,4	195,5	119,5	120,7	155,4	81,7	72,0	78,6
Експрес пошиљке	98,9	96,0	102,0	105,3	104,2	106,4	117,6	119,5	112,2
Платни промет	95,3	95,5	95,6	94,0	95,3	93,8	94,3	97,6	95,3

У периоду јануар–март 2025. године забележен је пад од 24,3% у броју послатих кратких порука у мобилној мрежи у односу на исти период 2024. године.

У области телекомуникација присутан је тренд пада броја остварених минута у фиксној мрежи. У првом кварталу 2025. године, у односу на исти квартал претходне године, забележен је пад од 17,6%. За исти посматрани период, раст од 0,6% забележен је у броју минута полазних позива у мобилној мрежи.

Табела 13.7. Телекомуникације, индекси (поређење са истим периодом претходне године)

	2023				2024				2025
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Фиксна мрежа, минути	78,1	87,3	78,1	87,3	78,1	87,3	78,1	87,3	82,4
Мобилна мрежа – полазни позиви, минути	97,1	100,4	97,1	100,4	97,1	100,4	97,1	100,4	100,6
Мобилна мрежа – послате кратке поруке	90,0	88,8	90,0	88,8	90,0	88,8	90,0	88,8	85,7

Одсек за комуникацију и информисање
Тел.: 011/24-01-284
Имејл: stat@stat.gov.rs

Библиотека
Тел.: 011/24-12-922, лок. 251
Имејл: biblioteka@stat.gov.rs

Број страна: 66
Тираж: 20
Периодика излажења: квартална

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

311

ТРЕНДОВИ / Републички завод за статистику ;
одговара Бранко Јосиповић ; уредник Катарина Станчић. -
2004 (март)- . - Београд : Републички завод за статистику,
2004- (Београд : Републички завод за статистику). - 27 cm

Тромесечно.

Доступно и на: <https://www.stat.gov.rs/sr-cyrl/publikacije/?d=8&r=>

Је наставак: Ekonomski trend = ISSN 0354-1401

ISSN 1820-1148 = Трендови - Република Србија. Републички завод за
статистику

COBISS.SR-ID 114642700

ТРЕНДОВИ

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД
ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА
ГРАЂЕВИНАРСТВО
УНУТРАШЊА ТРГОВИНА
ЦЕНЕ
ТРЖИШТЕ РАДА
ЗАРАДЕ
ТУРИЗАМ
ИНДЕКС ЕКОНОМСКЕ КЛИМЕ
РЕГИОНАЛНЕ ЕКОНОМСКЕ АСИМЕТРИЧНОСТИ
ПОЉОПРИВРЕДА
ПОСЛОВНЕ УСЛУГЕ
САОБРАЋАЈ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Q1

Трендови 2025 - I квартал